

Powołani do wywierania pozytywnego wpływu

klasa 4
Podręcznik nauczyciela

SCENARIUSZE LEKCJI
DO NAUCZANIA BIBLIJNEGO
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

Scenariusze lekcji do nauczania biblijnego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

klasa 4
Podręcznik dla nauczyciela

Scenariusze lekcji zostały opracowane przez studentów
Wyższej Szkoły Teologiczno-Społecznej w Warszawie
pod kierunkiem dr Elżbiety Bednarz

Autorzy: Łukasz Bielak, Dawid Derejski, Paweł Kantowicz, Agnieszka Karczewska, Tomasz Klimek,
Barbara Marczak, Anna Pawlak, Katarzyna Protaś, Katarzyna Sulińska, Konrad Zdanowski.

Redakcja: Katarzyna Protaś, Elżbieta Bednarz.

Spis treści

Tomasz Klimek

Wprowadzenie do bloku 1

Chrześcijanin a państwo..... 4

Lekcja 1

Patriotyzm w ujęciu biblijnym..... 6

Lekcja 2

Posłuszeństwo wobec władzy..... 10

Lekcja 3

Przestrzeganie prawa Bożym nakazem..... 14

Dawid Derejski

Wprowadzenie do bloku 2.

Chrześcijanin w pracy i w biznesie..... 19

Lekcja 4

Odpowiedzialność w pracy i w biznesie..... 21

Lekcja 5

Wolność i zniewolenie w pracy oraz w biznesie..... 24

Lekcja 6

Etyka w pracy i w biznesie..... 27

Konrad Zdanowski

Wprowadzenie do bloku 3

Bioetyka..... 30

Lekcja 7

Transplantacja..... 32

Lekcja 8

Klonowanie..... 36

Lekcja 9

Eugenika..... 41

Agnieszka Karczewska

Wprowadzenie do bloku 4

Ruchy i zjawiska społeczne..... 44

Lekcja 10

Feminizm i równouprawnienie..... 45

Lekcja 11

Homoseksualizm i transwestytyzm..... 49

Lekcja 12

Zjawisko gender..... 52

Katarzyna Sulińska

Wprowadzenie do bloku 5

Problemy współczesnego młodego człowieka..... 55

Lekcja 13

Relacje seksualne w bliskim związku przedmażeńskim..... 57

Lekcja 14

Depresja – stan, z którego można wyjść..... 63

Lekcja 15

Emocje a duchowość..... 67

Paweł Kantowicz

Wprowadzenie do bloku 6

Problemy życia codziennego..... 70

Lekcja 16

Relacja rodzic – dorosłe dziecko..... 72

Lekcja 17

Samodzielność czy skrzydła domu rodzinnego?..... 76

Lekcja 18

Młodzież a życie towarzyskie..... 80

Barbara Marczak

Wprowadzenie do bloku 7

Apologetyka..... 83

Lekcja 19

Wyjątkowość religii chrześcijańskiej..... 84

Lekcja 20

Chrześcijaństwo a inne religie, związki wyznaniowe i sekty..... 87

Lekcja 21

Zakorzenie konfesyjne..... 91

Anna Pawlak

Wprowadzenie do bloku 8

Wewnętrzne problemy zespołów uwielbienia w zborach..... 93

Lekcja 22

Gniew i zazdrość..... 94

Lekcja 23

Służba czy gwiazdorstwo?..... 97

Lekcja 24

Konstruktywna krytyka a krytykanctwo..... 101

Katarzyna Protaś

Wprowadzenie do bloku 9

Proroczy wymiar świąt starotestamentowych..... 104

Lekcja 25	
Szabat – moje odpocznienie.....	106
Lekcja 26	
Jezus naszą Paschą.....	110
Lekcja 27	
Szawuot – święto Bożych zniw w Kościele.....	114
<i>Łukasz Bielak</i>	
<hr/>	
Wprowadzenie do bloku 10	
Prorocy Starego Testamentu.....	119
Lekcja 28	
Jeremiasz- prorok niewoli babilońskiej.....	121
Lekcja 29	
Izajasz i jego przesłanie mesjańskie.....	125
Lekcja 30	
Eliasz – człowiek, który walczył o wiarę swojego ludu.....	130

Wprowadzenie do bloku 1

Chrześcijanin a państwo.

Cykl lekcji obejmuje następujące tematy:

1. Patriotyzm w ujęciu biblijnym.
2. Posłuszeństwo wobec władzy.
3. Przestrzeganie prawa Bożym nakazem.

Niniejszy blok jest adresowany do najstarszej wiekiem młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Są to osoby już pełnoletnie, najczęściej w wieku 19-20 lat.

W dobie jednoczącej się Europy, przenikania się kultur i migracji ludności zanika – niestety – jedno z najszlachetniejszych uczuć, jakim jest „patriotyzm”. Coraz częściej ustępuje on miejsca nowym, rodzącym się tu i ówdzie nacjonalizmom lub kosmopolityzmowi. Zjawisko to zatacza coraz szersze kręgi zwłaszcza wśród młodych pokoleń. Tymczasem patriotyzm jest czynnikiem niezbędnym dla funkcjonowania narodu i państwa. Jest podstawą jego ładu społecznego, gdyż patriotyzm jest kategorią nakierowaną na dobro wspólne, nie na własne egoistyczne cele. Bez troski o dobro wspólne, każda społeczność szybko się dezintegruje i rozpada. Dlatego zadaniem państwa i Kościoła jest budzić patriotyzm w duszach młodych pokoleń we współczesnym świecie.

Najgłębszymi korzeniami patriotyzmu jest poczucie więzi z rodziną, rodem i całą ludzkością. Początkowo patriotyzm miał wymiar biologiczno-duchowego pochodzenia od konkretnych ludzi, miejsca urodzenia, ziemi, kultury, języka, kultu religijnego, co miało wymiar bardzo lokalny. Dziś nazywamy to „małą ojczyzną”.

W ścisłym znaczeniu *patriotyzm* (łac. *patria* = ojczyzna, gr. *patriotes*) jest to postawa szacunku, uczciwości, umiłowania i oddania własnej Ojczyźnie. Patriotyzm to również umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury, religii czy języka.

Cechą prawdziwego patrioty jest umiłowanie własnej Ojczyzny i narodu. Miłość ta może być realizowana w różnoraki sposób poprzez np. kultywowanie tradycji, pamięć o bohaterach narodowych, jak i również działania na rzecz danej społeczności; uczestnictwo w wyborach, czy też świadomą postawę obywatelską: posłuszeństwo władzy państwowej, przestrzeganie prawa na co dzień, modlitwa za rządzącymi.

W Piśmie Świętym odnajdujemy liczne fragmenty potwierdzające wielką miłość ludu wybranego – Izraela do swojej Ojczyzny. Utrata ziemi ojczystej, wieloletnia niewola babilońska a potem okupacja rzymska ukazały, jak bardzo są przywiązani do ziemi przodków. Psalmi są wyrazem uwielbienia dla Jerozolimy oraz prośby o pokój i dostatek dla jej mieszkańców. Swoją miłość do Ojczyzny uzewnętrznił także sam Chrystus, gdy zapłakał nad Jerozolimą znając to, co miało się z nią stać w przyszłości (Łk 19,41-44).

Solidną podstawę do uznania patriotycznej postawy za cenę chrześcijańską znajdujemy w nauce i postępowaniu św. Pawła. Przykład jego życia zasługuje na tym większą uwagę, że po swoim nawróceniu porzuca on szowinizm narodowo-religijny i zwraca się ku innym narodom, nie zrywając jednak więzi miłości ze swoją Ojczyzną, nadal odnosi się doń z miłością. Miłość Ojczyzny nie stoi bynajmniej w sprzeczności z miłością do całego rodzaju ludzkiego. Wręcz przeciwnie, prawdziwy patriotyzm zakłada miłość do wszystkich ludzi.

Nie można przecież miłować ludzkości, jeśli wpierw człowiek nie nauczy się kochać swoich najbliższych, miłość ma swój porządek i hierarchię. Nie można miłować wszystkich narodów oprócz swojego własnego, jak też niemożliwym jest kochanie tylko swojej Ojczyzny, nienawidząc jednocześnie innych. Nie można negować swojej rodziny, swojej Ojczyzny, swojego narodu, na rzecz innych.

Św. Paweł Apostoł w swoim liście poucza: *A jeśli kto nie dba o swoich, a zwłaszcza o domowników, wyparł się wiary i gorszy jest od niewierzącego* (1 Tm 5, 8).

Jeśli jakiś chrześcijanin nie dba o swoją rodzinę, o swoją Ojczyznę, o swój naród, o swój Kościół lokalny, to wypiera się wiary.

W działalności wychowawczej należy uwzględnić wychowanie młodego człowieka w duchu miłości i odpowiedzialności za swój kraj.

W procesie kształtowania postawy patriotycznej obywatela-chrześcijanina należy akcentować następujące elementy:

- zaangażowanie na rzecz pomnożenia dobra wspólnego i jego ochrony;
- pragnienie dla swego kraju prawdziwego dobra;
- działanie tak, aby Ojczyzna była silna, bezpieczna, zasobna i piękna;
- uczciwą pracę i płacenie podatków;
- troskę o język ojczysty, jego piękno, czystość i bogactwo;
- troskę o dobre prawo i żeby było przestrzegane;
- troskę o dobre obyczaje w kraju;
- przyczynianie się do zwiększenia bezpieczeństwa duchowego;
- modlitwa za rządzących i błogosławienie ich;
- przyjmowanie postaw prospołecznych.

Lekcja 1

Patriotyzm w ujęciu biblijnym.

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 12,1-2; Jer 29,4-7 Pwt 4,1; 6,18; 8,1; 11,8-9;
Ps 137,5-6; Łk 19,41-44.

PRAWDA CENTRALNA: Kocham Boga i kraj, w którym mieszkam.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Zaufaj Panu i czyń dobrze,
Mieszkaj w kraju i dbaj o wierność! (Ps 37,3)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- definiuje „patriotyzm”;
- opowiada historię wyjścia Abrahama do nowej ziemi i pobytu Izraela w niewoli;
- wyjaśnia czym jest Ojczyzna;
- wyjaśnia obowiązki człowieka wobec Boga i Ojczyzny;
- modli się o swój kraj;
- prezentuje postawę patrioty kochającego i troszczącego się o swoją Ojczyznę.

METODY: pogadanka, dyskusja, praca z tekstem, mapa mentalna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru, Słownik Teologiczny, karton lub tablica, pisaki.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie, modlitwa.

Nauczyciel pyta:

- ⇒ *Gdybyście mogli wybrać, to w jakim kraju chcielibyście się urodzić i mieszkać?*
Uczniowie wypowiadają się. Podają nazwy krajów.

Zadanie wstępne:

- ⇒ *Opiszcie swoją wymarzoną Ojczyznę. Jaka powinna być?*
Uczniowie opisują na kartkach swoją Ojczyznę.

Nauczyciel pyta:

- ⇒ *Jakie cechy Ojczyzny są dla was najważniejsze?*
Uczniowie wymieniają cechy wymarzonej ojczyzny.
- ⇒ *Czy Ojczyznę się wybiera, czy ona jest darem danym od Boga?*
- ⇒ *Czy Ojczyzna jest tam, gdzie się urodziłem, czy tam, gdzie aktualnie mieszkam?*
Uczniowie dyskutują na temat migracji i wyboru miejsca zamieszkania.
- ⇒ *Czy można nie mieć swojej Ojczyzny?*
Uczniowie wymieniają przykłady ludów niemających swojej ziemi.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Widzimy, że nie zawsze człowiek ma wpływ na to, gdzie jest jego Ojczyzna. Z woli Bożej rodzimy się w tym, a nie innym kraju, w tej kulturze i języku. Jak mamy traktować swoją ziemską Ojczyznę? Czego Słowo Boże uczy nas w tej kwestii? [Go Słowo Boże uczy nas w tej kwestii?](#)

W historii Izraela Bóg dawał swojemu ludowi wskazaną ziemię na własność. Czasem za przewinienia i niewierność Bóg skazywał Izraela na niewolę i wygnanie z Ojczyzny.

ABRAHAM

Abrahamowi nakazał opuścić ziemię ojców i przejść do wskazanego miejsca. Przeczytajmy:

Rdz 12,1-2: I rzekł Pan do Abrama: Wyjdź z ziemi swojej i od rodziny swojej, i z domu ojca swego do ziemi, którą ci wskażę. A uczynię z ciebie naród wielki i będę ci błogosławił, i uczynię sławnym imię twoje, tak że staniesz się błogosławieństwem.

JÓZEF I DANIEL

W Starym Testamencie czytamy o Józefie i o Danielu, żyjących w obcym kraju, służących obcym, niewierzącym w Boga królom. Józef został wyprowadzony do Egiptu jako więzień, był niesprawiedliwie potraktowany, za co spędził wiele lat w więzieniu. Miał powody by zniechęcić Egipt, ale nie zrobił tego. Józef wyjaśnił faraonowi sen i od razu udzielił porady, jak zapobiec większej klęsce. Świadczy to o woli szukania dobra kraju, w którym przebywał nie z własnej woli. Działanie Józefa stało się błogosławieństwem dla Egiptu i dla wielu spoza Egiptu.

Dalej czytamy o wędrownicy Izraela do Kanaanu – Ojczyzny obiecanej przez Stwórcę. Była to kraina „opływająca w mleko i miód”. Dotarli tam ci, którzy ufali Bogu i słuchali Go.

Wiele lat później Daniel zostaje jako wygnaniec wyprowadzony z Izraela do Babilonu, stolicy wroga. Babilon potem kompletnie zniszczył jego Ojczyznę i świątynię jego Boga. Daniel i jego przyjaciele otrzymali na wygnaniu królewską edukację akademicką. Daniel wyróżniał się swoją doskonałością, przez wiele lat służył królom babilońskim, a potem perskim i stanowił przy tym błogosławieństwo dla imperium.

JEREMIASZ

Jeremiasz pisze do swoich rodaków, żyjących na wygnaniu babilońskim. Uczniowie czytają:

Jer 29,4-7: Tak mówi Pan Zastępów, Bóg Izraela, do wszystkich wygnańców, których skazałem na wygnanie z Jeruzalem do Babilonu: Budujcie domy i zamieszkujcie je; zakładajcie ogrody i spożywajcie ich owoc! Pojmujcie żony i płódźcie synów i córki; Wybierajcie też żony dla waszych synów, a wasze córki wydawajcie za mąż, aby rodziły synów i córki, by was tam przybywało, a nie ubywało. A starajcie się o pomyślność miasta, do którego skazałem was na wygnanie, i módlcie się za nie do Pana, bo od jego pomyślności zależy wasza pomyślność!

Izrael był oderwany od swego kraju, wróg Babilon zniszczył ich kraj, ziemię obiecaną i spowodował, że musieli żyć jako wygnańcy w obcej ziemi, podobnie jak wielu Polaków i innych musiało żyć w obcej ziemi po drugiej wojnie światowej, np. z powodu deportacji Stalina.

Jeremiasz mówi Izraelitom: mają tam żyć, jakby byli w domu i nawet starać się o pomyślność kraju wroga, który teraz był też ich krajem. Mają akceptować swoją nową sytuację życiową i żyć tam jako dobrzy obywatele i przyczyniać się do dobrobytu społeczeństwa.

BOŻE OBIETNICE

Bóg uczy, że należy przestrzegać Jego praw i ustaw, aby cieszyć się posiadaniem ziemi na własność. Uczniowie otwierają Biblię i czytają fragmenty:

Pwt 4,1: A teraz, Izraelu, posłuchaj ustaw i praw, które was uczę wypełniać, abyście zachowali życie, weszli i wzięli w posiadanie ziemię, którą wam daje Pan, Bóg waszych ojców.

Pwt 6,18: Będziesz czynił to, co jest prawe i dobre w oczach Pana, aby ci się dobrze powodziło, abys wszedł i objął w posiadanie tę piękną ziemię, którą Pan przysiągł twoim ojcóm.

Pwt 8,1: *Starannie spełniajcie wszystkie przykazania, które ci dziś nadaję, abyście zachowali życie, rozmnożyli się, weszli do ziemi, którą poprzysiągł Pan waszym ojcom, i wzięli ją w posiadanie.*

Pwt 11,8-9: *Przestrzegajcie więc wszystkich przykazań, które Ja wam dzisiaj daję, abyście się wzmocnili, poszli i posiadli ziemię, do której ciągniecie, aby ją wziąć w posiadanie. I abyście długo żyli na ziemi, którą Pan poprzysiągł dać waszym ojcom i ich potomkom, ziemię opływającą w mleko i w miód.*

MIŁOŚĆ DO OJCZYZNY

Psalmista (wygnaniec) wyraża swoją miłość do ojczyzny i zobowiązuje się o niej pamiętać. Uczniowie czytają:

Ps 137,5-6: *Jeśli zapomnę cię, Jeruzalem, Niech uschnie prawica moja! Niech przylgnie język mój do podniebienia, Jeślibym nie pamiętał o tobie, Jeślibym nie wyniósł Jeruzalemu Nad największą radość moją!*

Swoją miłość do Ojczyzny uzewnętrznił także sam Chrystus, gdy zapłakał nad Jerozolimą znając, to co miało się z nią stać w przyszłości. Uczniowie czytają:

Łk 19,41-44: *A gdy się przybliżył, ujrawszy miasto, zapłakał nad nim, mówiąc: Gdybyś i ty poznało w tym to dniu, co służy ku pokojowi. Lecz teraz zakryte to jest przed oczyma twymi. Gdyż przyjdą na ciebie dni, że twoi nieprzyjaciele usypią wał wokół ciebie i otoczą, i ścisną cię zewsząd. I zrównają cię z ziemią i dzieci twoje w murach twoich wytępią, i nie pozostawią z ciebie kamienia na kamieniu, dlatego żeś nie poznało czasu nawiedzenia swego.*

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

- ⇒ Czy zatem Bóg zachęca nas do patriotyzmu?
- ⇒ Czym jest według was patriotyzm?

Uczniowie próbują definiować. Następnie jeden z uczniów czyta przygotowaną przez nauczyciela definicję.

„Patriotyzm” - bezwarunkowe umiłowanie Ojczyzny z gotowością poświęcenia dla niej swych sił, zdolności, nawet życia. Obejmuje ziemię rodzinną, naród i jego dzieje, język i bogactwo duchowe i materialne, dziedzictwo przodków i losy przyszłych pokoleń... Nie jest tylko uczuciem, lecz i czynem. Wyzwała rozliczne akty codziennej twórczej pracy dla rozwoju dóbr ojczystych, wyrzeczenia i ofiary, bezkompromisowej, bohaterskiej służby w obronie wartości zagrożonych, a także męczeństwa (*Słownik Teologiczny*, Księgarnia św. Jacka, 1989, s. 66).

Uczniowie wnioskuje, że wolą Bożą jest miłość i szacunek do kraju, w którym przyszło nam żyć.

Nauczyciel nawiązuje do współczesnej sytuacji Polaków wyjeżdżających do Anglii, Irlandii.

Co jest ich Ojczyzną i jak mają ją kochać?

PRACA Z WERSETEM

Uczniowie uczą się na pamięć wersetu:

Ps 37,3: *Zaufaj Panu i czyn dobrze, Mieszkaj w kraju i dbaj o wierność!*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel pyta:

- ⇒ Jak w praktyce możemy dziś okazywać patriotyzm zgodnie z wolą Bożą?

Uczniowie podają przykłady współczesnego patriotyzmu. Zapisują te przykłady w punktach na tablicy lub dużym arkuszu papieru (np. płacenie podatków, udział w wyborach, dbałość o język polski, ochrona środowiska itp.)

Nauczyciel zadaje uczniom do wykonania zadanie:

- Przygotuj projekt takiego działania, które przysłuży się twojej Ojczyźnie.

ZAKOŃCZENIE

1. Wnioski z lekcji:

- Ojczyzna jest darem od Boga
- Bóg decyduje, która ziemia jest naszą ojczyzną.
- Trzeba ją kochać, dbać o nią i się o nią modlić.

2. Modlitwa za swój kraj i błogosławieństwo.

Lekcja 2

Posłuszeństwo wobec władzy.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Sm 10,19-25; Rz 13, 1-7; Mt 22,21; 1 P 2,13-17;
1 Tm 2,1-4; Dz 5,27-29.

PRAWDA CENTRALNA: Jestem posłuszny wobec władzy i modlę się za rządzącymi.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Oddawajcie więc, co jest cesarskiego, cesarzowi,
a co Bożego, Bogu.* (Mt 22,21)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia czym jest władza cywilna i jakie są jej cele;
- opowiada o początkach władzy cywilnej w Izraelu;
- wymienia obowiązki obywatela-chrześcijanina wobec władzy;
- prezentuje postawę posłuszeństwa wobec władzy cywilnej;
- wyjaśnia wyższość prawa Bożego nad ludzkim;
- wymienia przejawy posłuszeństwa wobec władzy;
- modli się za rządzącymi.

METODY: pokaz, pogadanka, dyskusja, praca z tekstem.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, obraz przedstawiający namaszczenie Saula, tablica lub karton, pisaki, egzemplarz Konstytucji RP.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie, modlitwa.

Zabawa na rozpoczęcie:

Nauczyciel wybiera jednego ucznia, który przez chwilę rządzi całą klasą. Uczeń wydaje trzy rozkazy, a cała klasa musi je wykonać. (Nie mogą być obraźliwe ani wulgarne) Np. wszyscy mają się złapać za uczy, wszyscy wystawiają języki, wszyscy stają na jednej nodze, itp.

Po tej zabawie osoba rządząca opowiada, jakie to uczucie, mieć władzę nad innymi.

Nauczyciel pyta:

- ⇒ *Czy przyjemnie jest sprawować władzę?*
- ⇒ *Czemu służy władza?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

JAK POWSTAŁA WŁADZA ŚWIECKA W IZRAELU?

Uczniowie czytają:

1 Sm 10,19-25: *Wy zaś wzgardziliście dzisiaj Bogiem swoim, który was wybawił ze wszystkich waszych niedoli i ucisków, i mówicie do niego: Ustanów nad nami króla. Toteż stańcie teraz przed*

Panem według waszych plemion i według waszych tysięcy. A gdy Samuel kazał wystąpić wszystkim plemionom izraelskim, los padł na plemię Beniamina. Następnie kazał wystąpić plemieniu Beniamina, ród za rodem, i los padł na ród Matriego, a potem padł los na Saula, syna Kisz. I szukali go, ale go nie znaleźli. Więc ponownie pytali Pana, czy w ogóle przyszedł tutaj ten mąż. Pan odrzekł: Tak, lecz ukrył się w taborze. Pobiegli więc tam i sprowadzili go stamtąd, i stanął między ludem. A przewyższał cały lud o głowę. I rzekł Samuel do całego ludu: Czy widzicie tego, którego wybrał Pan? Nie ma drugiego takiego, jak on, w całym ludzie. A cały lud wykrzykiwał radośnie: Niech żyje król! I ogłosił Samuel ludowi prawo królewskie, spisał je w księdze i złożył przed Panem. I rozpuścił Samuel cały lud do domów.

Pomysł powołania króla wyszedł od ludzi a nie od Boga. Jednak Bóg namaścił Saula na króla Izraela.

CO JEST CELEM WŁADZY WEDŁUG BIBLI?

Uczniowie odczytują fragment:

Rz 13,3-4: Czyń dobrze, a będziesz miał od niej pochwałę; jest ona bowiem na służbie u Boga, tobie ku dobremu. Ale jeśli czynisz źle, bój się, bo nie na próżno miecz nosi, wszak jest sługą Boga, który odplaca w gniewie temu, co czyni źle.

Wniosek: Władza ma stać na straży sprawiedliwości.

JAKIE SĄ NASZE OBOWIĄZKI WOBEC WŁADZY WEDŁUG BIBLI?

Uczniowie czytają:

Rz 13,1-7: Każdy człowiek niech się poddaje władzom zwierzchnim; bo nie ma władzy, jak tylko od Boga, a te, które są, przez Boga są ustanowione. Przeto kto się przeciwstawia władzy, przeciwstawia się Bożemu postanowieniu; a ci, którzy się przeciwstawiają, sami na siebie potępienie ściągają. Rządzący bowiem nie są postrachem dla tych, którzy pełnią dobre uczynki, lecz dla tych, którzy pełnią złe. Chcesz się nie bać władzy? Czyń dobrze, a będziesz miał od niej pochwałę; jest ona bowiem na służbie u Boga, tobie ku dobremu. Ale jeśli czynisz źle, bój się, bo nie na próżno miecz nosi, wszak jest sługą Boga, który odplaca w gniewie temu, co czyni źle. Przeto trzeba jej się poddawać, nie tylko z obawy przed gniewem, lecz także ze względu na sumienie. Dlatego też i podatki płacicie, gdyż są sługami Bożymi po to, aby tego właśnie strzegli. Oddawajcie każdemu to, co mu się należy; komu podatek, podatek; komu cło, cło; komu bojaźń, bojaźń; komu cześć, cześć.

Ten fragment uwidacznia nam, że to zagadnienie jest jasne. Powinniśmy słuchać rządu, który Bóg ustanowił ponad nami. Bóg powołał rządy, aby ustanawiały porządek, karały zło i przyczyniały się do sprawiedliwości.

1P 2,13-17 - Bądźcie poddani wszelkiemu ludzkiemu porządkowi ze względu na Pana, czy to królowi jako najwyższemu władcy, czy to namiestnikom, jako przezeń wysłanym dla karania złoczyńców, a udzielania pochwały tym, którzy dobrze czynią. Albowiem taka jest wola Boża, abyście dobrze czyniąc, zamykali usta niewiedzy ludzi głupich, jako wolni, a nie jako ci, którzy wolności używają za osłonę zła, lecz jako słudzy Boga. Wszystkich szanujcie, braci miłujcie, Boga się bójcie, króla czcijcie.

1 Tm 2, 1-4 - Przede wszystkim więc napominam, aby zanosić błagania, modlitwy, prośby, dziękczynienia za wszystkich ludzi, za królów i za wszystkich przełożonych, abyśmy ciche i spokojne życie wiedli we wszelkiej pobożności i uczciwości. Jest to rzecz dobra i miła przed Bogiem, Zbawicielem naszym, który chce, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i doszli do poznania prawdy.

JAKA BYŁA POSTAWA JEZUSA WOBEC WŁADZY PAŃSTWOWEJ?

Uczniowie czytają:

Mt 22,21 - *Oddawajcie więc, co jest cesarskiego, cesarzowi, a co Bożego, Bogu.*

Powinniśmy podlegać rządowi we wszystkim – w płaceniu podatków, powinniśmy podporządkowywać się zasadom i prawom, mieć respekt, itd. Jeśli tego nie robimy, pokazujemy w ten sposób brak szacunku wobec Boga, ponieważ to On jest tym, który ustanowił nad nami rząd. Kiedy Apostoł Paweł pisał do Rzymian w 13 rozdziale w wersetach 1-7, pozostawał pod władzą rządu w Rzymie, podczas panowania Nerona, prawdopodobnie najokrutniejszego ze wszystkich władców rzymskich. Paweł jednak nadal uważał, że jest poddany rządowi.

W jaki sposób my moglibyśmy uważać inaczej?

DYLEMAT SPRZECZNOŚCI.

Kolejne pytania brzmią:

- ⇒ *Czy jest jakiś moment, w którym nie powinniśmy przestrzegać prawa?*
- ⇒ *Czy Bóg poparłby nieposłuszeństwo władzom w jakimś przypadku?*

Nauczyciel pokazuje uczniom Biblię i Konstytucję RP (lub Kodeks Karny).

Musimy przestrzegać praw zapisanych w obu tych księgach, prawda? Co zrobić jednak, jeśli nakazy tam zawarte stanęłyby ze sobą w sprzeczności? Odpowiedź na to pytanie można znaleźć w Dziejach Apostolskich 4 i 5:27-29.

Uczniowie czytają:

Dz 5,27-29 - A gdy ich przywiedli, stawili ich przed Radą Najwyższą. I zapytał ich arcykapłan, mówiąc: Nakazaliśmy wam surowo, abyście w tym imieniu nie uczyli, a oto napełniliście nauką waszą Jerozolimę i chcecie ściągnąć na nas krew tego człowieka. Piotr zaś i apostołowie odpowiadając, rzekli: Trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi.

Z tego możemy jasno wywnioskować, że jeśli prawo najwyższe nie sprzeciwia się, nie zaprzecza prawu Bożemu, powinniśmy być posłuszni. Jeśli jednak prawo jest sprzeczne z Bożymi przykazaniami, my powinniśmy być posłusznymi w stosunku do prawa Bożego. Jednakże, nawet w tym przypadku, musimy zaakceptować autorytet rządu ponad nami. Jest to uwidocznione poprzez fakt, że Piotr i Jan nie protestowali, kiedy byli chłostani, ale zamiast tego radowali się, że cierpią, bo byli posłuszni Bogu.

Dz 5:40-42 - I usłuchali go, i przywoławszy apostołów, kazali ich wychłostać, zabronili im mówić w imieniu Jezusa i zwolnili ich. A oni odchodzili sprzed oblicza Rady Najwyższej, radując się, że zostali uznani za godnych znosić zniewagę dla imienia jego. Nie przestawali też codziennie w świątyni i po domach nauczać i zwiastować dobrą nowinę o Chrystusie Jezusie.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Zgodnie z Biblią opisany przykład jest to jedyna uzasadniona sytuacja, w której Bóg pozwala łamać prawo państwowe. Gdy jego respektowanie prowadziłoby do złamania prawa Bożego. W innych przypadkach nieposłuszeństwo prawu świeckiemu jest grzechem.

Nie zawsze osoby rządzące odpowiadają naszym gustom, czy mają podobny światopogląd. Czasem ich decyzje mogą być dla nas niewygodne.

Jak czytamy w omawianych fragmentach, wolą Bożą jest, byśmy szanowali władzę, wykonywali jej polecenia i modlili się za rządzącymi, gdyż, jak wszyscy ludzie, są omylni i grzeszni.

PRACA Z WERSETEM

Uczniowie uczą się na pamięć wersetu:

Mt 22,21 - *Oddawajcie więc, co jest cesarskiego, cesarzowi, a co Bożego, Bogu.*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

W naszym kraju normą jest narzekanie i krytykowanie władzy. Obowiązkiem obywatela-chrześcijanina jest nie tylko wskazywać błędy rządzącym, ale również ich wspierać i błogosławić.

⇒ *Jak można w praktyce okazywać posłuszeństwo władzy cywilnej?*

Uczniowie przygotowują na piśmie propozycje okazywania lojalności rządzącym, w tym również sposoby zachęcania innych do takich zachowań.

ZAKOŃCZENIE

Modlitwa za swój kraj i błogosławieństwo rządzących.

Lekcja 3

Przestrzeganie prawa Bożym nakazem.

PODSTAWA BIBLIJNA: Jk 1,23-25; Prz 3,32; Rz 6,16; Łk 16,10; Mt 6,33; Prz 28,18; Prz 21,18; Ps 15,1-2; Hebr 13,18; Mt 17,24-26.

PRAWDA CENTRALNA: We wszystkim pragniemy postępować uczciwie.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Módlcie się za nas;
jesteśmy bowiem przekonani,
że mamy czyste sumienie,
gdyż chcemy we wszystkim dobrze postępować.* (Hebr 13,18)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- definiuje czym jest „uczciwość”;
- wyjaśnia fragmenty Słowa Bożego mówiące o przestrzeganiu prawa (państwowego);
- wypowiada się na temat przeczytanych fragmentów;
- odróżnia uczciwość od nieuczciwości;
- prezentuje postawę uczciwego obywatela i daje przykład uczciwości swoim kolegom.

METODY: pokaz, pogadanka, dyskusja, praca z tekstem.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, ankieta (załącznik 1/także L3 na płycie), kartki papieru, koperty.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie, modlitwa.

Nauczyciel zadaje pytania:

- ⇒ *Czy jesteście uczciwi?*
- ⇒ *Co to jest uczciwość?* (zad. 1 w Zeszycie Ucznia)
- ⇒ *O kim możemy powiedzieć że jest uczciwy? (Jak postępuje?)*

Nauczyciel rozdaje uczniom do wypełnienia ankiety (Załącznik nr 1/zad. 2 w Zeszycie Ucznia). Uczniowie wypełniają ankiety. Jeśli ktoś w 12 rubrykach napisał TAK, może uznać siebie za człowieka uczciwego.

Niejedną z was zapewne zadawał sobie pytania:

- ⇒ *Czy biblijnie wierzący człowiek może mieć dylematy co do zasadności bycia uczciwym w dzisiejszym świecie? W świecie, w którym dążenie do celu za wszelką cenę (użyteczność) staje się czymś powszechnym?*
- ⇒ *Czy da się osiągnąć sukces w biznesie, czy da się znaleźć dobrą pracę, zarabiać tyle, by starczyło do pierwszego itp. - będąc człowiekiem uczciwym?*

⇒ *Czy bycie uczciwym w dzisiejszych czasach jest oznaką siły czy słabości? (zad.3 z Zeszyt Uczenia)*

Uczniowie wypowiadają się na zadane pytania. Można dodatkowo pokazać przykład osoby nieuczciwej, łamiącej przepisy, a jednocześnie podziwianej przez młodych ludzi i zapytać:

⇒ *Czym takie osoby imponują?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

CO BÓG W SWOIM SŁOWIE MÓWI O UCZCIWOŚCI?

Chyba wszyscy znają przykazania i wiedzą, że należy ich przestrzegać. Uczniowie czytają:

Wj 20,15-16: Nie będziesz kradł. Nie będziesz mówił przeciw bliźniemu twemu kłamstwa jako świadek.

J 14,15: Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania.

Jk 1,23-25: Bo jeśli ktoś jest słuchaczem Słowa, a nie wykonawcą, to podobny jest do człowieka, który w zwierciadle przygląda się swemu naturalnemu obliczu; bo przypatrzył się sobie i odszedł, i zaraz zapomniał, jakim jest. Ale kto wejrzał w doskonały zakon wolności i trwa w nim, nie jest słuchaczem, który zapomina, lecz wykonawcą; ten będzie błogosławiony w swoim działaniu.

Jeśli ktoś zna prawo i wolę Bożą, ale ich nie stosuje, nie może liczyć na Jego błogosławieństwo. Uczniowie czytają:

Prz 3,32: Gdyż przewrotny jest obrzydliwością dla Pana; lecz szczerzy są jego przyjaciółmi.

Biblia uczy, że temu, komu służymy, tego sługami się stajemy. Uczniowie czytają:

Rz 6,16: Czyż nie wiecie, że jeśli się oddajecie jako słudzy w posłuszeństwo, stajecie się sługami tego, komu jesteście posłuszni, czy to grzechu ku śmierci, czy też posłuszeństwa ku sprawiedliwości?

Postępowanie wielu ludzi w dzisiejszym świecie pokazuje, że wyznają wielu bogów i wiele religii. „Religią” zrzeszającą w dzisiejszych czasach najwięcej wyznawców jest materializm. Bogiem tej religii jest pieniądz, zaś powszechnymi i uznawanymi praktykami: nieuczciwość, lenistwo, kłamstwo. Co jest celem owej „religii”? Zysk i chęć posiadania coraz więcej.

Chrześcijanin zaś ma innego Boga, stąd kieruje się innymi zasadami. Dla chrześcijanina celem nie jest zysk, ale szukanie Królestwa Bożego. Jezus wypowiedział się tak (uczniowie czytają):

Łk 16,10: Kto jest wierny w najmniejszej sprawie i w wielkiej jest wierny, a kto w najmniejszej jest niesprawiedliwy i w wielkiej jest niesprawiedliwy.

Człowiek wierzący wie, że Bóg błogosławi i wspiera tych, którzy żyją uczciwie. Uczciwe postępowanie jest wyrazem zaufania w Bożą opatrzność, w to, że Bóg kieruje biegiem życia każdego z nas i troszczy się o swój lud. Naszą zaś odpowiedzialnością jest ufać Jego Słowu i zgodnie z nim postępować.

Chrześcijanin wierzy też, że Bóg ustanowił pewne zasady moralne, aby przynosiły najlepsze rezultaty. Nie wierzy natomiast, że ludzkie kalkulacje nastawione na osiągnięcie najlepszych rezultatów określają, jakie są najlepsze zasady działania.

Przykładowo, chrześcijanin nie kalkuluje, że skoro łapówkarstwo przynosi ludziom największe zyski jak najmniejszym wysiłkiem, to jest ono najlepszym sposobem zdobywania majątku. Uczniowie czytają:

Prz 28,18: Kto postępuje uczciwie, doznaje pomocy; kto chodzi krętymi ścieżkami, wpada w dół.

Człowiek wierzący pamięta o tym i żyje zgodnie z tą zasadą. Co więcej, wie, że nawet jeśli droga

nieuczciwości wydaje się być krótsza i łatwiejsza – to ostatecznie jest zwodnicza i zsyła niepokój, lęk i Boży gniew. Uczniowie czytają:

Prz 21,8: *Kręta jest droga zbrodniarza, lecz postępowanie uczciwego jest proste.*

Biblia chwali i wynosi uczciwych ludzi. Uczniowie czytają:

Ps 15,1-2: *Panie! Kto przebywać będzie w namiocie twoim? Kto zamieszka na twej górze świętej? Ten, kto żyje nienagannie i pełni to, co prawe, i mówi prawdę w sercu swoim.*

Hbr 13,18: *Módlcie się za nas; jesteśmy bowiem przekonani, że mamy czyste sumienie, gdyż chcemy we wszystkim dobrze postępować.*

Uczniowie wypowiadają się na podstawie powyższych fragmentów i uzupełniają zad. 4 w Zeszycie Ucznia.

CZY JEZUS BYŁ UCZCIWYM OBYWATELEM I PŁACIŁ PODATKI?

Uczniowie czytają i uzupełniają zad. 5 w Zeszycie Ucznia:

Mt 17,24-26: *A gdy przyszli do Kafarnaum, przystąpili do Piotra poborcy dwudrachmowego podatku i rzekli: Nauczyciel wasz nie płaci dwu drachm? Rzecze Piotr: Owszem. A gdy wchodził do domu, uprzedził go Jezus, mówiąc: Jak ci się wydaje, Szymonie? Od kogo królowie ziemi pobierają cło lub czynsz? Od synów własnych czy od obcych? A on rzekł: Od obcych. Na to Jezus: A zatem synowie są wolni. Ale żebyśmy ich nie zgorszyli, idź nad morze, zarzuć wędkę i weź pierwszą złowioną rybę, otwórz jej pyszczek, a znajdziesz stater; tego zabierz i daj im za mnie i za siebie.*

Jezus osobiście nie musiałby płacić podatku, ale, by nie zgorszyć ludzi i dać im dobry przykład, nakazał Piotrowi zapłatę.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Z przeanalizowanych fragmentów wynika, że jeżeli nie przestrzegamy Bożych przykazań, to nie kochamy Boga tak, jak powinniśmy. Będąc nieuczciwym zachowujemy się tak, jakby Bóg nie istniał. Bierzymy sprawy w swoje ręce, nie prosząc o Jego pomoc i zaczynamy działać na swoją rękę, i to jeszcze nieuczciwymi metodami. A Bóg i tak to widzi, a kochając nas może nas za to skarcić. Uczciwa decyzja może wydawać się głupia i trudna, ale wzmacnia ona naszą wiarę w Boga i więź z Jezusem.

Kraje, które honorowały Boże standardy w rozwoju gospodarki i handlu – stosując uczciwość, praworządność, sprawiedliwość – są dzisiaj, lub do niedawna były (dopóki trzymały się Bożego Słowa) najbogatszymi i najlepiej rozwiniętymi państwami na świecie. Te zaś, w których nieuczciwość nie jest zdecydowanie karana, ale wręcz pochwalana – ogarnia bieda, lęk, frustracja, moralne zepsucie i przemoc.

Któż jak nie właśnie chrześcijanie powinni dawać przykład w tym świecie, zamiast pytać: „Jak daleko mogę się posunąć w niemówieniu prawdy, aby jeszcze nie było to grzechem?”.

Jednym z zadań stojących przed dzisiejszym Kościołem jest zdecydowane wystąpienie przeciwko grzechom naszego pokolenia. Jednym z nich jest na pewno brak uczciwości. Nie bójmy się nazywać grzech po imieniu, jednocześnie samemu trzymając się prostych i jasnych dróg Pańskich.

PRACA Z WERSETEM

Uczniowie uczą się na pamięć wersetu:

Hbr 13,18: *Módlcie się za nas; jesteśmy bowiem przekonani, że mamy czyste sumienie, gdyż chcemy we wszystkim dobrze postępować.*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel stara się doprowadzić uczniów do oceny własnego postępowania.

Jeśli zdarzało ci się dotąd postępować nieuczciwie, musisz to zmienić. Trzeba uznać swój grzech przed Bogiem i odnowić swoją przyjaźń z Bogiem, odwracając się od nieuczciwości. Następnie powinniśmy przyznać się osobie, którą oszukaliśmy, do błędu, inaczej może nam się nie powodzić w życiu:

Prz 28,13: *Nie zazna szczęścia, kto błędy swe ukrywa; kto je wyznaje, porzuca, ten miłosierdzia dostąpi.*

Jeżeli zdobyliśmy cokolwiek w nieuczciwy sposób, powinniśmy to zwrócić właścicielowi.

2. Nauczyciel prosi uczniów o zapisanie postanowień uczniów (zad.6 w Zeszycie Ucznia):

Od dziś będę uczciwy w .....

Nigdy nie zachowam się nieuczciwie .....

Naprawię swoją nieuczciwość.....

Zapisane postanowienia można zakleić w kopertach i przechować jakiś czas. Następnie ponownie rozdać uczniom, aby sprawdzili, czy dotrzyмали swych postanowień.

ZAKOŃCZENIE

Modlitwa o siłę w uczciwości i błogosławieństwo.

Błogosławieństwa dla uczciwych:

- Błogosławieństwo bliskości z Panem: *bo Pan się brzydzi przewrotnym, a z wiernymi obcuje przyjaźnie* (Prz 3,32).
- Błogosławieństwo dla rodziny: *sprawiedliwy w prawości swej żyje, szczęśliwe po nim są dzieci* (Prz 20,7).
- Błogosławieństwo długiego życia: *prawdomówny język trwa wieki, a chwilkę – język kłamliwy* (Prz 12,19).
- Błogosławieństwo powodzenia: *W domu prawego wielki dostatek, a w zyskach grzesznika niepokój* (Prz 15,6).

Ankieta „Sprawdź czy jesteś uczciwy”Potwierdź lub zaprzecz: **TAK** lub **NIE**

Nie kopiujesz i nie pobierasz z internetu nielegalnej muzyki i filmów.	
Nie zdarza ci się umyślnie nie zapłacić za bilet za przejazd autobusem lub pociągiem.	
Nie zdarza ci się rozliczać bez faktury, byleby nie zapłacić podatku na przykład za usługę elektryka czy hydraulika.	
Zadeklarowałeś do oclenia przedmioty, o których wiedziałeś, że powinieneś je zgłosić.	
Przestrzegasz ograniczeń prędkości i innych przepisów drogowych, jadąc samochodem.	
Nie zawyżyłeś swoich kwalifikacji/umiejętności podczas rozmowy o pracę (nawet sezonową).	
Od zarobionych pieniędzy odprowadziłeś podatek.	
Nie ściągasz na egzaminach/sprawdzianach.	
Sprzedając coś na aukcjach opisujesz faktyczny stan przedmiotu.	
Rzetelnie wykonujesz swoje zadania nawet, gdy nikt nie patrzy.	
Znalazłeś coś wartościowego i szukasz właściciela, nie zabierasz dla siebie.	
Oddajesz wszystkie pożyczone rzeczy.	

Wprowadzenie do bloku 2.

Chrześcijanin w pracy i w biznesie.

Każdy chrześcijanin lepiej lub gorzej funkcjonuje w środowisku zawodowym i biznesowym. Uczniowie w czwartej klasie technikum, jako ludzie już pełnoletni, mają prawo samodzielnie zaciągać zobowiązania finansowe, podejmować pracę, niektórzy założą własną działalność gospodarczą lub będą przygotowywani do przejęcia firmy rodziców. Zagadnienia poruszone w niniejszym rozdziale mają za zadanie zainspirować i pomóc młodym ludziom w odnalezieniu swojego miejsca w rzeczywistości zawodowej i biznesowej w oparciu o biblijne wartości. Celem powstania tego bloku jest także chęć przedstawienia duchowej strony relacji zawiązującej się pomiędzy pracownikiem i pracodawcą. Młodzi ludzie już niedługo będą zmagać się z różnymi etycznymi wyborami będąc po jednej lub drugiej stronie. Bardzo istotnym zadaniem jest także zachęcenie uczniów do ustalenia własnego stanowiska w tej trudnej dziedzinie, którą jest kwestia zachowania równowagi pomiędzy życiem zawodowym, rodzinnym i relacją z Bogiem.

Ze względu na to, że problematyka funkcjonowania chrześcijanina w pracy i w biznesie jest bardzo szeroka, a jednocześnie zakres podręcznika jest ograniczony, dokonano wyboru tylko trzech zagadnień, w opinii autora niezwykle ważnych. Przedstawiono dziedzinę odpowiedzialności w pracy i biznesie, zagadnienia wolności oraz ograniczenia wolności w pracy zawodowej, a także problem dokonywania wyborów etycznych w środowisku firmy. Nie poruszono zagadnień związanych z biblijnymi zasadami prowadzenia biznesu, takimi jak np.: planowanie, ustalanie priorytetów, wyznaczanie celów dla działań biznesowych, zasięganie porad, sposoby podejmowania decyzji biznesowych, wybieranie pracowników, udzielanie pożyczek, kwestie „złego” i „dobrego” kredytu, decydowanie o przeznaczeniu zysków firmy i dochodów pracownika. Te zagadnienia są szeroko opisane w literaturze chrześcijańskiej i mogą zostać pogłębione przez ucznia, który zechce się zapoznać, choćby tylko z literaturą podaną poniżej. Szczególnie należy polecić do dalszego zgłębiania poruszonych tu zagadnień materiały opracowane przez organizację *Edukacja Finansowa CROWN*.

Pierwszy scenariusz lekcji poświęcony jest odpowiedzialności chrześcijanina w pracy i w biznesie. Lekcja ma na celu pomóc w kształtowaniu umiejętności wywiązywania się z powierzonych zadań. Przejęcie odpowiedzialności, o której naucza Biblia, jest ważnym warunkiem odniesienia sukcesu. Rozdział o stworzeniu świata i człowieka wskazuje na to, że Bóg przekazał człowiekowi odpowiedzialność za całą Ziemię, więc jest to dla nas nie tylko jakieś zobowiązanie z dziedziny ekologii, ale także wskazanie na to, że od człowieka oczekuje się konkretnej postawy życiowej np. obowiązkowości, kompetencji przywódczych, itp. Tego typu spojrzenie na życie we właściwy sposób ukierunkowuje myślenie o roli i funkcjonowaniu chrześcijanina w pracy i biznesie. Biblijna historia o talentach bardzo wyraźnie promuje postawę aktywności i przedsiębiorczości, jako te cechy człowieka, które składają się na jego odpowiedzialność.

Drugi scenariusz zatytułowany jest: *Wolność i zniewolenie w pracy i w biznesie*. Poruszony tam problem dotyczy zagrożeń życia zawodowego związanych z angażowaniem się w pracę oraz zarządzaniem finansami osobistymi, czy rodzinnymi. Rozważania biblijne w tym scenariuszu koncentrują się wokół problemu zadłużenia. Uczniowie rozważają jakie konsekwencje duchowe, rodzinne, społeczne i zawodowe niesie ze sobą zapożyczanie się. Poznają opisaną w Biblii prawdę o tym, że dłużnik jest uzależniony od wierzyciela i w związku z tym traci część swojej wolności w podejmowaniu decyzji finansowych. Stan zadłużenia w dzisiejszej rzeczywistości może generować problemy w życiu rodzinnym oraz ograniczać możliwości rozwoju zawodowego jak również osobistego. Może także prowadzić do przepracowania,

a w konsekwencji także do chorób z niego wynikających. Przede wszystkim zaś negatywnym skutkiem zadłużenia może być zaburzenie relacji z Bogiem oraz znaczny spadek nastroju, a nawet depresja. Konsekwencje mogą mieć zatem charakter duchowy.

Trzeci scenariusz omawia problemy etyczne, z którymi może zetknąć się młody człowiek wkraczając w działalność zawodową. Uczeń w toku lekcji może przeanalizować kilka wyborów etycznych, osobiście zając swoje stanowisko, rozważyć konsekwencje decyzji. Wspólnym mianownikiem wszystkich rozważań jest biblijna prawda o zachowaniu postawy uczciwości. Uczeń w toku lekcji może omówić kilka przykładów etycznych problemów z dziedziny zawodowej oraz zająć stanowisko opowiadając się za którymś wyborem. Działania symulacyjne mogą być próbą zastosowania ich w życiu.

Właściwą perspektywę do rozważań i prowadzenia lekcji niech da nauczycielom werset z Psalmu 24: *Do Pana należy ziemia i to, co ją napętnia, świat i jego mieszkańcy* (Ps 24,1). My jesteśmy tylko zarządcami, którzy wykorzystując czas dany nam przez Boga, używamy swoich talentów, żeby Mu służyć. Kwestie odpowiedzialności, wolności i wyborów etycznych w pracy i w biznesie powinny być przedstawione w kontekście tej właśnie prawdy.

Polecana literatura:

- Bąk M., Kulawczak P., *Zasady etycznej odpowiedzialności biznesu*, Warszawa 1999;
- Benedyktowicz W., *Co powinniśmy czynić. Zarys ewangelickiej etyki teologicznej*, Warszawa 1993;
- Burkett L., *Biznes zgodny z Biblią. Biblijne zasady zarządzania w biznesie*, Katowice 2008;
- Chryssides G.D., Kaler J.H., *Wprowadzenie do etyki biznesu*, Warszawa 1999;
- *Etyka w działalności gospodarczej*. Kodeks i materiały z konferencji, Warszawa 1994;
- Frey K., *Etyka protestantyzmu od reformacji do czasów współczesnych*, Kraków 1991;
- Getz G.A., *Prawdziwy dobrobyt. Biblijne zasady dysponowania dobrami materialnymi*, Warszawa 1993;
- Grun A., Kohrs T., *Jak etycznie inwestować*, Kraków 2009;
- Stott J., *Chrześcijanin a problemy współczesnego świata*, Katowice 2009.

Lekcja 4

Odpowiedzialność w pracy i w biznesie.

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 1,26-28; Rdz 2,15; Mt 25,14-30; Mt 5,33-37.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg oczekuje od nas odpowiedzialności i od początku przeznaczył nas do pracy.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *I stworzył Bóg człowieka na obraz swój. Na obraz Boga stworzył go. Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich. I błogosławił im Bóg, i rzekł do nich Bóg: Rozradzajcie się i rozmnażajcie się, i napętniajcie ziemię, i czyńcie ją sobie poddaną; panujcie nad rybami morskimi i nad ptactwem niebios, i nad wszelkimi zwierzętami, które się poruszają po ziemi! (Rdz 1, 27-28)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- definiuje słowo „odpowiedzialność”;
- wyprowadza z wersetów biblijnych wnioski o zakresie odpowiedzialności człowieka za otaczającą go rzeczywistość;
- wyjaśnia na czym polega odpowiedzialność pracownika i właściciela firmy;
- podaje przykłady i omawia konsekwencje braku odpowiedzialności pracownika i pracodawcy (właściciela firmy);
- opisuje uczucia wiążące się z przejmowaniem odpowiedzialności za ważne działania;
- omawia biblijną historię o talentach;
- ocenia postawę bohaterów biblijnych;
- omawia zagadnienie odpowiedzialności za zawarte umowy;
- ocenia swoją odpowiedzialność;
- wyjaśnia w jaki sposób kształtuje się postawa odpowiedzialności człowieka;
- zajmuje stanowisko wobec postawy odpowiedzialności i braku odpowiedzialności.

METODY: burza mózgów, pogadanka, praca z tekstem biblijnym, praca z zeszytem ćwiczeń.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, tablica i kreda.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel podaje temat lekcji i zadaje pytanie:

⇒ *Czym jest odpowiedzialność?*

Z wykorzystaniem metody burzy mózgów uczniowie ustalają definicję „odpowiedzialności” i zapisują swoje pomysły na tablicy.

Możliwe odpowiedzi uczniów:

- umiejętność wywiązywania się z powierzonych zadań;

- obowiązek moralny lub prawny odpowiadania za swoje lub czyjeś czyny (*Słownik Języka Polskiego*);
- przyjęcie na siebie obowiązku zadbania o kogoś lub o coś (*Słownik Języka Polskiego*).

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

PANOWANIE

Nauczyciel podaje odnośniki biblijne, a uczniowie wyszukują wersety i odczytują je na głos:

Rdz 1,26-28: *Potem rzekł Bóg: Uczynimy człowieka na obraz nasz, podobnego do nas i niech panuje nad rybami morskimi i nad ptactwem niebios, i nad bydłem, i nad całą ziemią, i nad wszelkim płazem pełzającym po ziemi. I stworzył Bóg człowieka na obraz swój. Na obraz Boga stworzył go. Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich. I błogostawił im Bóg, i rzekł do nich Bóg: Rozradzajcie się i rozmnażajcie się, i napełniajcie ziemię, i czyńcie ją sobie poddaną; panujcie nad rybami morskimi i nad ptactwem niebios, i nad wszelkimi zwierzętami, które się poruszają po ziemi!*

Nauczyciel zadaje pytania do tekstu:

- ⇒ *Jaką rolę Pan Bóg przeznaczył człowiekowi podejmując decyzję o stworzeniu go? (w. 26)*
- ⇒ *Co oznacza słowo „panować”?*
- ⇒ *W jaki sposób człowiek może panować nad zwierzętami i nad całą ziemią?*
- ⇒ *W jaki sposób panowanie wiąże się z odpowiedzialnością?*

Bóg w akcie stworzenia przekazał człowiekowi odpowiedzialność za panowanie nad całą ziemią.

Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 1 w Zeszytcie Ucznia. Zadanie polega na wyszukaniu fragmentów biblijnych, które przedstawiają odpowiedzialne i nieodpowiedzialne postępowanie bohaterów. Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie prezentują swoją pracę.

PRACA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Wyobraźcie sobie, że jesteście w tzw. raju, czyli w ogrodzie Eden.

- ⇒ *Co byście tam robili?*

Przeczytajmy, co miał robić człowiek, gdy został osadzony w Edenie:

Rdz 2,15: *I wziął Pan Bóg człowieka i osadził go w ogrodzie Eden, aby go uprawiał i strzegł.*

Z przeczytanych wersetów wynika, że Pan Bóg od samego początku przeznaczył człowieka do pracy, przekazując mu odpowiedzialność za uprawianie i strzeżenie ogrodu Eden. Cała historia o stworzeniu świata przekazuje nam obraz Boga, który pracuje przez sześć dni, żeby siódmego dnia wypocząć. A człowiek, który został stworzony na Jego obraz i podobieństwo miał także wykonywać pracę. Praca i odpowiedzialność jest elementem naszego człowieczeństwa i od początku zostaliśmy do niej przeznaczeni.

Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 2 w Zeszytcie Ucznia. Uczniowie wymieniają podobieństwa pomiędzy odpowiedzialnością pierwszego człowieka za ogród Eden a odpowiedzialnością właściciela firmy za swój biznes.

Przykładowe odpowiedzi uczniów:

- obaj muszą sami zorganizować pracę;
- obaj muszą wyznaczyć zadania i terminy ich wykonania;
- obaj muszą przewidywać w porę zagrożenia, żeby się przed nimi ustrzec;
- obaj muszą się wykazać samodyscypliną, żeby wytrwać w działaniu;
- obaj będą czerpać satysfakcję z osiągniętych sukcesów.

DOBRY I ZŁY SŁUGA

Nauczyciel podaje odnośniki biblijne, a uczniowie wyszukują wersety i odczytują na głos podobieństwo o talentach (Mt 25,14-30). Nauczyciel zadaje pytania do tekstu:

- ⇒ *Za co byli odpowiedzialni słudzy pana?*
- ⇒ *Jaka postawa została nagrodzona?*
- ⇒ *Jak może czuć się człowiek, któremu przekazano bardzo odpowiedzialne zadanie?*
- ⇒ *Jakie poniósł konsekwencje dobry sługa?*
- ⇒ *Jakie poniósł konsekwencje zły sługa?*
- ⇒ *Jakie zdanie miał zły sługa o swoim przełożonym?*
- ⇒ *Jaką postawę od początku miał zły sługa wobec swojego pana?*
- ⇒ *Co mógł poczuć zły sługa, gdy otrzymał najmniej pieniędzy do pomnażania?*
- ⇒ *Pod wpływem jakich emocji/uczuć był/mógł być zły sługa podejmując decyzję o zakopaniu pieniędzy i nieangażowaniu się w pomnażanie majątku pana?*
- ⇒ *Jakie mogą być jeszcze inne przyczyny tego, że ludzie nie chcą wziąć odpowiedzialności za ważne działania?*

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel daje uczniom kwestionariusz oceny własnej odpowiedzialności (zad. nr 3 w Zeszycie ucznia), w którym mają przydzielić sobie punkty od 1 do 10.

Kwestionariusz:

- ⇒ *Jak odpowiedzialnym „sługą” chciałbyś być w swojej przyszłej pracy zawodowej?*
- ⇒ *Jak odpowiedzialnym jesteś „sługą” w swojej edukacji szkolnej?*
- ⇒ *Jak odpowiedzialnym jesteś „sługą” w dziedzinie swoich obowiązków domowych?*
- ⇒ *Jak odpowiedzialnym jesteś „sługą” w kościele?*
- ⇒ *Jak odpowiedzialnie wywiązujesz się ze swoich zobowiązań wobec kolegów i koleżanek?*
- ⇒ *Jak czujesz, na ile punktów oceniają Twoją odpowiedzialność Twoi najbliżsi?*
- ⇒ *Jak Ci się wydaje, na ile punktów oceniliby Twoją odpowiedzialność koledzy i koleżanki?*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczniowie wypełniają zadanie nr 4 w Zeszycie Ucznia wpisując odpowiedzi na pytania:

- ⇒ *Po czym można poznać człowieka odpowiedzialnego?*
- ⇒ *Co mogę zrobić, żeby stać się człowiekiem bardziej odpowiedzialnym i lepiej wywiązywać się z powierzonych zadań?*
- ⇒ *Kto może Ci w tym pomóc?*
- ⇒ *W jaki sposób już teraz możesz przygotowywać się do przejęcia odpowiedzialności za swoją przyszłość zawodową lub biznesową?*
- ⇒ *Co zrobisz w tej sprawie już w tym tygodniu?*

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje lekcję i zachęca do modlitwy.
2. Uczniowie modlą się.

Lekcja 5

Wolność i zniewolenie w pracy oraz w biznesie.

PODSTAWA BIBLIJNA: Rz 13,8a; Prz 22,7; 1 Kor 7,23; Mt 6,24-34.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce wolności człowieka w każdej dziedzinie, także w pracy i w biznesie.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Drogoście kupieni; nie stawajcie się niewolnikami ludzi.* (1 Kor 7,23)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wymienia i omawia zagrożenia związane z ograniczeniem jego wolności w dziedzinie finansowej i zawodowej;
- omawia zagadnienie wpływu pracy zawodowej/prowadzenia biznesu na życie rodzinne i opisuje zagrożenia z tym związane;
- rozważa biblijne wersety o zadłużaniu się ;
- omawia konsekwencje zadłużania się ;
- wyjaśnia czym jest dla niego wolność w dziedzinie finansowej i zawodowej;
- omawia czynniki prowadzące do utraty kontroli nad finansami osobistymi, rodzinnymi;
- omawia sposoby kontrolowania finansów osobistych.

METODY: Pogadanka, burza mózgów, praca z tekstem biblijnym, praca z zeszytem ćwiczeń.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, tablica, kreda.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel zadaje pytanie:

- ⇒ *Co to jest wolność i co to jest zniewolenie?*

Uczniowie w tabeli na tablicy zapisują odpowiedzi i metodą burzy mózgów ustalają definicje wolności i zniewolenia.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel podaje werset biblijny do zapamiętania, a uczniowie odszukują go, czytają na głos i zapisują na tablicy: *Drogoście kupieni, nie stawajcie się niewolnikami ludzi.* (1 Kor 7:23)

Pytania do uczniów:

- ⇒ *O jakiej cenie jest mowa w tym wersecie, kto ją zapłacił i w jaki sposób?*
- ⇒ *Kto został „nabyty” i na czym polegał ten „zakup”?*
- ⇒ *Jakie są duchowe konsekwencje tej „transakcji”?*
- ⇒ *Co to znaczy, że ktoś jest/był niewolnikiem?*
- ⇒ *Spróbujmy odnieść ten werset do zagadnienia wolności i zniewolenia w pracy i w biznesie.*
- ⇒ *Na czym może polegać utrata wolności w dzisiejszych czasach?*
- ⇒ *Czym jest dla was wolność finansowa?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel podaje wersety biblijne, a uczniowie odszukują je i czytają na głos:

Rz 13,8a: *Nikommu nic winni nie bądźcie prócz miłości wzajemnej.*

Prz 22,7: *Bogacz panuje nad nędzarzem, lecz dłużnik jest sługą wierzyciela.*

Nauczyciel zadaje pytania do tekstów:

- ⇒ *Co oznaczają słowa wierzyciel i dłużnik?*
- ⇒ *Jaką korzyść czerpie bank z tego, że pożycza ludziom pieniądze?*
- ⇒ *Jaką korzyść czerpie dłużnik, kiedy pożycza z banku pieniądze?*
- ⇒ *Kim jest dłużnik wobec wierzyciela według tego wersetu?*
- ⇒ *Do czego przekonują nas przeczytane wersety w sprawie zadłużania się?*

Komentarz nauczyciela:

Pożyczając pieniądze uzależniamy się od naszego wierzyciela, bo tracimy kontrolę nad częścią naszych dochodów, nie możemy ich wydać na to, na co mamy ochotę. Nie możemy już być całkiem wolni w podejmowaniu decyzji finansowych, oddajemy część swojej wolności wierzycielowi i trwa to przez cały okres spłacania długu.

Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 1 w Zeszycie ucznia.

Polecenie 1 - Na podstawie poniższego wersetu wyjaśnij tę pozorną sprzeczność, że człowiek ma za zadanie wydajnie pracować i pomnażać dochody, a jednocześnie nie powinien służyć „mamonie”, tylko Bogu.

Mt 6,24: *Nikt nie może dwom panom służyć, gdyż albo jednego nienawidzić będzie, a drugiego miłować, albo jednego trzymać się będzie, a drugim pogardzi. Nie możecie Bogu służyć i mamonie.*

Polecenie 2 - Przeczytaj Mat 6, 25-34 i wyjaśnij tę pozorną sprzeczność, że człowiek powinien postępować w życiu według pewnego porządku i planu, a jednocześnie nie powinien się troszczyć o swoją przyszłość.

Polecenie 3 - Wyjaśnij jakiego rodzaju wolność może osiągnąć człowiek postępujący według wersetów rozważanych w powyższych poleceniach.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

OPOWIADANIE

Wyobraź sobie Marcina, który wziął duży kredyt na zakup domu i wyposażenie go. Wartość nieruchomości ostatnio spadła, a w związku ze zmianą stóp procentowych raty kredytu znacznie wzrosły. Żona Marcina, Kasia, właśnie urodziła drugie dziecko i jest na urlopie macierzyńskim. Do tej pory ledwo mu starczało pieniędzy na utrzymanie rodziny i spłatę zobowiązań. Teraz sytuacja stała się dramatyczna. Nikt z najbliższych nie może mu pomóc. Marcin boi się stracić pracę, bo nie ma wysokich kwalifikacji zawodowych, ani dużego doświadczenia. Właściciel firmy coraz więcej wymaga od Marcina, a on pracuje często nawet po dwanaście godzin dziennie. Wraca do domu i nie ma siły pomóc żonie, ani zająć się dziećmi, czy nawet pomyśleć o zmianie pracy, czy zdobyciu wyższych kwalifikacji. Marcin musi bardzo ciężko pracować, żeby z trudem spłacać kredyty i ciągle brakuje im pieniędzy.

Pytania do treści opowiedzianej historii:

- ⇒ *Co spowodowało trudną sytuację Marcina i Kasi?*
- ⇒ *Dlaczego ludzie zadłużają się?*
- ⇒ *Co może czuć człowiek, który ma zobowiązania finansowe wobec kogoś?*
- ⇒ *Co mogą zrobić, żeby uwolnić się od problemu?*

Uczniowie zastanawiają się i wymieniają inne rodzaje zniewolenia związane z pracą i biznesem.

Przykładowe odpowiedzi:

- niskie kwalifikacje zawodowe,
- niechęć do zdobywania nowych kwalifikacji,
- lenistwo i strach przed zmianą,
- niedopasowanie do potrzeb rynku pracy,
- fałszywe przekonania (np. do niczego się nie nadaję),
- nadmierne zaangażowanie we własny biznes lub pracę zawodową przechodzące w natręctwo myślowe.

Komentarz nauczyciela:

Wartość sukcesu w biznesie nigdy nie powinna dorównać wartości czasu spędzonego z rodziną i z Bogiem. Zniewolenie biznesem lub pracą możemy rozpoznać po tym, że nie potrafimy zachować równowagi pomiędzy tymi najważniejszymi dziedzinami życia.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczycie zleca wykonanie zadania nr 2 w Zeszycie Ucznia:

- ⇒ *Co zrobisz, żeby nie wpaść w pułapkę zadłużenia?*
- ⇒ *Jak ułożysz priorytety w swoim życiu, żeby zachować równowagę pomiędzy życiem zawodowym, rodziną i relacją z Bogiem?*

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje lekcję.
2. Wspólna modlitwa.

Lekcja 6

Etyka w pracy i w biznesie.

PODSTAWA BIBLIJNA: Prz 11,1; Prz 11,3.

PRAWDA CENTRALNA: Biblijna prawda o uczciwości prowadzi do sukcesu w pracy i w biznesie.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Uczciwość kieruje prawymi, a wiarołomnych zgubi nieprawość* (Prz 11,3 BT)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- omawia konsekwencje postawy uczciwości w pracy i w biznesie;
- przedstawia problemy etyczne z różnych punktów widzenia (pracodawcy i pracownika);
- zajmuje stanowisko wobec różnych postaw etycznych w biznesie i w pracy;
- odgrywa symulacje związane z rozwiązywaniem problemów etycznych w pracy.

METODY: burza mózgów, dyskusja, pogadanka, drama.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, tablica, kreda.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel zadaje pytanie:

⇒ *Co to jest uczciwość?*

Uczniowie zapisują odpowiedzi na tablicy i metodą burzy mózgów ustalają definicję uczciwości.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel podaje wersety, a uczniowie zapisują je na tablicy:

Prz 11,3: *Uczciwość kieruje prawymi, a wiarołomnych zgubi nieprawość.* (Biblia Tysiąclecia)

Prz 11,1: *Waga fałszywa jest ohydą dla Pana, lecz pełne odważniki podobają mu się.*

Nauczyciel zadaje pytanie:

⇒ *W jaki sposób możemy ten tekst odnieść do życia zawodowego w firmie?*

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

1. Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 1 w Zeszycie Ucznia.

Wybierz z poniższej listy trzy zagadnienia, opisz etyczne zagrożenia z nimi związane. Wyobraź sobie, że jesteś pracownikiem lub właścicielem firmy uwikłanym w wybrany problem. Znajdź sposoby uczciwego rozwiązania go.

Problemy etyczne związane z pracą i biznesem w dziedzinie reklamy, promocji i stosunków z klientami:

- wykorzystywanie niedostatecznej wiedzy klientów, zwłaszcza dzieci i osób starszych; szczególnie w sprawie kredytów;
- narażanie klienta na dodatkowe koszty i przykrości, których się nie spodziewał;
- nieuczciwe doradztwo;
- niejasne formułowanie umów;
- budowa nieprawdziwego image firmy;
- sprzedaż towarów przeterminowanych;
- natarczywe oferowanie towaru (wykorzystywanie technik sprzedaży);
- wprowadzanie klienta w błąd poprzez informowanie o cechach produktu, których nie posiada, albo nieinformowania o ukrytych wadach towaru;
- wykalkulowana powolność;
- niedokładność w wykonywaniu zleceń;
- niedotrzymywanie terminu i warunków dostaw;
- złe lub częściowe wykonanie usługi;
- postępowanie w przypadku niesłusznej reklamacji;
- łapówki przedstawicieli handlowych dla sprzedawców;
- łapówki przedstawicieli handlowych dla osób podejmujących decyzje zakupowe dla firm i instytucji (co może być łapówką? wakacje, spa, pieniądze, talony, bony, towary, usługi, itp.);
- zwrot części pieniędzy „pod stołem”;
- zatrudnianie na czarno;
- płacenie części wypłaty pod stołem.

Nauczyciel omawia z uczniami zagadnienia poruszone w zadaniu nr 1.

2. Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 2 w Zeszycie Ucznia.

Zniszczyłem sprzęt firmy, towar, albo w inny sposób doprowadziłem do strat w firmie. Szef jeszcze nie wie. Kolega proponuje, że będzie mnie kryć. Mam możliwość sfałszowania dokumentacji, żeby nie ponieść konsekwencji.

- ⇒ *Co zrobię?*
- ⇒ *Jakie będą konsekwencje duchowe mojej decyzji?*
- ⇒ *Jaki wpływ moja decyzja będzie miała na relacje z kolegą, szefem, innymi współpracownikami?*

Nauczyciel omawia z uczniami ich odpowiedzi.

3. Uczniowie odgrywają symulację rozmowy ze swoim kolegą oraz rozmowy ze swoim szefem.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel zleca wykonanie zadania nr 3 w Zeszycie Ucznia.

Jestem kierownikiem w korporacji. Podejmuję decyzje o zatrudnieniu. Mogę zatrudnić osobę nieznaną o najwyższych kwalifikacjach, albo bliskiego kolegę z kościoła, który ma niskie kwalifikacje, ale jest osobą wierzącą.

- ⇒ *Czy nagnę zasady obowiązujące w firmie, żeby zatrudnić wierzącego znajomego, czy postąpię według zasad firmy?*
- ⇒ *Jakie będą konsekwencje duchowe mojej decyzji?*
- ⇒ *Jaki to będzie miało wpływ na moją relację z kolegą, innymi znajomymi, ze współpracownikami, z moim szefem?*

⇒ *Jaki to będzie miało wpływ na moją dalszą karierę w firmie?*

Nauczyciel omawia z uczniami zagadnienia poruszone w zadaniu nr 3.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje lekcję.
2. Wspólna modlitwa.

Wprowadzenie do bloku 3

Bioetyka.

Na próżno szukać można słowa *bioetyka* w Biblii, a to oznacza, że albo jest ono stare, ale dotyczyło lub opisywało coś, co nie istniało w kulturze staro- i nowotestamentowej lub też słowo *bioetyka* weszło do użycia dopiero znacznie później. Zauważyć należy, że zostało ono utworzone z dwóch słów pochodzących z języka greckiego, tak istotnego w biblistyce chociażby ze względu na przekład znany jako Septuaginta (LXX). Wracając do znaczenia dwóch słów tworzących słowo *bioetyka* należy wspomnieć, że *bios* to życie a *ethos* to zachowanie. Myślimy więc z jednej strony o życiu organizmu, który stopniowo i w sposób zorganizowany rozwija się, a z drugiej strony o sposobie odniesienia do zasad i norm postępowania. W ten sposób dochodzimy do wniosku, że bioetyka jest sposobem odniesienia do życia, w tym również ludzkiego, które jest tym obszarem, gdzie nauki medyczne i biotechnologia mogą dzisiaj ingerować w granicznych sytuacjach związanych z zapoczątkowaniem życia, jego trwaniem oraz śmiercią¹. Dlatego bioetyka, kiedy odnosi się do życia, nie może tracić z pola widzenia wartości przekazanych nam przez Tego, który jest jego dawcą.

Terminem *bioetyka* posłużył się jako pierwszy amerykański biochemik Van Rensselaer Potter w książce wydanej w roku 1971 a zatytułowanej: „*Bioethics: Bridge to the Future*”. W tym samym czasie terminu *bioetyka* użył również holenderski lekarz André E. Hellegers. Proponowana przez Pottera bioetyka była rozumiana jako globalna i obejmowała zarówno bioetykę medyczną jak i ekologiczną. Natomiast zakres problematyki bioetycznej w ujęciu Hellegersa był znacznie węższy i dotyczył zasad etycznych odnoszących się tylko do praktyki medycznej i do zastosowań nauk biologicznych².

Biblia wskazuje, że życie jest szczególnym dziełem Stwórcy i właśnie bioetyka chrześcijańska opiera się na takim założeniu. Stworzony człowiek, jako najdoskonalsza istota, otrzymuje Boże błogosławieństwo i dąży do tego, aby dożyć późnej starości w spełnionej sytości życia oraz oglądać następne pokolenia przychodzące po nim. W myśl tego zadaniem bioetyki pozostaje ochrona życia jako Bożego daru, a nie manipulacja i w gruncie rzeczy odczłowieczenie przy wykorzystaniu metod biotechnologicznych¹. Kiedy myślimy o ochronie to rozumiemy, że rozciąga się ona na całe życie, od poczęcia do śmierci, a nie tylko jego wybranych etapów.

W ramach niniejszego bloku tematycznego będziemy zajmować się zagadnieniami z zakresu bioetyki takimi jak: transplantacja narządów, klonowanie i eugenika. Świadomie rozpoczynamy od transplantacji, jako że wokół niej pojawia się stosunkowo najmniej kontrowersji (w porównaniu z klonowaniem i eugeniką) i ma to miejsce nie tylko wśród chrześcijan.

Od wieków żywiono nadzieję, że pewnego dnia możliwe do wykonania stanie się zastąpienie chorego organu lub utraconego innym pochodzącym od człowieka. Istnieje wiele wzmianek o prowadzeniu takich prób w czasach starożytnych i renesansie. Jednak dopiero odkrycia współczesnych badań naukowych pozwoliły na rozpoznanie reakcji immunologicznych organizmu, a co się z tym wiąże opracowanie leków immunosupresyjnych, których zadaniem jest przeciwdziałanie reakcji odrzutu przeszczepionego organu. Momentem przełomowym dla transplantacji był rok 1967, kiedy to przeszczepiono pierwszy raz ludzkie serce³. Fakt ten miał niezwykle istotną rolę w kształtowaniu świadomości społecznej. Terapia transplantacyjna to obecnie uznana metoda medyczna, jednak nadal budzi wątpliwości natury etycznej. Z pytaniami i wątpliwościami jakie mogą rodzić się w głowach młodzieży oraz opisem problemu

1 Ks. S. Warzeszak, *Biblijne podstawy bioetyki*, Warszawskie Studia Teologiczne, XXIV/2/2011, s. 175-186.

2 B. Chyrowicz, *Metodologia bioetyki*. *Diametros* 42 (2014), s. 1-28.

3 J. Różyńska, W. Chańska, *Bioetyka*, Wolters Kluwar SA. Warszawa 2013.

z perspektywy chrześcijańskiej będziemy mogli zająć się w ramach pierwszej lekcji tego bloku.

O ile terapia transplantacyjna znalazła szerokie uznanie w społeczeństwie, o tyle zarówno klonowanie jak i wprowadzanie zmian do ludzkiego genomu w celu „poprawiania człowieka” mają szerokie grono przeciwników, nie tylko wśród chrześcijan. Dyskusje na temat klonowania rozgorzały szczególnie intensywnie, kiedy to pod koniec XX w. udało się sklonować pierwszego ssaka, owieczkę Dolly. Od tej chwili zaczęto zastanawiać się, jak wykorzystać zarówno klonowanie reprodukcyjne jak i terapeutyczne dla „dobra” człowieka. Jednak, czy taka kwalifikacja jest w ogóle możliwa z perspektywy nauczania Biblii? Czy nie jest tak, że klonowanie terapeutyczne pozornie ma tylko w sobie coś z medycyny przeszczepowej, a naprawdę jest manipulacją na życiu ludzkim tyle tylko, że z innym przeznaczeniem? Nad tymi zagadnieniami zastanowimy się w ramach drugiej lekcji tego bloku.

Każdy z nas chciałby mieć piękne, mądre i zdrowe dzieci. Wyobraźmy sobie, nawet jeżeli dzisiaj to jest jeszcze niemożliwe, że istnieje jednostka która chce zwiększyć możliwości swoich dzieci. Czy powinna uzyskać na to zgodę i szeroką aprobatę społeczeństwa? Postępowanie takie definiujemy jako eugenikę pozytywną⁴. Na ile człowiek ma prawo ingerować w to, co stworzył Bóg? Przecież nie znamy planów Bożych odnośnie ludzi, nie potrafimy przewidywać przyszłości. Musimy pamiętać, że sam Pan Jezus nie miał wyglądu przystojnego mężczyzny, takiego który mógł się podobać (Iz 53, 2-3). W trakcie tej lekcji zastanowimy się, na ile człowiek ma prawo ingerować w to, co zaplanował Bóg na poziomie genetycznym.

Obserwujemy obecnie tak szybki rozwój nauk biologicznych, że rodzi się natychmiast pytanie: czy jesteśmy na drodze do doskonałości, czy może już na równi pochyłej, gdzie liczba zagrożeń wobec życia i godności człowieka tylko zwiększa się z każdym dniem? Chrześcijanin, czy tego chce czy nie, wcześniej lub później znajdzie się w sytuacji, kiedy to będzie musiał zająć stanowisko wobec poruszanych zagadnień w niniejszym bloku.

---

4 B. Mepham, *Bioetyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa 2008.

Lekcja 7

Transplantacja.

PODSTAWA BIBLIJNA: J 15,13; J 18,10; Łk 22,50-51; Ez 11,19.

PRAWDA CENTRALNA: Ratunek życia bliźniego jest chrześcijańskim obowiązkiem.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Nikt nie ma większej miłości, gdy ktoś życie oddaje za przyjaciół swoich.* (J 15, 13)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- potrafi podać definicję pojęcia „transplantacja” i zarys historyczny prób podjętych na tym polu;
- wyjaśnia, jakie różne typy przeszczepów mogą mieć miejsce;
- wymienia potencjalne skutki, jakie przeszczepianie organów może mieć dla społeczeństwa;
- publicznie dzieli się wartościami, jakie prezentuje Biblia w stosunku do przeszczepiania organów;
- modli się, dziękując Bogu za życie i sposoby jego ratowania poprzez transplantację narządów.

METODY: wykład, pogadanka, dyskusja, gra dydaktyczna (nawigacja).

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, prezentacja (L7 na płycie), film, papier, kredki, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

ZDEFINIOWANIE POJĘCIA

Nauczyciel prosi osoby uczestniczące w zajęciach, aby podały definicję słowa *transplantacja*.

Transplantacja - pochodzi od łacińskiego słowa *transplantare* („przesadzać”, „przenosić”) i oznacza metodę chirurgicznego przeszczepiania komórek, tkanek i organów.

RYS HISTORYCZNY

Po udzieleniu odpowiedzi przez młodzież nauczyciel nakreśla rys historyczny prób, jakie były podejmowane przez medycynę przeszczepową w dziejach ludzkości. Zastanawia się, kiedy takie działania stały się skuteczne, jak również, jakie odkrycia naukowe przyczyniły się do tego (na podstawie dołączonej prezentacji na płycie - L7).

- O działaniach skutecznych można mówić dopiero po odkryciu grup krwi w 1901 r.
- 1942 r. - poznanie zjawiska reakcji immunologicznej organizmu.
- 1958 r. - stworzenia pierwszego leku o właściwościach immuno-supresyjnych.
- Za moment przełomowy, z uwagi na wydzwięk emocjonalny, uznać należy pierwszy przeszczep serca człowiekowi w 1967 r.

PODZIAŁ PRZESZCZEPÓW.

Następnie nauczyciel zapytuje, czy uczniowie świadomi są istnienia podziału przeszczepów ze względu na relacje genetyczne łączące dawcę i biorcę?

- *autoprzeszczep* - przemieszczenie w inne miejsce narządu lub tkanki u tego samego osobnika np. przeszczep skóry;
- *izoprzeszczep* - transplantacja w obrębie dwóch osobników identycznych genetycznie, czyli bliźniąt jednojajowych;
- *alloprzeszczep* - zabieg dokonywany między osobnikami tego samego gatunku, którzy nie są identyczni genetycznie (podstawą jest naturalnie ta sama grupa krwi);
- *ksenoprzeszczep* - transplantacja między osobnikami różnych gatunków.

Po krótkiej dyskusji prowadzący wspomina, że możliwy jest jeszcze inny podział ze względu na fakt, czy jest to przeszczep od dawcy żyjącego (np. organ parzysty: nerka – dawca po oddaniu choremu organu może dalej żyć), czy też niestety od osoby, która nie żyje (wskutek wypadku albo jest to dawca, u którego nastąpiła śmierć mózgu).

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

FILM

Nauczyciel opcjonalnie proponuje obejrzenie filmu opowiadającego, na czym polegają przeszczepy i jakie są związane z tym zabiegiem mity i fakty. Film jest w języku angielskim, ale animacja pozwala łatwo zrozumieć istotne treści: *Donation and Transplantation: How does it work?* <https://www.youtube.com/watch?v=HuKx2a5HkIM>

SPRECYZOWANIE PROBLEMU MORALNEGO

W tym momencie konieczne staje się postawienie pytań istotnych i dotyczących bioetycznych zagadnień medycyny przeszczepowej:

- ⇒ *Jakie są wymogi, granice, które powinny spełniać działania medycyny przeszczepowej, aby można było zakwalifikować je jako moralnie dobre?*
- ⇒ *Jakie ludzkie działania, nawet jeżeli są możliwe do wykonania, należy uznać za moralnie złe z perspektywy chrześcijańskiej?*

GRA

Osoba prowadząca proponuje grę. Wybiera dwóch uczniów. Jeden z uczniów ma zawiązane oczy i jest dawcą. Drugi jest biorcą, potrzebującym i będzie „korzystał” z narządów dawcy. W przypadku tej gry będą to ręce i oczy. Zadaniem biorcy jest wytłumaczenie i nakierowanie osoby z zawiązanymi oczami tak, aby mogła wziąć przedmiot ustawiony na stole (to może być klocek, kubek). Opcjonalnie osoba z zawiązanymi oczami może próbować narysować coś na tablicy zgodnie ze wskazówkami pomocnika.

Gra ma na celu pokazanie tego, że gdy człowiek używa (lub mogłby użyć) swoich rąk czy oczu innej osobie, wtedy ona, mimo że choruje lub nie posiada danego organu, może na nowo funkcjonować. Oczywiście zabawa pośrednio nawiązuje do przeszczepów.

ZA I PRZECIW

Nauczyciel przedstawia argumenty za i przeciw transplantacji narządów z perspektywy świeckiej.

Argument za

- Akceptacja transplantacji, jako moralnie dopuszczalnej metody terapeutycznej, opiera się na jednej podstawowej tezie – jest to metoda, która jednemu człowiekowi ratuje życie lub zasadniczo to życie polepsza, nie szkodząc przy tym drugiemu człowiekowi.

Argumenty przeciw

- Chirurgia przeszczepów to nowy rodzaj ludożerstwa – kanibalizm medyczny.
- W terapię transplantacyjną wpisana jest istotna niemoralność, polegająca na tym, że pacjent, oczekujący na przeszczep ze zwłok, faktycznie oczekuje na śmierć drugiego człowieka.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Zauważyć należy, że wśród chrześcijan przeważa postawa aprobaty dla przeszczepów pod warunkiem zachowania bezwzględnego szacunku dla ludzkiego ciała i życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci. W ten sposób wypełniana jest praktyczna realizacja chrześcijańskiego nakazu miłości bliźniego (Kościół katolicki, anglikański, luterański, adwentyści, baptyści, wyznawcy prawosławia).

Niestety zagadnienie bioetyczne, takie jak transplantacja narządów, są nieobecne na kartach Biblii. Zastanowimy się razem, czy transplantacja jest niezgodna z nauką Biblii.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel prosi młodzież o wykonanie zadania nr 1 z Zeszytu Ucznia. Uczniowie mogą pracować w grupach. Przedstawiają werset (*Nikt nie ma większej miłości, gdy ktoś życie oddaje za przyjaciół swoich* J 15,13) oraz prawdę centralną (Ratunek życia bliźniego jest chrześcijańskim obowiązkiem) w postaci rebusu na kartkach A4. Swoje pomysły prezentują całej grupie.

Nauczyciel prowadzi z uczniami dyskusję zadając pytania:

- ⇒ *Jakie normy i wartości biblijne powinny być wzięte pod uwagę przy rozważaniu kwestii transplantologii?*
- ⇒ *Jakie są fakty, okoliczności związane z zagadnieniem transplantacji?*
- ⇒ *Kiedy można mówić o śmierci człowieka?*

Dawstwo organów jest naśladowaniem Boga w dawaniu życia, poprzez odniesienie do bliźniego: *Nikt nie ma większej miłości, gdy ktoś życie oddaje za przyjaciół swoich* (J 15, 13).

Niestety w tym aspekcie pojawiają się nadużycia w postaci handlu organami.

Niedopuszczalne jest pozbawianie kogoś życia i pobieranie jego organów w imię „większego dobra”, którym byłoby ratowanie życia innej osobie (*Nie zabijaj* Wj 20,13). Moralnie nie do przyjęcia jest pobranie narządów, jeśli dawca lub jego bliscy mający do tego prawo, nie wyrażają na to wyraźnej zgody.

W obecnym stanie wiedzy medycznej za nieodwracalnie przekroczony próg śmierci człowieka przyjmuje się moment śmierci mózgu (ściślej - śmierci pnia mózgu). Pojawiają się głosy wskazujące, że kryterium śmierci mózgu może być niewystarczające. Jednak to medycyna, nie filozofia czy teologia, może w sposób pewny stwierdzić moment biologicznego zgonu człowieka.

TRYBUNAŁ

Kolejnym zadaniem dla uczniów może być zastosowanie metody trybunału. Uczniowie po zapoznaniu się z argumentami mogą odegrać rolę sędziego, obrońcy i prokuratora. Na ławie oskarżonych zasiądzie transplantacja.

Alternatywnie uczniowie mogą przedstawić swoje argumenty w formie ustnej lub pisemnej.

GOŚĆ

Nauczyciel zaprasza na zajęcia osobę, która była dawcą organu lub osobę, której przeszczepiono organ, ewentualnie kogoś z personelu medycznego. Młodzież przeprowadza wywiad z przybyłym gościem.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z fragmentami biblijnymi z zadania nr 2 w Zeszycie Ucznia i prosi ich o komentarz z punktu widzenia problemu poruszanego w trakcie trwania tej lekcji.

J 18,10: Wówczas Szymon Piotr, mając miecz, dobył go i uderzył sługę arcykapłana, i odciął mu prawe ucho. A słudze temu było na imię Malchus.

Łk 22,50-51: I uderzył jeden z nich sługę arcykapłana, i odciął mu prawe ucho. A Jezus odezwał się i rzekł: Zaniechajcie tego! I dotknąwszy ucha, uzdrowił go.

Ez 11,19: wtedy Ja dam im nowe serce i nowego ducha włożę do ich wnętrza; usunę z ich ciała serce kamienne i dam im serce mięsiste.

Uczniowie wykonują zadanie 3 w Zeszycie Ucznia.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów i dziękuje za przedstawione poglądy odnośnie medycyny przeszczepowej.
2. Prosi jednego z uczniów o modlitwę, w której wszyscy dziękują za wspólnie spędzony czas i proszą o odwagę przy prezentowaniu chrześcijańskiego poglądu na tematy poruszane w trakcie lekcji.

Lekcja 8

Klonowanie.

PODSTAWA BIBLIJNA: Ps 139,13; Iz 49,1-5; Jr 1,5; Łk 1,15; Łk 1,41-44.

PRAWDA CENTRALNA: Życie ludzkie jest niepowtarzalnym Bożym darem.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Bo Ty stworzyłeś nerki moje,
Ukształtowałeś mnie w tonie matki mojej.* (Ps 139,13)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- potrafi podać definicje takich pojęć jak: „etyka” i „bioetyka”;
- wyjaśnia na czym polega klonowanie;
- wymienia potencjalne skutki klonowania związane z fizyczną i psychiczną sferą życia człowieka;
- publicznie dzieli się wartościami, jakie prezentuje Biblia w stosunku do życia ludzkiego;
- modli się, dziękując Bogu za dar życia i niepowtarzalność swojej osoby oraz prosi o mądrość w odniesieniu do zagadnień prezentowanych w czasie lekcji.

METODY: wykład, pogadanka, dyskusja, gra.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, prezentacja (L8 na płycie), film, kartki z napisami, fragmenty biblijne - „rozsypanka”, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

ZDEFINIOWANIE POJĘĆ

Nauczyciel wita uczniów i rozpoczyna zajęcia od zdefiniowania pojęcia *etyka*:

- *Etyka* - „ogół zasad i norm postępowania przyjętych w danej epoce i w danym środowisku; nauka o moralności” (*Słownik języka polskiego PWN*).

Następnie odwołuje się do doświadczeń szkolnych uczniów i prosi ich o wyjaśnienie, czym jest *biologia*.

- *Biologia* - nauka przyrodnicza zajmująca się badaniem życia i organizmów żywych; z języka greckiego: *βίος* (bios) - życie i *λόγος* (logos) - słowo, nauka.

Kolejnym etapem wprowadzania nowych zagadnień jest zdefiniowanie, czym zajmuje się *bioetyka*. Próbkę taką mogą podjąć uczniowie w oparciu o znane już im pojęcia: *etyka* i *biologia*.

- *Bioetyka* - „dział etyki zajmujący się analizą dylematów moralnych pojawiających się w praktyce nauk medycznych i biologicznych” (*Słownik języka polskiego PWN*).

Po podaniu przykładów zagadnień jakimi zajmuje się bioetyka, nauczyciel wyjaśnia, na czym polega *klonowanie* (pomocnym może okazać się jeden ze slajdów prezentacji – L8 na płycie).

- *Klonowanie* - procedura otrzymywania organizmów o takiej samej informacji genetycznej.

Podczas klonowania należy pobrać od dawczyni (np. owcy, myszy) komórkę jajową. Ostrożnie wyjąć z niej jądro komórkowe. Od innego dawcy/dawczyni tego samego gatunku (czyli innej np. owcy, myszy) pobrać komórkę ze skóry, wymienia czy innej tkanki. To właśnie zwierzę zostanie sklonowane. Z tej komórki także wyjąć jądro komórkowe i przenieść je do pustego jaja. Tak uzyskane jajo trzeba poddać delikatnemu szokowi elektrycznemu. Powinno zacząć się dzielić i rozwijać w kilkukomórkowy zarodek. Na tym etapie trzeba wszczepić go do macicy matki.

FILM

Uczniowie oglądają film pt. *Klonowanie [Enigma]* (link: <https://www.youtube.com/watch?v=kx4CRQ7ZjJA>), w trakcie którego prof. Keith Campbell z Uniwersytetu w Nottingham oraz dr Joanna Różyńska z UW opowiadają o tym, czym jest klonowanie oraz jakich argumentów używają zwolennicy i przeciwnicy klonowania w trakcie debat związanych z tym zagadnieniem.

RYS HISTORYCZNY

Nauczyciel podsumowuje ten blok przedstawiając rys historyczny klonowania korzystając z dołączonej prezentacji.

- 1952 - próba sklonowania żaby *Rana pipiens*;
- 1970 - żaba *Xenopus laevis*;
- 1996 - owca Dolly - pierwszy sklonowany ssak z komórki pobranej od dorosłego osobnika;
- 2009 - sklonowano pierwsze zwierzę z wymarłego gatunku - koziorożca pirenejskiego - zwierzę żyło siedem minut.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

GRA

- a) Nauczyciel proponuje, aby dwóch uczniów lub dwie uczennice stanęły obok siebie. Wszystkie osoby z grupy starają się wskazać na dzielące ich/je różnice w ich wyglądzie. Nauczyciel może również zapytać ich, co lubią jeść lub robić. Pojawiające się różnice wskażą na odmienność każdej osoby. Wnioskiem będzie również to, że te różnice są częścią planu Bożego dla człowieka.
- b) Nauczyciel rozdaje dwóm innym uczniom lub uczennicom dwie kartki z bloku A4, na których napisana jest prawda centralna oraz werset do zapamiętania (Ps 139,13) i prosi o wyjście na środek. Pozostałe osoby odwracają się, a jeden z wybranych uczniów jest proszony o przeczytanie fragmentu biblijnego. Następnie drugi wybrany uczeń czyta prawdę centralną. Pozostali uczniowie odgadują imiona osób, które czytały poszczególne teksty. Na podstawie tej zabawy nauczyciel podkreśla, że każda osoba jest inna, ma inny głos.

Każdy inaczej wygląda, inaczej mówi, czym innym się interesuje i nawet bliźniacy jednojajowi nie są tacy sami. Bóg nie stworzył nas identycznymi, ale jesteśmy odmienni i nie przypominamy klonów.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

PROBLEM MORALNY

Nauczyciel precyzuje problem moralny i informuje uczniów, że w tym momencie konieczne staje się postawienie pewnych pytań dotyczących klonowania:

- ⇒ *Czy klonowanie reprodukcyjne i terapeutyczne można zakwalifikować jako moralnie dobre?*
- ⇒ *Czy taka kwalifikacja jest w ogóle możliwa?*
- ⇒ *Jakie są granice procedury klonowania?*

⇒ *Jakie ludzkie działania w zakresie klonowania, nawet jeżeli są możliwe do wykonania, należy uznać za moralnie złe z perspektywy chrześcijańskiej?*

ZA I PRZECIW

W tej części nauczyciel nawiązuje do świeckich argumentów za i przeciw klonowaniu przedstawionych w filmie oraz przedstawia inne w powiązaniu z informacjami dotyczącymi regulacji prawnych związanych z klonowaniem.

Istnieją regulacje międzynarodowe, np. Powszechna Deklaracja o Ludzkim Genomie i Prawach Człowieka UNESCO oraz Dodatkowy Protokół do Europejskiej Konwencji Bioetycznej, które zabraniają klonowania reprodukcyjnego.

Argumenty za:

- Klonowanie reprodukcyjne człowieka może stać się nadzieją na posiadanie spokrewnionego potomstwa dla par, w których oboje partnerzy są niepłodni lub jedno z partnerów jest nosicielem poważnej choroby genetycznej.
- Znaczenie większe nadzieje wiąże się jednak z klonowaniem terapeutycznym. Dzięki klonowaniu będziemy mogli uzyskać komórki macierzyste, które będą miały taki sam materiał genetyczny jak pacjent, który był dawcą jądra komórkowego. Sądzi się też, że komórki macierzyste mogłyby odbudowywać uszkodzone organy lub tkanki. Ich wykorzystania w klinicznie powszechnie dostępnej praktyce to dopiero przyszłość.

Argumenty przeciw:

- klonowanie wprowadziłoby rynkowe zasady tam, gdzie ich być nie powinno;
- instrumentalizacja kobiety, ograniczenie jej do roli dawczyni komórki jajowej oraz macicy;
- kolejny krok na drodze do zniszczenia rodziny jako podstawowej komórki społecznej,
- zburzenie relacji pokrewieństwa, eliminacja ojcostwa i macierzyństwa w formie, jaką znamy od początku świata;
- ten, kto miałby możliwość klonowania, mógłby sprawować władzę w stopniu większym niż jakikolwiek rząd na świecie;
- normalne współżycie między mężem a żoną stawałoby się przeżytkiem; pierwszym krokiem w tym kierunku jest zapłodnienie *in vitro*; klonowanie mogłoby stać się krokiem kolejnym, bardziej znaczącym;
- klonowanie związane jest z wybraniem jednego embrionu człowieka spośród wielu, które ulegają likwidacji, a więc w takim procesie zabija się wiele ludzkich istnień;
- klonowanie (oraz wiele badań prenatalnych) byłoby kluczowym narzędziem populacyjnej kontroli jakości życia (eugenika).

CHRZEŚCJAŃSKA PERSPEKTYWA

Prowadzący i wychowankowie zastanawiają się wspólnie:

⇒ *Dlaczego kościoły chrześcijańskie są przeciwne klonowaniu reprodukcyjnemu i terapeutycznemu?*

Klonowanie człowieka i jakiegokolwiek inne doświadczenia oraz manipulacje na ludzkich embrionach można usprawiedliwić tylko na gruncie antropologii materialistycznej, redukującej duchowość człowieka do tych wymiarów rzeczywistości, którymi zajmują się nauki przyrodnicze. Jesteśmy zarządcami, a nie właścicielami życia, które Bóg nam powierzył (za KKK 2280).

GRA

Aby przedstawić chrześcijański punkt widzenia konieczne jest zapoznanie uczniów z materiałem biblijnym. W tym celu nauczyciel dzieli uczniów na grupy i rozdaje uczniom karteczki. Każda grupa otrzymuje taki sam zestaw. Na części karteczek znajdują się fragmenty biblijne. Na pozostałych - komentarze i odnośniki do wspomnianych fragmentów. Uczniowie mają

dopasować fragmenty Biblii do komentarzy i odnośników. Zadanie to uczniowie mogą wykonywać także samodzielnie w Zeszytcie Ucznia (zad. nr 1). Na koniec uczniowie prezentują rezultat swojej pracy. Po przeczytaniu wybranych fragmentów wskazują odpowiednio na to, że:

- nienarodzone dzieci są ważne w oczach Bożych, a sam Bóg jest zaangażowany w akt ich stwarzania - Ps 139,13-16: *Bo Ty stworzyłeś nerki moje, ukształtowałeś mnie w łonie matki mojej. Wystawiam Cię za to, że cudownie mnie stworzyłeś. Cudowne są dzieła Twoje. I duszę moją znasz dokładnie. Żadna kość moja nie była ukryta przed Tobą, choć powstawałem w ukryciu, utkany w głębiach ziemi. Oczy Twoje widziały czyny moje, w księdze Twej zapisane były wszystkie dni przyszłe, gdy jeszcze żadnego z nich nie było.*
- prorok Izajasz został powołany jeszcze przed swoim narodzeniem - Iz 49,1-5: *Słuchajcie mnie, wyspy, i uważajcie, wy, dalekie narody! Pan powołał mnie od poczęcia, od łona matki nazwał mnie po imieniu. I uczynił moje usta ostrym mieczem, w cieniu swojej ręki mnie ukrył, uczynił mnie strzałą gładką, w swoim kołczanie mnie schował i rzekł do mnie: Jesteś moim sługą, Izraelu, przez ciebie się wstawię. Lecz ja pomyślałem: Na darmo się trudziłem, na próżno i daremnie zużyłem swoją siłę. A jednak moje prawo jest u Pana, a moja zapłata u mojego Boga. Teraz zaś mówi Pan, który mnie stworzył swoim sługą od poczęcia, aby nawrócić do niego Jakuba i zebrać dla niego Izraela, gdyż jestem uczczony w oczach Pana, a mój Bóg stał się moją mocą.*
- Bóg potwierdził tożsamość proroka Jeremiasza kiedy był jeszcze w łonie matki swojej - Jr 1,5: *Wybrałem cię sobie, zanim cię utworzyłem w łonie matki, zanim się urodziłeś, poświęciłem cię, na proroka narodów przeznaczyłem cię.*
- Jan Chrzciciel już jako nienarodzone dziecko został napełniony Duchem Świętym - Łk 1,15: *Będzie bowiem wielki przed Panem; i wina, i napoju mocnego pić nie będzie, a będzie napełniony Duchem Świętym już w łonie matki swojej.*
- Jezus został nazwany Panem, kiedy był jeszcze nienarodzonym człowiekiem - Łk 1,41-44: *A gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Marii (...) rzekła: (...) A skądże mi to, że matka mojego Pana przyszła do mnie?*
- Biblia wskazuje, że nienarodzone dzieci czują np. radość, która jest w tym wypadku wyznacznikiem człowieczeństwa - Łk 1,41-44: *A gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Marii, poruszyło się dzieciątko w jej łonie i Elżbieta napełniona została Duchem Świętym, i zawołała (...) Bo oto, gdy dotarł do uszu moich głos pozdrowienia twego, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie.*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

W zależności od czasu jaki pozostał, nauczyciel przywołuje ponownie argumenty przeciw klonowaniu i w oparciu o nie prowadzi dyskusję, w której uczniowie biorą czynny udział. Opcjonalnie traktuje pytania jako pracę domową (zad. 2 w Zeszytcie Ucznia).

- ⇒ *Czy klonowanie wprowadziłoby rynkowe zasady tam, gdzie ich być nie powinno?*
- ⇒ *Czy nastąpiłaby instrumentalizacja kobiety i ograniczenie jej do roli dawczyni komórki jajowej oraz macicy?*
- ⇒ *Czy klonowanie może być kolejnym krokiem na drodze do zniszczenia rodziny jako podstawowej komórki społecznej?*
- ⇒ *Czy klonowanie burzy relację pokrewieństwa, eliminuje ojcostwo i macierzyństwo w formie, jaką znamy od początku świata?*
- ⇒ *Czy ten, kto miałby możliwość klonowania, mógłby sprawować władzę w stopniu większym niż jakikolwiek rząd na świecie?*
- ⇒ *Czy normalne współżycie między mężem a żoną stałoby się przeżytkiem?*

- ⇒ *Klonowanie związane jest z wybraniem jednego embrionu człowieka z pośród wielu, które ulegają likwidacji, a więc, czy w takim procesie zabija się wiele ludzkich istnień?*
- ⇒ *Czy całkowity brak zainteresowania tą tematyką będzie prowadził do utraty znajomości odkryć badań prowadzonych przez przemysł biotechnologiczny?*

Uczeń zajmuje stanowisko odnośnie klonowania reprodukcyjnego i terapeutycznego oraz przedstawia swoje poglądy.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów i dziękuje za przedstawione poglądy na temat życia ludzkiego i klonowania.
2. Przedstawia slajd końcowy prezentacji pokazujący hasło, że wcielenie Jezusa rozpoczęło się od poczęcia, a nie narodzenia.
3. Prosi jednego z uczniów o modlitwę, podczas której wszyscy dziękują za wspólnie spędzony czas i proszą o odwagę przy prezentowaniu chrześcijańskiego poglądu na tematy poruszane w trakcie lekcji.

Lekcja 9

Eugenika.

PODSTAWA BIBLIJNA: Iz 53,2; 1 Sm 16,12; 2 Sm 14,25; 1 Krl 19,4-5; 1 Sm 1,7-10; Wj 4,10; 2 Krl 2,23-24; 1 Krl 19,4-5; 1 Sm 1,7-10.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg przeznacza ludzi do wielkich zadań, bez względu na ich wygląd i inteligencję.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Nie miał postawy ani urody, które by pociągały nasze oczy i nie był to wygląd, który by nam się mógł podobać.* (Iz 53,2)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- potrafi podać definicje pojęcia „eugenika”;
- wymienia postacie biblijne, które nie były wzorami urody, ani też nie były wybitnie uzdolnione;
- wymienia potencjalne skutki, jakie eugenika może mieć dla społeczeństwa;
- publicznie dzieli się wartościami, jakie prezentuje Biblia w stosunku do zagadnień związanych z ulepszaniem gatunku ludzkiego;
- modli się, dziękując Bogu za to, kim i jaki jest oraz za plan, jaki Bóg ma dla jej/jego życia.

METODY: wykład, pogadanka, dyskusja, kalambury.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, film, zdjęcia znanych ludzi (np. Albert Einstein, prof. Stephen Hawking, Nick Vujicic), karteczki, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel rozpoczyna zajęcia od pytania,

- ⇒ *Czy lubicie ładnie wyglądać?*
- ⇒ *Czy chcielibyście być postrzegani jako inteligentni i mądrzy?*

Po wysłuchaniu wypowiedzi uczniów nauczyciel podsumowuje:

Ogólne przekonanie jest takie, że ludzie chcieliby być ładni, mądrzy i zdrowi. Wierzą, że mając te wszystkie rzeczy nie mieliby problemu w szybkim tempie stać się także ludźmi mającymi.

Prowadzący zajęcia pyta:

- ⇒ *Jakie są sposoby na to, aby stać się ideałem w sensie fizycznym?*

Prawdopodobnie padną odpowiedzi o poprawie wyglądu poprzez: zmianę fryzury czy makijażu, operacje plastyczne, ćwiczenia fizyczne. W tym momencie nauczyciel wprowadza pojęcie eugeniki.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Eugenika - „nauka” głosząca doskonalenie rasy ludzkiej poprzez zmiany genetyczne i stwarzanie odpowiednich warunków rozwoju.

Zwolennicy eugeniki twierdzą, że człowiek mógłby wiele skorzystać poprzez wprowadzanie takich zmian do genomu ludzkiego, które skutkowałyby wzmocnieniem układu odpornościowego lub zapobiegałyby utracie słuchu w podeszłym wieku. Z drugiej strony pojawiają się rozliczne zagrożenia niewłaściwego wykorzystania osiągnięć współczesnej nauki.

Chrześcijanin musi uwzględnić całą prawdę o człowieku, kiedy chce odpowiedzieć na pytanie dotyczące granic genetycznych manipulacji, mających uczynić go bardziej doskonałym. Próby doskonalenia nie mogą nie uwzględniać duchowego aspektu człowieczeństwa.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel prosi, aby uczniowie krótko opisali, jak wyobrażają sobie Pana Jezusa (zad. 1 w Zeszycie Ucznia). Po wymianie opinii czyta uczniom werset przeznaczony do zapamiętania:

Iz 53,2: Nie miał postawy ani urody, które by pociągały nasze oczy i nie był to wygląd, który by nam się mógł podobać.

Nauczyciel podsumowuje ten fragment (prawdopodobnie ku zaskoczeniu uczniów), że Pan Jezus nie był przystojnym mężczyzną.

W tym miejscu pokazuje zdjęcia znanych osób, które, choć niezachwycające wyglądem, wpłynęły, bądź wciąż wpływają na ludzkość (np. Albert Einstein, prof. Stephen Hawking, Nick Vujicic itp.). Podsumowuje:

Bóg nie zaplanował, żeby ludzie byli 'naj' w każdym aspekcie. Boża perspektywa jest inna niż ludzka. Wygląd zewnętrzny nie ogranicza osób, które wykonują zadania wyznaczone przez Boga.

Nauczyciel podaje przykłady przystojnych mężczyzn, którzy odegrali istotną rolę w dziejach Izraela, ale ich koniec był tragiczny.

- Saul - pierwszy król, dorodny mężczyzna, który przewyższał lud o głowę (1 Sm 9,2) - wygląd nie wystarczył do tego, aby uchronić go przed upadkiem.
- Absalom - syn Dawida - *A w całym Izraelu nie było mężczyzny równie sławnego z piękności jak Absalom, od stóp aż do głów nie było na nim żadnej skazy* (2 Sm 14,25). Mimo tego, że był synem króla i miał nieskazitelną urodę, zbuntował się przeciw ojcu, a w efekcie też zginął.

Nauczyciel zapytuje:

⇒ *Czy zawsze było tak, że ludzie używani przez Boga byli „chodzącymi ideałami”?*

W ramach dalszej pracy z wersetami nauczyciel prosi uczniów, aby podali przykłady innych osób, które nie były urodziwe lub utalentowane, a które Bóg wybrał do wielkich zadań.

KALAMBURY

(zad. 2 w Zeszycie Ucznia)

Nauczyciel przygotowuje na kartkach imiona biblijnych bohaterów. Uczniowie losują kolejno kartki i próbują przedstawić, kto to jest, odgrywając rolę. Jeżeli wolą, mogą narysować na tablicy.

- Mojżesz nie był dobrym mówcą, miał problemy z wystawianiem się (Wj 4,10);
- Elizeusz był łysy, ale to nie przeszkadzało, aby mógł być prorokiem (2 Krl 2,23-24);
- Eliasz odczuwał depresję i prosił Boga, aby mógł umrzeć (1 Krl 19,4-5);
- Anna, matka Samuela, tak bardzo była zasmucona z powodu braku dzieci, że miała depresję, płakała i nie mogła jeść (1 Sm 1,7-10).

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel precyzuje problem moralny i informuje uczniów, że w tym momencie konieczne staje się postawienie pytań istotnych i dotyczących bioetycznych zagadnień związanych z eugeniką. Dzieli uczniów na dwie grupy. Jedna grupa prezentuje poglądy zwolenników, a druga przeciwników eugeniki. Prosi strony o przedstawienie argumentów dotyczących eugeniki. Odpowiedzi zapisuje na tablicy.
2. Uczeń wybiera sobie osobę, może to być kolega lub koleżanka z grupy (także ktoś z rodziny), i po zastanowieniu stara się pokazać tej osobie, że posiada ona liczne zalety. Doszukuje się w niej podobieństw wskazujących na Boże dzieło. Uczeń może też napisać list do osoby, którą zna, a którą chce przekonać o jej zaletach. List można odczytać na kolejnych zajęciach.
3. Nauczyciel wręcza karteczki uczniom, na których uczniowie zapisują dziedzinę wiedzy lub zagadnienie, o którym chcą się dowiedzieć więcej w nadchodzącym tygodniu. W ten sposób mogą poszerzyć swoje horyzonty.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów i dziękuje za przedstawione poglądy odnośnie eugeniki.
2. Prosi jednego z uczniów o modlitwę, w której wszyscy dziękują za wspólnie spędzony czas i za to, kim są w Bogu.

Wprowadzenie do bloku 4

Ruchy i zjawiska społeczne.

W ramach bloku *Ruchy i zjawiska społeczne* skupimy się na trzech istotnych tematach: feminizm i równouprawnienie, homoseksualizm i transwestytyzm oraz gender. Współczesny świat coraz głośniej domaga się rzeczy, które są nie do przyjęcia z perspektywy chrześcijańskiej. Chrześcijanie muszą zająć konkretne stanowisko wobec tego, co wokół nich się dzieje. Jednak coraz częściej ze społeczności kościelnych słychać jedynie pogardę, niechęć i nienawiść wobec inności, co jest sprawą wyjątkowo niepokojącą. Stąd też potrzeba rozmawiania z młodymi ludźmi i uczulania ich na to, co sam Pan Jezus mówił o największym przykazaniu. Mamy kochać grzesznika. Nie możemy przymykać oczu na grzech, ale nie wolno nam odrzucać człowieka, bo Bóg tego nigdy nie robi.

Pierwsza lekcja poświęcona została feminizmowi i równouprawnieniu kobiet. Wyjaśnione w niej zostało, o co feminizm walczył kiedyś, a na czym feministki skupiają się dzisiaj. Ukazany został stosunek Pana Jezusa do kobiet, a także zwrócono uwagę na fakt, iż to właśnie chrześcijaństwo jako pierwsze wprowadziło równouprawnienie i to nie tylko kobiet i mężczyzn. W pierwszym Kościele spotykali się biedni i bogaci, niewolnicy i ich panowie, kobiety i mężczyźni. W Bogu byli równi, bo dla Niego kobieta i mężczyzna stanowią jednakową wartość.

Drugie zajęcia poruszają kwestię homoseksualizmu i transwestytyzmu. Ukazują, w jaki sposób Pan Jezus podchodził do ludzi odrzuconych przez innych ze względu na swój grzech. Zwracają uwagę na brak tolerancji dla drugiego człowieka w Kościele. Kształtują w uczniach postawę kochającą i szanującą drugiego człowieka bez względu na płeć.

Ostatnia lekcja skupia się na problemie gender oraz różnicach między kobietami i mężczyznami. Różnice te podkreślają niepowtarzalność każdej z płci.

Feministki, które w większości już od dawna przestały walczyć o prawa kobiet, a skupiły się na walce przeciw mężczyznom, rodzinie, małżeństwu, przeciw dziecku i kobiecie jako matce, homoseksualiści, transwestyci, wszyscy oni tak naprawdę wołają o pomoc. Szukają odpowiedzi na pytania: kim jestem i jaka jest moja wartość? Szukają odpowiedzi na te pytania w świecie, który nie jest w stanie im pomóc. Jak więc Kościół powinien zachować się w takiej sytuacji? Gdzie jest miejsce Kościoła wśród pojawiających się wciąż nowych ruchów i zjawisk społecznych? To chrześcijanie znają odpowiedź na ich najważniejsze pytania. Dlatego, że to właśnie oni wiedzą, iż jedynie w relacji z Jezusem Chrystusem można znaleźć odpowiedź na pytanie, kim jestem. Można znaleźć sens istnienia. To właśnie ludziom poszukującym tożsamości w zmianie płci, tym, którzy nie czują się dobrze w swoim ciele, chrześcijanie mają obowiązek wskazać na Tego, który stworzył ich w sposób idealny i kocha ich miłością, która zaprowadziła Go na krzyż.

Lekcja 10

Feminizm i równouprawnienie.

PODSTAWA BIBLIJNA: Sdz 4,1-24; Est 3-5; Łk 10,38-40; Łk 24,1-12.

PRAWDA CENTRALNA: W Bożych oczach wszyscy jesteśmy równi.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Bo wszyscy, którzy zostaliście w Chrystusie ochrzczeni, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie masz Żyda ani Greka, nie masz niewolnika ani wolnego, nie masz mężczyzny ani kobiety, albowiem wy wszyscy jedno jesteście w Jezusie Chrystusie.* (Ga 3,27-28)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcia: feminizm i równouprawnienie;
- opowiada historię powstania ruchu feministycznego;
- wymienia różnice między feminizmem liberalnym a feminizmem radykalnym;
- opowiada historię prorokini Debory i królowej Estery;
- wyjaśnia, jaki stosunek do kobiet miał Pan Jezus;
- wyjaśnia, w jaki sposób pierwszy Kościół przyczynił się do równouprawnienia;
- tłumaczy potrzebę godnego i podmiotowego traktowania każdego człowieka;
- modli się o równe traktowanie kobiet i mężczyzn oraz o miłość i szacunek między nimi.

METODY: dyskusja, burza mózgów, praca z tekstem, wykład, mapa myśli, pogadanka, list.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, zdjęcia kobiet i mężczyzn uprawiających różne zawody, kartki z hasłami feminizmu liberalnego i feminizmu radykalnego, karty do mapy myśli, kartki, długopisy, mazaki.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie uczniów, wspólna modlitwa.

Nauczyciel przyczepia do tablicy zdjęcia kobiet i mężczyzn wykonujących różne zawody i pełniących różne funkcje społeczne, np.:

- kobieta - lekarz, matka, mechanik, sportsmenka, tancerka, nauczycielka, kasznodzieja.
- mężczyzna - lekarz, tata, mechanik, sportowiec, tancerz, nauczyciel, kasznodzieja.

Nauczyciel zadaje pytania (oczekiwane odpowiedzi uczniów w nawiasie):

⇒ *Czym się różni kobieta lekarz od mężczyzny lekarza? Które z nich lepiej wykonuje swój zawód?*

(Niczym się nie różnią, ich umiejętności zależą od tego, czy się starają i na ile są przygotowani do zawodu)

- ⇒ *Czy ich sukcesy zawodowe mają jakikolwiek związek z płcią?* (Nie)
- ⇒ *W jaki sposób Bóg patrzy na kobietę a w jaki na mężczyznę?*
(Bóg patrzy na kobietę i mężczyznę w ten sam sposób; w oczach Boga wszyscy jesteśmy równi.)

Dziś na zajęciach będziemy mówić o tym, że w oczach Boga wszyscy jesteśmy równi.

- ⇒ *Czy są jakieś niezaprzeczalne różnice między kobietą a mężczyzną, jakaś cecha bądź umiejętność, którą posiada jedna z płci, a ta druga w żaden sposób nie może tego się nauczyć?*
(Kobiety zachodzą w ciążę, rodzą dzieci, karmią dzieci, mają instynkt macierzyński, cykl miesięczny.)

Nauczyciel wiesz na tablicy kartki z czołowymi hasłami feminizmu:

- RÓWNE TRAKTOWANIE,
- PRAWO WYBORCZE DLA KOBIET,
- RÓWNY DOSTĘP DO EDUKACJI,
- WALKA Z MĘSKĄ DOMINACJĄ,
- OBECNOŚĆ KOBIET W RÓŻNYCH OBSZARACH ŻYCIA,
- RÓWNOUPRAWNIENIE W POLITYCE, PRACY, SPOŁECZEŃSTWIE I RODZINIE.

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Co to są za hasła? Dla jakiej grupy ludzi są charakterystyczne?*
(Są to hasła feminizmu)
- ⇒ *Co to jest feminizm?*
(Ideologia, ruch społeczny związany z równouprawnieniem kobiet)
- ⇒ *Czego tak najogólniej domagały się feministki?*
(Równouprawnienia)
- ⇒ *Co to jest równouprawnienie?*
(Równe traktowanie każdego człowieka bez względu na płeć, kolor skóry, status społeczny itp.)

HISTORIA RUCHU FEMINISTYCZNEGO

Nauczyciel zapoznaje uczniów z historią ruchu feministycznego.

Za początek feminizmu uznaje się wydanie w 1963 roku książki "Mistyka kobiecości" Betty Friedan. Sama nazwa "feminizm" po raz pierwszy użyta została w 1895 roku. Jednak ruchy i idee związane z emancypacją kobiet są znacznie starsze. Początki feminizmu sięgają czasów Rewolucji francuskiej (lata 1789 - 1799) i powstania "Deklaracji praw Kobiety i Obywatelki" (1791), którą na wzór "Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela" wydała Olimpia de Gouges (za swoje poglądy została stracona na szafocie). Rok później Mary Wollstonecraft wydała *Wołanie o prawa kobiety* z postulatem równości politycznej oraz systemu kształcenia dla kobiet i mężczyzn. Za pierwszą feministkę uznaje się Christine de Pisan, francuską pisarkę z XIV wieku.

W ramach feminizmu powstało wiele nurtów, dziś jednak skupimy się na dwóch najistotniejszych z nich, na feminizmie liberalnym i feminizmie radykalnym.

- *Feminizm liberalny*: hasła tego feminizmu mamy już wywieszane na tablicy. Jest to najstarszy i najpopularniejszy nurt feminizmu. Wiele elementów programu tego feminizmu zostało zrealizowanych, m.in. równość w dostępie do edukacji czy prawo wyborcze dla kobiet. Pierwszym państwem, które przyznało to prawo kobietom, była Nowa Zelandia w 1893 roku. W 1918 roku wprowadzono je w Wielkiej Brytanii, ale tylko dla kobiet po 30 roku życia. W 1920 roku - w stanach Zjednoczonych. W Polsce kobiety mają prawa wyborcze od 28.11.1918 roku.

- *Feminizm radykalny*: przyczynę opresji kobiet upatruje w męskiej dominacji opartej na patriarchalnych strukturach społecznych. Odrzucają one reformistyczne metody i dążą do całościowego, rewolucyjnego przekształcenia społeczeństwa. Przekształcenie to dotyczyć musi nie tylko struktur politycznych i gospodarczych, ale przede wszystkim tradycyjnych ról płciowych.

Nauczyciel przyczepia na tablicy hasła radykalnego feminizmu:

- SEKSUALNE SAMOSTANOWIENIE;
- DOPUSZCZALNOŚĆ ABORCJI;
- KRYTYCZNE UJĘCIE SPRAW REPRODUKCJI;
- HOMOSEKSUALIZM - RÓWNE TRAKTOWANIE ZWIĄZKÓW HETERO- I HOMOSEKSUALNYCH;
- KONSTRUKCJA I DEKONSTRUKCJA TOŻSAMOŚCI PŁCIOWEJ (GENDER).

Nauczyciel pyta uczniów:

⇒ *Czym różnią się te dwa nurty?*

(Pierwszy walczył o równość kobiet i mężczyzn, drugi występuje przeciwko mężczyznom, rodzinie, małżeństwu, dziecku, kobiecie jako matce, radykalne feministki walczą o to wszystko, czego odmawiano lesbijkom.)

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

KOBIETY I RÓWNOUPRAWNIENIE W PISMIE ŚWIĘTYM

Nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy, każda grupa otrzymuje wskazany tekst biblijny do przeczytania:

Grupa 1: Sdz 4,1-24 - historia prorokini Debory – uczniowie w formie mapy myśli wypisują wszystko to, co ten fragment mówi o Deborze;

Grupa 2: Est 3-5 - historia królowej Estery - uczniowie w formie mapy myśli wypisują wszystko to, co ten fragment mówi o Esterze;

Grupa 3: Łk 10,38-42; Łk 24,1-12 - uczniowie na podstawie podanych fragmentów biblijnych w formie mapy myśli odpowiadają na pytanie: jaki stosunek do kobiet miał Pan Jezus?

Uczniowie pracują w grupach, a następnie prezentują efekty swojej pracy.

Debora - prorokini, sędzia w Izraelu, odważna, mądra, używana w nadprzyrodzony sposób przez Boga, rozsądzała spory Izraelitów, przekazała słowo od Boga Barakowi, wyruszyła z Barakiem (na jego prośbę) na wojnę;

Estera - królowa perska, piękna, mądra, odważna, uratowała swoich rodaków przed zagładą;

Stosunek Pana Jezusa do kobiet - pozwolił Marii siedzieć u swych stóp i słuchać (w tamtych czasach siedzieć u stóp oznaczało uczyć się od kogoś i było to zarezerwowane dla mężczyzn); Marta robiła to, co należało do kobiety, a Pan Jezus powiedział, że to Maria wybrała lepszą część; Pan Jezus po zmartwychwstaniu ukazał się najpierw kobietom, to one powiedziały innym, że Chrystus zmartwychwstał.

⇒ *Czy te kobiety podobały się Bogu?* (Tak)

Kobiety te były różne, jednak ta różnorodność nie wynikała z tego, że któraś z nich była bardziej lub mniej podobna do mężczyzny. Były różne, wyjątkowe, nieprzeciętne, bo takimi stworzył je Bóg i chciał każdą z nich użyć w szczególny sposób. Bóg chce używać i mężczyzn, i kobiety, bo w oczach Boga wszyscy jesteśmy równi.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel wiesz na tablicy zapisany na brystolu werset:

Bo wszyscy, którzy zostaliście w Chrystusie ochrzczeni, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie masz Żyda ani Greka, nie masz niewolnika ani wolnego, nie masz mężczyzny ani kobiety, albowiem wy wszyscy jedno jesteście w Jezusie Chrystusie. (Ga 3, 27-28)

- ⇒ *O czym mówi ten werset?*
(O równouprawnieniu w oczach Boga)
- ⇒ *Jakie grupy ukazuje ten werset?*
(Żyd i Grek, niewolnik i wolny, kobieta i mężczyzna)

W pierwszym Kościele działy się rzeczy rewolucyjne, jak na tamte czasy. W tym samym miejscu i w tym samym celu spotykali się: biedni i bogaci, słudzy i ich panowie, niewolnicy i wolni, mężczyźni i kobiety, Żydzi i poganie, i byli dla siebie braćmi i siostrami, bo w oczach Boga wszyscy jesteśmy równi.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel zadaje pytania:

- ⇒ *Jak w dzisiejszym świecie rozumiana jest rola kobiety?*
(Uczniowie wypowiadają się)
- ⇒ *Czy kobieta dziś zajmuje się tylko domem i wychowywaniem dzieci, czy jest zależna finansowo od męża?*
(Kobieta dziś pracuje zawodowo, jest często niezależna finansowo, zdarza się, że zajmuje wyższe stanowiska od mężczyzn i zarabia lepiej od swojego męża)
- ⇒ *Czy jest to niezgodne z Bożą wolą?*
(Nie jest to niezgodne z Bożą wolą, zmieniły się czasy, mamy inną kulturę, inne obowiązki)
- ⇒ *Czym kobieta i mężczyzna powinni się kierować, by uniknąć walki płci?*
(szacunkiem, miłością)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

W oczach Boga wszyscy jesteśmy równi. Bóg stworzył nas w cudowny sposób i chce, byśmy byli szczęśliwi. Chce, by kobiety i mężczyźni okazywali sobie miłość i szacunek. Bóg kocha każdą kobietę, nie chce, by była dyskryminowana, traktowana gorzej od mężczyzny. Jedynie w Bogu każda kobieta może znaleźć spełnienie, pełnię miłości i akceptacji siebie. Napiszcie teraz w grupach list, który Pan Jezus mógłby napisać do feministki. Napiszcie w nim, w jaki sposób Bóg na nią patrzy i jak cenna jest w Jego oczach.

Uczniowie piszą w grupach list Pana Jezusa do feministki "Moja droga córko...". Odczytują swoje prace.

ZAKOŃCZENIE

Podsumowanie zajęć i wspólna modlitwa.

Lekcja 11

Homoseksualizm i transwestytyzm.

PODSTAWA BIBLIJNA: J 41-42; Kpł 18,22; Hbr 4,15-16; Pwt 22,5; Rz 1,26-28; 1 Kor 6,9-10; 1 P 2,17; Kpł 20,13; 1 Kor 6,18; 1 Kor 10,13.

PRAWDA CENTRALNA: Tolerancja dla grzesznika, ale nie dla grzechu.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Nie sądźcie, a nie będziecie sadzeni;
nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni;
odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone. (Łk 6,37)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcia: "homoseksualizm", "transwestytyzm", "tolerancja";
- wyjaśnia, czego symbolem w Biblii jest tęcza i w jaki sposób społeczność LGBT dziś jej używa;
- wyjaśnia, co Biblia mówi na temat homoseksualizmu i transwestytyzmu;
- opowiada historię spotkania Pana Jezusa z Samarytanką;
- tłumaczy, w jaki sposób Pan Jezus podchodził do osób odrzuconych wskutek swojego grzechu przez innych ludzi;
- dostrzega problem braku tolerancji dla drugiego człowieka w Kościele;
- przyjmuje postawę poszanowania każdego człowieka niezależnie od jego preferencji seksualnych;
- przyjmuje postawę sprzeciwu wobec grzechu, ale umiłowania grzesznika.

METODY: pokaz, dyskusja, burza mózgów, pogadanka, praca z tekstem, praca z wersetem biblijnym.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, film, kartki z fragmentami wersetu biblijnego, sprzęt multimedialny .

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel włącza uczniom fragmenty dwóch filmów, *To my jesteśmy Paradą Równości 2014* (<https://www.youtube.com/watch?v=GjtO06rbGAc>) oraz występu Conchity Wurst na Eurowizji (<https://www.youtube.com/watch?v=SaolVEJEjV4>).

Nauczyciel pyta (oczekiwane odpowiedzi ucznia ujęte w nawiasie):

- ⇒ *Z czym wam kojarzą się te filmy?*
(Z homoseksualizmem, z transwestytyzmem)
- ⇒ *Co to jest homoseksualizm i transwestytyzm?*

homoseksualizm - podejmowanie zachowań seksualnych z osobami tej samej płci;

transwestytyzm - upodabnianie się do osoby płci przeciwnej poprzez ubiór i zachowanie

w celu osiągnięcia satysfakcji emocjonalnej lub seksualnej.

- ⇒ *Czego symbolem w Biblii jest tęcza?*
(Przymierza Boga z ludźmi)
- ⇒ *Czego symbolem teraz jest tęcza?*
(To symbol międzynarodowej społeczności LGBT, symbol tolerancji)
- ⇒ *Co to jest tolerancja?*
(Wyrozumiałość dla odmienności)
- ⇒ *Czy chrześcijanie mogą być tolerancyjni?*
(Chrześcijanie mają być tolerancyjni wobec grzesznika, nie wobec grzechu; mamy kochać wszystkich ludzi, ale nie możemy tolerować grzechu)

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

BIBLIA O HOMOSEKSUALIZMIE I TRANSWESTYTYZMIE

Sprawdźmy teraz, co Biblia mówi nam o homoseksualizmie i transwestytyzmie.

Nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy, zadaniem każdej z grup jest odnalezienie w Piśmie Świętym podanych przez nauczyciela wersetów biblijnych i powiedzenie, co mówią one o homoseksualizmie lub transwestytyzmie:

Grupa 1 - Kpł 18,22; Hbr 4,15-16; Pwt 22,5;

Grupa 2 - Rz 1, 26-28; 1 Kor 6, 9-10; 1P 2,17;

Grupa 3 - Kpł 20,13; 1 Kor 6,18; 1 Kor 10,13.

Uczniowie prezentują swoje spostrzeżenia i zapisują je na tablicy. Oczekiwane wypowiedzi uczniów:

- homoseksualizm i transwestytyzm Biblia nazywa obrzydliwością, grzechem;
- grzesznicy Królestwa Bożego nie odziedziczą;
- Pan Jezus chce nas wyzwolić z tego, co nas zniewala;
- grzech ten jest wynikiem odrzucenia Boga;
- mamy wszystkich szanować;
- mamy uciekać przed grzechem;
- Bóg jest wierny, nie pozwoli, byśmy byli kuszeni ponad nasze siły, Bóg ma wyjście z każdej sytuacji;
- homoseksualizm i transwestytyzm są takim samym grzechem, jak każdy inny.

Biblia potępia homoseksualizm i transwestytyzm jako grzech, ale nakazuje nam kochać każdego, bez względu na preferencje seksualne.

- ⇒ *W jaki sposób chrześcijanie zachowują się na paradach równości, w jaki sposób wypowiadają się na temat homoseksualizmu i transwestytyzmu?*
(Chrześcijanie często brzydzą się takimi ludźmi, traktują ich jak kogoś gorszego, wyśmiewają.)
- ⇒ *Czy jest to zgodne z Bożym Słowem?*
(Nie jest to zgodne ze Słowem Bożym.)

Zwróćmy teraz uwagę na to, w jaki sposób Pan Jezus potraktował kobietę, która w tamtych czasach była dla Żydów kimś takim, jak dziś dla chrześcijan homoseksualiści i transwestyci. Otwórzmy J 41-42.

Uczniowie czytają podany fragment Biblii.

- ⇒ *Jaki był stosunek Żydów do Samarytan w czasach Pana Jezusa?*
(Żydzi nie rozmawiali z Samarytanami, uważali ich za gorszych od siebie, przebywanie z

nimi było wstydem, Żydzi obchodzili Samarię nadkładając drogi, byle tylko nie dotknąć jej ziemi stopą)

⇒ *W jaki sposób Pan Jezus potraktował Samarytankę?*

- Pan Jezus rozpoczyna rozmowę z Samarytanką;
- Pan Jezus rozmawia sam na sam z kobietą w miejscu publicznym, co w tamtych czasach było bardzo źle widziane;
- Pan Jezus nawiązuje dialog z kobietą żyjącą w grzechu, co dla Żydów było nie do przyjęcia;
- Pan Jezus ujawnia grzech Samarytanki, ale jej nie potępia, nie osądza;
- Pan Jezus oferuje Samarytance to, czego potrzebowała - "wodę żywą";
- Pan Jezus wskazuje Samarytance na siebie jako na Tego, który może jej pomóc żyć inaczej.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

⇒ *Jaka lekcja dla chrześcijan płynie z tej historii biblijnej?*

- Homoseksualiści i transwestyci są cenni w oczach Boga, Pan Bóg ich kocha i miłość do nich jest naszym obowiązkiem.
- Nie mamy prawa osądzać ani potępiać grzeszników, bo nawet Pan Jezus tego nie robił.
- Nie możemy przymykać oczu na grzech, ale musimy kochać grzeszników i wskazać im na Jezusa, który może im pomóc poczuć się dobrze w swoim ciele i ze swoją płcią, a resztę pozostawić działaniu Ducha Świętego.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel dzieli uczniów na 3 grupy. Każda z grup otrzymuje fragment wersetu (Łk 6,37) i musi go w dowolny sposób przedstawić tak, aby inni uczniowie odgadli, o co chodzi. Po odgadnięciu przez uczniów zdania, jeden z uczniów przyczepia je na tablicy. Kolejne grupy robią to samo, aż na tablicy pojawi się cały werset.

Grupa 1 - *Nie sądzicie, a nie będziecie sądzeni;*

Grupa 2 - *Nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni;*

Grupa 3 - *Odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone.*

Uczniowie głośno odczytują cały werset.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prowadzi z uczniami dyskusję na temat:

⇒ *W jaki sposób powinniśmy się zachować, gdy do naszego kościoła przyjdzie homoseksualista lub transwestyta?*

⇒ *Co można mu powiedzieć?*

ZAKOŃCZENIE

Podsumowanie zajęć i wspólna modlitwa.

Lekcja 12

Zjawisko gender.

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 1,26-28; Rdz 2,18-24; Prz 31,10-31; Ef 5,23-25.

PRAWDA CENTRALNA: Pan Bóg stworzył nas różnych i niepowtarzalnych.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *I stworzył Bóg człowieka na obraz swój.
Na obraz Boga stworzył go.
Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich. (Rdz 1,27)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wymienia plusy i minusy bycia kobietą i mężczyzną;
- wyjaśnia pojęcie "gender";
- wymienia główne założenia esencjalizmu biologicznego i społecznego konstruktywizmu;
- omawia różne sposoby wychowania;
- wyjaśnia, co Biblia mówi o kobiecie, a co o mężczyźnie;
- opisuje zmianę w pojmowaniu ról kobiet i mężczyzn we współczesnym świecie;
- tłumaczy potrzebę miłości i wzajemnego szacunku między kobietami i mężczyznami;
- wyjaśnia różnicę między płciami, ich niepowtarzalność i wzajemną potrzebę;
- dziękuje Bogu z to, że tak niepowtarzalnie go stworzył.

METODY: dyskusja, praca z tekstem, burza mózgów, plakat.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki z napisami: KOBIETA i MĘŻCZYNA, główny werset zapisany na brystolu, mazaki, kredki, duże kartki papieru do zrobienia plakatu dla każdej z grup.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie uczniów i wspólna modlitwa.

Nauczyciel przykleja do tablicy kartki z napisem KOBIETA i MĘŻCZYNA i prosi uczniów, aby pod odpowiednią z kartek wypisali plusy bycia kobietą i mężczyzną.

Nauczyciel stwierdza, że jesteśmy różni, nieprzeciętni i jest to piękne. Zadaje pytanie (oczekiwane odpowiedzi ucznia ujęte w nawiasie):

- ⇒ *Co to jest gender?*
(Rodzaj, płeć kulturowa.)

Kobiecość i męskość można postrzegać z dwóch perspektyw: esencjalizmu biologicznego i społecznego konstruktywizmu. Zwolennicy esencjalizmu biologicznego twierdzą, że kobiecość i męskość wywodzą się z cech naturalnych, biologicznych. Dominuje tu przekonanie, że kobiety są z natury bardziej empatyczne, wrażliwe, delikatne, czułe, zmysłowe i opiekuńcze w przeciwieństwie do silnych, odważnych, pewnych siebie, egoistycznych i nastawionych na

rywalizację mężczyzn. Koronnym argumentem esencjalistów potwierdzającym komplementarność, a jednocześnie odmiennność obu płci jest właściwa jedynie kobietom zdolność do rodzenia dzieci oraz ściśle z nią związany instynkt macierzyński.

Z kolei konstruktywiści uważają, że kobiecość i męskość są konstruowane w trakcie procesów społecznych i stanowią wypadkową takich czynników jak epoka historyczna i warunki społeczno-kulturowe. W skrajnej wersji konstruktywizmu przyjmuje się, że dzieci rodzą się jako białe kartki, na których socjalizacja wpisuje różnorodne tożsamości. Jej zwolennicy są przekonani o możliwości społecznego skonstruowania takich form kobiecości i męskości, które w żaden sposób nie nawiązywałyby do stereotypowych przekonań w tym zakresie (np. kobieta asertywna i odważna, a mężczyzna delikatny i empatyczny).⁵

PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli uczniów na 5 grup i każdej z grup rozdaje materiały, na podstawie których mają omówić różne sposoby wychowania. Otrzymują także tabele, w których mają wypisać plusy i minusy danego sposobu wychowania.

- Grupa 1 - Wychowanie dla tradycyjnego układu ról;
- Grupa 2 - Wychowanie oparte na ideologii równych praw;
- Grupa 3 - Wychowanie sfeminizowane;
- Grupa 4 - Odwrócenie ról płciowych;
- Grupa 5 - Androgynia.

Uczniowie prezentują efekty swojej pracy.

⇒ *Które z tych sposobów wychowania podoba im się najbardziej i dlaczego?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel wiesza na tablicy zapisany na brystolu werset Rdz 1,27: *I stworzył Bóg człowieka na obraz swój. Na obraz Boga stworzył go. Jako mężczyznę i niewiastę stworzył ich.*

⇒ *Co ten fragment mówi o płci?*
(Bóg stworzył kobietę i mężczyznę)

Bóg stworzył kobietę i mężczyznę. Stworzył nas różnych, неповtarzalnych, pięknych i chce, byśmy byli szczęśliwi, byśmy dobrze czuli się takimi, jakimi nas stworzył.

PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Rozdaje wersety: Rdz 1,26-28; Rdz 2,18-24; Prz 31,10-31; Ef 5,23-25. Każda grupa na podstawie podanych wersetów biblijnych wypisuje, co Biblia mówi o kobiecie i mężczyźnie oraz jakie role im przypisuje.

Uczniowie pracują w grupach, następnie prezentują efekty swojej pracy.

Oczekiwane wypowiedzi uczniów:

Kobieta - nazwana odpowiednią pomocą dla męża, "kość z kości mojej", dba o domowników, wyświadcza dobro małżonkowi, pracowita, troskliwa, odważna, zaradna, "dziarska i dostojna", szczęśliwa, dzielna, "godna chwały", zajmowała się domem, dziećmi.

Mężczyzna - Adamowi było źle samemu, potrzebował Ewy, nazwany jest "głową żony", ma kochać żonę tak, jak Chrystus Kościół.

⇒ *Co to znaczy, że kobieta jest odpowiednią pomocą dla mężczyzny?*
(Bycie pomocą nie oznacza bycia niewolnicą, służącą; kobieta jest równa mężczyźnie; Bóg

---

5 A. Gromkowska-Melosik, *Pedagogika rodzaju (gender)*, [w:] *Pedagogika. Subdyscypliny i dziedziny wiedzy o edukacji*, T 4, red. B. Śliwerski, GWP, Gdańsk 2010.

stworzył Ewę, by pomóc Adamowi w jego samotności.)

- ⇒ *Co to znaczy, że mężczyzna ma kochać żonę tak jak Chrystus Kościół?*
(Chrystus oddał swoje życie za Kościół jako ludzi, jest to ogromna odpowiedzialność dla mężczyzny.)

Ówczesna sytuacja kobiet w społeczeństwie nie wyglądała zbyt dobrze. Nie miały one swoich praw, wszystko, co się działo w domu, zależało od mężczyzny. Apostoł Paweł pisząc w swoim liście o tym, że mąż ma kochać żonę, jak Chrystus Kościół, staje w obronie kobiety, przywraca jej godność, nakazuje mężom liczyć się z nimi.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy i prosi, by jedna grupa wypisała role i funkcje przypisywane kobietom we współczesnym świecie, druga grupa ma zrobić to samo w odniesieniu do mężczyzny. Uczniowie pracują w grupach, prezentują efekt swojej pracy, a następnie dyskutują na temat współczesnej roli mężczyzny i kobiety.

Nauczyciel zwraca uwagę na fakt, iż czasy się zmieniły i choć w dalszym ciągu kobieta i mężczyzna ze względu na różnice między sobą, pełnią różne role w rodzinie, małżeństwie, to dziś już np. praca zawodowa kobiet nie jest czymś dziwnym. Dlatego też, skoro małżonkowie dzielą się odpowiedzialnością m.in. za kwestie finansowe, to także dzielą między siebie obowiązki domowe. Najważniejsze są jednak miłość i szacunek między kobietą i mężczyzną, bo Pan Bóg stworzył nas różnych, niepowtarzalnych i potrzebujemy siebie nawzajem.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów, by w grupach stworzyli plakat pt. "Kobieta i mężczyzna - wdzięczni za piękno i niepowtarzalność".

ZAKOŃCZENIE

Podsumowanie zajęć i wspólna modlitwa.

Wprowadzenie do bloku 5

Problemy współczesnego młodego człowieka.

Mówi się, że każde kolejne pokolenie jest gorsze od poprzedniego. Widzą to zarówno rodzice, jak i nauczyciele. Całą winę zrzuca się na samą młodzież, rodzinę, szkołę lub po prostu lukę pokoleniową. Nie sądzę, żeby wina leżała po którejkolwiek stronie w stu procentach, według mnie jest to problem złożony. W tym bloku tematycznym chciałam jednak skupić się nie tyle na poczynaniach tej „zepsutej młodzieży”, która „niby to chodzi do kościoła, ale brata się ze światem”, ale raczej na problemach, które współczesny młody człowiek każdego dnia napotyka na swojej drodze.

Łatwo mówi się, że młodzież jest zepsuta i nieudaczna, nie zauważa się jednak, jak wielka presja wywierana jest na nastolatków. Z jednej strony rodzice chcieliby, by ich dzieci były im w pełni uległe - tak samo w wieku lat 8 jak i 18. Z drugiej natomiast strony wymaga się od nich odpowiedzialności i zachowań dojrzałych. Kiedy połączymy to z brakiem miłości i przyjaznej rozmowy w domu, otrzymujemy w zamian bunt, ponieważ ten młody człowiek nie wie, jaką przyjąć postawę. Nie można jednak zrzucić pełnej odpowiedzialności jedynie na rodzinę. W szkole nastolatki spotykają się z ogromną presją, by „być fajnymi”, bo inaczej spotkają się z niesamowitym „hejtem” ze strony rówieśników. A luka pokoleniowa? Zdaje się, że rodzice w każdym stuleciu nie do końca umieli się porozumieć ze swoimi dziećmi. Ponoć już w starożytnym Egipcie na jednej z piramid, badacze odkryli napis, że dzisiejsze pokolenie jest gorsze od poprzedniego. Poruszam tutaj trzy zagadnienia, które są według mnie istotne w procesie dorastania młodzieży, a które prowadzą do zamknięcia się i zagubienia młodzieży.

Pierwszym poruszonym przeze mnie zagadnieniem jest sprawa czystości przedmałżeńskiej i seksu. Burza hormonów i presja ze strony rówieśników, by jak najszybciej stracić dziewictwo, oraz natłok seksualizacji wszystkiego, co tylko możliwe w mediach, nie ułatwia młodzieży czekania na współmałżonka z tym, co mają najcenniejszego w swoim życiu. Boli mnie fakt, że w kościołach temat seksu poruszany jest pobieżnie lub w ogóle. Jestem świadoma, że z niczym nie można przesadzać, ale młodzież szuka odpowiedzi chociażby na pytanie: „jak daleko możemy się posunąć?” Choć nie uważam tego za właściwe pytanie, jak zapewne wielu innych liderów młodzieżowych czy nauczycieli, wiem że nastolatki potrzebują jasno wytyczonych granic. A w Biblii niestety nie znajdują na to pytanie konkretnych odpowiedzi, co doprowadza do jeszcze większej frustracji i nadużyć. Dlaczego nie powiedzieć wszystkiego wprost? W swojej pracy staram się poruszyć kwestię seksualności bezpośrednio, lecz nie przekraczając podstawowych granic.

Drugie zagadnienie dotyczy depresji. Zdawałoby się, że ta kwestia nie powinna dotyczyć tak młodych ludzi, a jednak jest to nasilający się problem. W lekcji poświęconej temu zagadnieniu chciałam pokazać, co może wzmagać w człowieku stany depresyjne i zasugerować, żeby młodzież wystrzegała się lub unikała tych bodźców. Długotrwałe przygnębienie i depresja mogą prowadzić do opłakanych skutków, takich jak chociażby samobójstwo. Nie poruszam w swojej pracy zagadnienia samobójstwa, gdyż jest ono zbyt rozbudowanym problemem, aby poświęcić mu tylko jedno spotkanie podczas lekcji katechezy. Skupiam się jednak na tym, że depresja to stan, z którego można wyjść, widzimy to na podstawie historii proroka Eliasza.

Trzeci omawiany przeze mnie problem dotyczy błędnego rozróżnienia pomiędzy emocjami oraz duchowością. Młodzi ludzie w fałszywym przekonaniu uważają, że osobom duchowym towarzyszą jedynie pozytywne emocje – po tym można przecież poznać, że jest się blisko Boga. Znaczna część młodzieży zdaje się wierzyć, że jeśli nie mówią jedynie o religijnych sprawach lub nie mają odwagi modlić się głośno i długo w kościele, to nie są wystarczająco duchowi.

W ostatniej lekcji tego bloku, na podstawie historii Dawida, staram się ukazać, że możemy odczuwać również negatywne emocje, ale tak długo jak oddajemy je Bogu, On jest w stanie je naprawić i zmienić na pozytywne. Dawid nie zawsze był radosny, zdarzało się, że pisał psalmy, w których narzekał, opisywał swój strach, a nawet złość i frustrację. Nadal jednak jest on dla nas przykładem męża według Bożego serca. Dlaczego tak się stało? Dlatego, że nie skupiał się on na swoich emocjach jako takich, ale wylewał wszystko przed Bogiem, szukał z Nim relacji i to jest właśnie cecha, którą posiada człowiek prawdziwie duchowy.

Mam nadzieję że moje podejście do tych problemów pokaże młodzieży, jak można poradzić sobie z tymi ważnymi dla nich zagadnieniami oraz da im odpowiedzi na dręczące ich pytania. Ufam, że przy współpracy nastolatków, rodziców i nauczycieli lekcje te będą nie tylko ciekawe, ale też wartościowe dla współczesnych młodych ludzi.

Lekcja 13

Relacje seksualne w bliskim związku przedmałżeńskim.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Kor 6,13.18-20; Rdz 2,20-25.

PRAWDA CENTRALNA: Seks jest darem przeznaczonym dla małżonków.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Małżeństwo niech będzie we czci u wszystkich, a toż nie skalane; rozpustników bowiem i cudzołożników sądzić będzie Bóg.* (Hbr 13,4)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- tworzy własną definicję „seksu”;
- podaje słownikową definicję „seksu”;
- wymienia, jakie mogą być skutki seksu przedmałżeńskiego;
- analizuje fragmenty Pisma Świętego i opowiada, co te fragmenty mówią o seksie;
- podejmuje decyzję, aby żyć w czystości aż do zawarcia związku małżeńskiego.

METODY: pokaz, dyskusja, burza mózgów, praca w grupach, pisanie listu.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, piosenka *Z gruntu męski blues* Tomasza Żółtki (L13a na płycie; tekst - załącznik 1), tabelka „Bóg stworzył seks” (załącznik 2), tabelka „Jak daleko powinienem/powinnam się posunąć?” (załącznik 3), elegancka papeteria, długopis dla każdego ucznia, prezentacja (L13b na płycie), sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

Nauczyciel włącza uczniom do wysłuchania piosenkę Tomasza Żółtki pt.: *Z gruntu męski blues*.
Zadaje pytania:

- ⇒ *O czym według Was mówi ta piosenka?*
- ⇒ *Co autor mówi na temat małżeństwa?*
- ⇒ *Co mówi na temat seksu?*

Nauczyciel prosi uczniów, żeby spróbowali stworzyć słownikową definicję seksu. Jako że może to być temat wstydlivy dla młodzieży, zależnie od specyfiki grupy można zamiast indywidualnych wypowiedzi uczniów podzielić grupę na 2 mniejsze i poprosić o spisanie pomysłów. Jeśli grupa jest mała, każdy uczeń może zapisać swoją odpowiedź indywidualnie.

Następnie podaje definicje słownikowe słowa *seks*:

- „pojęcie seksu jest wieloznaczne, a jego znaczenie zmieniało się na przestrzeni wieków. Samo słowo wywodzi się z łacińskiego rzeczownika *sexus*, oznaczającego płęć biologiczną. W późnej łacinie pojawił się przymiotnik *sexualis* (w sensie dosłownym: „należący do płci”) Obecnie najczęściej przyjmowane jest znaczenie, jakie nadano temu słowu w USA jako skrótowi od seksualności (*sexuality*). Pojęciem tym obejmuje się

w różny sposób życie seksualne człowieka, prezentowanie tematyki seksualnej oraz seksualną atrakcyjność, przy czym często używa się tego określenia w kontekście czynności seksualnych i funkcjonowania narządów płciowych" (Wikipedia).

- „ogół spraw i czynności związanych z zaspokajaniem popędu płciowego" (Słownik Języka Polskiego)
- „słowo to służy do określenia czyjejs atrakcyjności seksualnej". (Słownik Języka Polskiego)

Seksem jest więc nie tylko sam akt współżycia, ale również wszelkiego rodzaju kontakty, gdzie zaangażowane są narządy płciowe.

Należałoby rozważyć wraz z młodzieżą pewne stwierdzenia dotyczące seksu. Ray Short w swojej książce zatytułowanej: *Sex, Love or Infatuation: How can I really know? (Seks, miłość czy zakochanie: Jak to rozpoznać?)* pisze: „nauka ustaliła dziewięć faktów dotyczących prawdopodobnego wpływu współżycia przedmałżeńskiego na małżeństwo.”⁶ Wymienione tam fakty to:

1. Seks przedmałżeński ma skłonność do rozdzielania pary.
2. Wielu mężczyzn nie chce poślubić kobiety, która współżyła z kimś innym.
3. Ci, którzy uprawiali seks przed małżeństwem, będą prawdopodobnie mieli małżeństwa mniej szczęśliwe.
4. Bardziej prawdopodobne jest, że ci, którzy współżyli przed małżeństwem, zakończą swoje małżeństwo rozwodem.
5. Bardziej prawdopodobne jest, że osoby i pary, które współżyły przed małżeństwem, będą również uprawiały seks poza małżeństwem.
6. Współżycie seksualne przed małżeństwem może Cię zaślepić i poślubisz osobę, która nie jest dla Ciebie właściwa.
7. Osoby i pary mające przedmałżeńskie doświadczenia seksualne zdają się później osiągać seksualną satysfakcję w małżeństwie.
8. Prawdopodobne jest, że będą one mniej zadowolone z życia seksualnego w małżeństwie.
9. Złe nawyki związane ze współżyciem przedmałżeńskim mogą przenieść się na seks w małżeństwie i mu szkodzić.⁷

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Zobaczmy jednak, co na ten temat mówi Biblia. Zaczniemy od samego początku, czyli od Księgi Rodzaju rozdział 2, wersety 20-25. Czytamy tam, że kobieta została stworzona, jako wsparcie dla mężczyzny. Ważniejsze jednak jest stwierdzenie, że: *opuści mąż ojca swego i matkę swoją i złączy się z żoną swoją, i staną się jednym ciałem* (w. 24) Co to oznacza? W jaki sposób kobieta i mężczyzna mogą stać się jednym ciałem? Właśnie przez seks.

POKAZ

Nauczyciel bierze przygotowane przed zajęciami 2 kartki (różową i niebieską), które posmarowane zostały klejem i dokładnie skleione. Kartki powinny być skleione na tyle mocnym klejem, żeby zniszczyły się przy rozklejaniu.

Wypowiedź nauczyciela: Nasuwa mi się tu porównanie, które idealnie obrazuje ten akt. Zobaczcie, mam tutaj dwie kartki – różową i niebieską. Założmy, że kartka różowa reprezentuje kobietę, a niebieska mężczyznę. Kiedy dwie osoby uprawiają seks, łączą się ze sobą – dlatego wcześniej skleiałam je klejem.

---

6 R. Short, *Sex, Love or Infatuation: How can I really know?*, Augsburg Publishing House. Minneapolis 1978, s. 83.

7 Tamże, s. 83, 88-89.

- ⇒ *Jeśli chciałabym je rozkleić, czy mi się uda?*
- ⇒ *Czy uda mi się tak, żeby żadna z nich nie ucierpiała i wyglądała jak przed sklejeniem?*
- ⇒ *Czy ktoś z was chciałby podjąć się tego wyzwania?*

Widzicie, nie ważne jest, jak bardzo się staramy, zniszczyła się zarówno jedna jak i druga kartka. Część różowej została na niebieskiej, część niebieskiej na różowej. Dodatkowo obie się podarły i nie wyglądają już tak pięknie, jak przed rozklejeniem. Tak samo dzieje się z naszą duszą. Kiedy uprawiamy seks „stajemy się jednym ciałem” z drugą osobą. Kiedy jesteśmy w małżeństwie, proces ten jest bezpieczny i nadal pozostajemy jednym ciałem. Jednak, kiedy rozstajemy się ze swoim chłopakiem lub dziewczyną, ta druga osoba zabiera ze sobą część nas, my natomiast zabieramy ze sobą część jej.

Co więcej, przeczytajmy fragment:

1 Kor 6,18: *Uciekajcie przed wszeteczeństwem. Wszelki grzech, jakiego człowiek się dopuszcza, jest poza ciałem; ale kto się wszeteczeństwa dopuszcza, ten grzeszy przeciwko własnemu ciału.*

- ⇒ *Czym jest wszeteczeństwo?*

Jest to rozpusta, niemoralność i bezwstydnosc. W kontekście naszych rozważań może to być współżycie przed małżeństwem, a nawet współżycie z wieloma partnerami. Wyobraźcie sobie, jakie zniszczenie powoduje w nas współżycie z wieloma partnerami. Jest to zniszczenie, które może naprawić jedynie Bóg, jeśli poprosimy go o odnowę.

Wprowadzenie prawdy centralnej: Widzimy więc, że Bóg zaplanował seks jako akt, który przeznaczony jest jedynie dla małżonków.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

- ⇒ *Czy oznacza to, że seks jest czymś okropnym i obrzydliwym?*

Spójrzmy, co na ten temat mówi Biblia?

Uczniowie na podstawie wersetów: Rdz 2,20-25; Prz 5,18-19; Prz 18,22; Pnp 5,10-16; Pnp 7,1-9; 1 Kor 6,18-20; 1 Kor 7,3; Hbr 13,4 uzupełniają tabelę (załącznik 2) w Zeszycie Ucznia (zad. 1).

Możemy odczytać w tych fragmentach, że jest to piękny akt, w którym łączą się dwie osoby. łączą się ze sobą nierozdzielnie, dlatego przeznaczony jest dla małżeństw. Jest to wielka tajemnica i być może dlatego właśnie jest on taki pociągający.

Współżycie jest również aktem komunikacji. Jest to najgłębsza forma porozumiewania się i okazywania sobie miłości, która dostarcza też wiele radości. A jego celem jest prokreacja.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel przedstawia uczniom prezentację (L13b na płycie), w której na każdym slajdzie podane są dwa wyrazy, z których oni muszą wybrać ten, który według nich należy do dzisiejszego wersetu biblijnego. Niewłaściwe wyrazy „uciekają” ze slajdu. Wyrazy podane są w kolejności losowej, a zadaniem uczniów jest odgadnąć, jak brzmi werset. Po każdym slajdzie uczniowie mogą zgłosić się i powiedzieć werset, jeśli już go znają (prezentacja – L13 na płycie).

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Bardzo ważne jest, aby uświadomić młodzieży, że chłopcy i dziewczęta reagują pobudzeniem seksualnym na różne bodźce. Chłopcy z reguły są wzrokowcami, więc dziewczęta powinny bardzo uważać na to, jak się ubierają. Z kolei dziewczęta bardzo reagują na dotyk oraz rozmowę. Wywołuje to w nich uczucie przywiązania. Zarówno dziewczęta, jak i chłopcy powinni uważać na to, jak postępują wobec płci przeciwnej. Tym bardziej, kiedy decydują się na związek.

Bardzo ciekawi mnie, jakie jest wasze zdanie na temat tego:

⇒ *Jak daleko para może posunąć się w kolejnych etapach związku?*

(proponowane odpowiedzi: trzymanie się za ręce, pocałunek, współzycie seksualne – które może znaleźć się jedynie w ostatniej kolumnie).

Uczniowie wypełniają tabelę (załącznik 3) w Zeszycie Ucznia (zad. 2). Nauczyciel omawia z młodzieżą tabelkę i prostuje wszelkie niewłaściwe odpowiedzi.

Nauczyciel proponuje, aby uczniowie podjęli decyzję, by zachować czystość do ślubu. W USA popularne są wśród dziewcząt pierścionki, które symbolizują, że dziewczyna postanawia być wierna Bogu i czekać ze współzyciem aż do nocy poślubnej. Wśród chłopców odpowiednikiem takiego pierścionka są czyste obrączki, które bardziej im przystoją. Można zachęcić uczniów, by odłożyli pieniądze właśnie w celu zakupu takiego znaku ślubowania czystości.

Bardziej realnym jednak wśród niektórych grup będzie napisanie listu do swojego przyszłego męża/zony, gdzie obiecuje się mu/jej czystość. Nauczyciel rozdaje papeterię i długopisy. Zachęca uczniów, aby podeszli do tego poważnie i aby zachowali te listy w bezpiecznym miejscu, od czasu do czasu zaglądając do nich w chwilach słabości, a następnie, kiedy już zostaną małżonkami, podarowali swojemu współmałżonkowi ten właśnie list podczas nocy poślubnej.

Pamiętajmy o tym, że nie możemy nikogo potępiać, dlatego też warto nadmienić, że jeśli ktoś wcześniej nie przestrzegał zasad czystości, może zostać odnowiony. Jeśli przyjdzie w szczerą pokucie do Boga i poprosi go o odnowienie jego emocji, On ma moc to uczynić.

ZAKOŃCZENIE

1. Modlitwa: uczniowie dziękują Bogu za to, że pomaga On dochowywać wierności i proszą o wytrwałość w czekaniu na najpiękniejszy akt, jaki Bóg podarował człowiekowi – akt miłości małżeńskiej.

2. Nauczyciel dziękuje uczniom za wspólnie spędzony czas i proponuje osobistą z nim rozmowę oraz modlitwę w temacie czystości.

ZAŁĄCZNIK 1

Z gruntu męski blues (muz. i sł. T. Żółtko)

Golenie bez podrażnień
u źródeł kolońskich wód
Magia dzikiego pizma
i przyciąganie ciał
Lecz posłuchaj bracie mój
i czujność w sobie wzmóż
Playboy to nie bohater
ani żaden wielki ktoś

Bo Bóg dał nam seks
byś miał kobietę jedną
Bóg dał nam seks
żebyś ją tulił czule
Bóg dał nam seks
byś kochał swoją żonę
Bóg dał nam seks
byś cieszył się jej ciałem
Bóg dał nam seks
Wiec nie bądź bracie głupkiem
W zdradzie szczęścia brak / i nie łajdacz się

Prężenie muskulatur
Stroszenie kogucich piór
Magia zdobywcy kobiet
i czerwony Porsche
Lecz posłuchaj bracie mój
i czujność w sobie wzmóż
Wszystko to mija chwilą
i zostajesz sam

Spodnie dla swej kobiety bracie noś
i nie ściągaj ich byle gdzie
Zwykły kundel mieć może przygód sto
Facet z jajami wierny jest

ZAŁĄCZNIK 2

Bóg stworzył seks (zad. 1 w Zeszycie Ucznia)

Słowa Pisma	Moje rozumienie i związek z prawdą centralną
Rdz 2,20-25	
Prz 5,18-19	
Prz 18,22	
Pnp 5,10-16	
Pnp 7,1-9	
1 Kor 6, 18-20	
1 Kor 7,3	
Hbr 13,4	

Źródło: J. Burns, *Poskramianie Hormonów. Prosto z mostu o miłości i seksie dla współczesnej młodzieży*. s. 36.

ZAŁĄCZNIK 3

Jak daleko powinienem się posunąć? (zad. 2 w Zeszycie Ucznia)

przyjaźń	pierwsze randki	chodzenie ze sobą	po zaręczynach	małżeństwo

Źródło: na podstawie J. Burns, *Poskramianie Hormonów...*, op. cit., s. 19.

Lekcja 14

Depresja – stan, z którego można wyjść.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Krl 19,1-18.

PRAWDA CENTRALNA: Z Bogiem przejście przez każdą ciemną dolinę jest możliwe.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Nie bój się, bom Ja z tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim!
Wzmocnię cię, a dam ci pomoc,
podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.* (Iz 41,10)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- podaje definicję „depresji”;
- wymienia objawy depresji;
- wymienia czynniki pogłębiające stan przygnębienia;
- na podstawie historii o Eliaszu wymienia, jakie mogą być przyczyny depresji;
- na podstawie historii o Eliaszu wymienia, jakie zachowania pomagają wyjść z depresji;
- decyduje się powiedzieć osobie, którą podejrzewa o stan depresyjny, o Bogu, który może ją z tego stanu wyprowadzić;
- podejmuje decyzję systematycznej modlitwy o swojego znajomego, który może cierpieć na depresję.

METODY: praca plastyczna związana z wysłuchanym fragmentem muzycznym, dyskusja, praca w grupach.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru formatu A4, kredki, nagranie: *Bardzo smutna melodia V*, długopisy, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie młodzieży, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

Nauczyciel rozdaje uczniom arkusze papieru A4 oraz kredki. Informuje uczniów, że będą słuchać pewnej melodii i ich zadaniem podczas słuchania jest stworzyć obraz, który przychodzi im do głowy podczas słuchania tego nagrania. Nauczyciel puszcza kilka minut nagrania *Bardzo smutna melodia V* (dostępne na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=kSuvJVTr7UM>).

Nauczyciel wraz z uczniami analizują rysunki:

- ⇒ *Jak wyglądają Wasze rysunki?*
- ⇒ *Czy są radosne, kolorowe?*
- ⇒ *Jakie uczucia wzbudziła w Was ta melodia?*
- ⇒ *Czy lubicie słuchać smutnej muzyki?*
- ⇒ *W jakich sytuacjach?*

Nauczyciel pyta uczniów:

⇒ Co oznacza termin „depresja“?

Po odpowiedziach uczniów podaje definicję słownikową:

- *depresja* - jest to „chorobliwe, głębokie i długotrwałe przygnębienie” (*Słownik PWN*).

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Ile może trwać taki stan (dzień, tydzień, itd.)?*
- ⇒ *Jakie są objawy takiego stanu?*
- ⇒ *Czym może być spowodowana depresja?*
- ⇒ *Co może sprzyjać jej rozwojowi/pogłębianiu się?*

Jeśli uczniowie nie mają pomysłu, nauczyciel pyta o czynniki takie jak: muzyka, filmy, znajomi w szkole, porażki, książki, filmy, zakochanie. Uczniowie wypowiadają się, jak każdy z tych aspektów może wpływać na stan naszej psychiki.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Czy znacie jakieś postacie biblijne, o których moglibyśmy powiedzieć, że przechodziły przez depresję? (Dawid, Hiob, Eliaz)*

Każda z tych osób w pewnym momencie swojego życia przechodziła przez trudny czas i znajdowała się w stanie depresyjnym. To, co łączy te osoby, to fakt, że wyszły one z tego stanu. Dziś chciałabym skupić się na Eliaszu i jego zmaganiach opisanych w 1 Krl 19,1-18. Eliaz był wielkim prorokiem działającym w Izraelu. Dzięki niemu dokonywało się w narodzie wiele cudów i znaków. Wiemy, co wydarzyło się na górze Karmel – jak przez jego modlitwę spadł ogień na ołtarz oraz po suszy przyszedł deszcz. Na górze Karmel Eliaz kazał *wybić mieczem wszystkich proroków Baala*. Nie spodobało się to królowej Izebel, która oddawała cześć temu bóstwu, więc wysłała do Eliasza wiadomość, w której groziła mu śmiercią. Ten przerażony tym faktem uciekł na pustynię i popadł w stan przygnębienia i depresji. Mimo, że był on wielkim mężem Bożym, skupił się na swoich emocjach i na zaistniałej sytuacji. Zdaje się, że zapomniał, jak wielkie cuda uczynił jego Bóg całkiem niedawno. Zapomniał, że z Bogiem przejście przez każdą ciemną dolinę jest możliwe. Jeśli Bóg był w stanie uczynić tak wielkie cuda, mógł też Eliasza uratować.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

W historii tej widzimy, co doprowadziło Eliasza do stanu depresji:

1. Skupił się na negatywnych uczuciach. Skupił się na strachu, a nawet uwierzył, że jest zwykłym tchórzem. Zapomniał jednak, że to, że człowiek popełnia jakiś błąd, nie oznacza, że jest całkowicie przegrany.
2. Zaczął porównywać się z innymi. Czytamy: *Dosyć już, Panie, weź życie moje, gdyż nie jestem lepszy niż moi ojcowie*. (w. 4). Jednak każdy z ludzi jest wyjątkowy i inny. Są dziedziny, w których my jesteśmy mocniejsi od innych, nie porównujemy więc naszych słabości z silnymi stronami innych.
3. Obwinił siebie o coś, na co nie miał wpływu. Mówi: *Gorliwie stawałem w obronie Pana, Boga Zastępów, gdyż synowie izraelscy porzucili przymierze z Tobą, poburzyli Twoje ołtarze, a Twoich proroków wybili mieczem* (w. 10). Eliaz uwierzył, że jest odpowiedzialny za nieprawość, która dzieje się w Izraelu. Często i my obwiniamy siebie o coś, na co nie mamy wpływu.
4. Ostatecznie, zaczął wyolbrzymiać negatywną sytuację, w której się znalazł. Uskarża się: *Pozostałem tylko ja sam, lecz i tak nastają na moje życie, aby mi je odebrać* (w. 14b). Po pierwsze Bóg pokazuje mu, że w Izraelu pozostało jeszcze siedem tysięcy ludzi, którzy nie

oddali pokłonu Baalowi. Czy i my nie mamy tendencji do wyolbrzymiania sytuacji mówiąc „wszyscy”, kiedy tak naprawdę chodzi tylko o jedną osobę? Zachowania takie pogłębiają tylko stan przygnębienia i depresję.

PRACA Z WERSETEM

Bóg mówi jednak do nas:

Iz 41,10 - *Nie bój się, bom Ja z tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.*

Nie możemy o tym zapominać nigdy, dlatego dobrze jest, kiedy zapisujemy sobie taki werset w miejscu, gdzie łatwo możemy go odczytać w chwili zwątpienia lub przygnębienia. Możemy zapisać go na karteczce i używać jako zakładki do Biblii, możemy zapisać go jako motto na swoim kalendarzu bądź terminarzu. Będzie on dla nas wsparciem w trudnych sytuacjach.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Jednak historia Eliasza nie pokazuje tylko procesu popadania w depresję. Pokazuje nam też, że z takiego procesu można wyjść oraz jak to zrobić. Za każdym razem, kiedy czujesz się przygnębiony lub przytłumiony, pamiętaj, aby nie pogarszać swojego stanu np. depresogenną muzyką. Spójrzmy jak przebiegał proces uzdrowienia Eliasza:

1. Bóg zatroszczył się o jego potrzeby fizyczne. Ważne jest, aby dostarczać naszemu ciału właściwą ilość snu oraz jedzenia. Czytamy, że Eliaz *położył się i zasnął pod krzakiem jałowca. Lecz oto dotknął go anioł i rzekł do niego: Wstań, posil się! A gdy spojrzął, oto przy jego głowie leżał placek upieczony i dzban z wodą. Posilił się więc i znowu się położył* (w. 5-6). Nasz tryb życia ma znaczący wpływ na nasze samopoczucie.
2. Eliasz oddał swoją frustrację Bogu. Czyli po prostu wyżalił się przed Nim. Nie bójmy się mówić o naszych problemach, czy frustracjach Bogu. Nie jesteśmy w stanie zaskoczyć Go naszymi uczuciami ani rozczarować. On po prostu słucha nas i zsyła swoje ukojenie.
3. Nie oddalaj się od Boga. Zrób coś wręcz odwrotnego. Weź swoją Biblię, udaj się w ustronne miejsce i nasłuchuj tego, co Bóg chce Ci przekazać. Pamiętaj o tym, że Boże obietnice są nadal aktualne i działają. A poza tym jesteś dla Boga niesamowicie cenny.
4. Zacznij działać. Widzimy, że Bóg powiedział do Eliasza: *A Pan rzekł do niego: Idź, udaj się w drogę powrotną na pustynię damasceńską, a gdy tam dojdiesz, namaścisz Chazaela na króla nad Aramem* (w. 15). Ważne jest, aby w stanach przygnębienia zająć się czymś nowym, czymś, co sprawi, że przestaniemy skupiać się na negatywnych myślach. Ale też zająć się czymś, co sprawi nam przyjemność. Bóg nigdy nie jest nami rozczarowany i nigdy nie daje nam więcej, niż moglibyśmy znieść, chociaż czasem wydaje nam się inaczej.

Nauczyciel prosi uczniów, by pracując w grupach uzupełnili tabelę w zad. 1 w Zeszycie Ucznia.

Powody, dla których ludzie popadają w stany depresyjne	Czynniki sprzyjające pogłębieniu depresji	Jak walczyć z depresją?

Być może wśród Twoich znajomych jest ktoś, kto swoim zachowaniem woła, aby pomóc mu

uporać się z depresją. Jeśli widzisz u kogoś wymienione dziś objawy depresji, porozmawiaj z nim. Powiedz mu o Bogu, który może wszystko. O Bogu, który do wszystkich ludzi powiedział: *Nie bój się, bom Ja z tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.* Nie bój się porozmawiać z taką osobą, bo ona czeka, aż ktoś przekaże jej tę ratującą życie wiadomość. Podejmij też wyzwanie, aby regularnie wstawiać się u Boga o tę osobę, modląc się, by Bóg dał jej poznać, jak On na nią patrzy i jak mocno ją kocha.

Nauczyciel zaznacza, że jest otwarty na rozmowę ze wszystkimi, którzy mają znajomych wykazujących zachowania depresyjne lub sami od dłuższego czasu są przygnębieni i zachęca ich do rozmowy po zajęciach.

ZAKOŃCZENIE

1. Modlitwa: uczniowie dziękują Bogu za to, że z Bogiem przejście przez każdą ciemną dolinę jest możliwe oraz proszą, aby Bóg przypominał im, jak są dla niego ważni w chwilach przygnębienia i zniechęcenia.
2. Podziękowanie uczniom za aktywny udział w lekcji.

Lekcja 15

Emocje a duchowość.

PODSTAWA BIBLIJNA: Ps 3; Ps 6; Ps 10; Ps 103; 2 Sm 6,1-15.

PRAWDA CENTRALNA: Emocje nie są wyznacznikiem naszej duchowości.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Lecz ja będę radował się w Panu,
weselił się w Bogu mojego zbawienia.* (Ha 3,18)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- nazywa emocje, jakie przeżywa człowiek oraz dzieli je na dwie kategorie: powierzchowne i głębsze;
- określa na podstawie podanych fragmentów biblijnych, jakie emocje towarzyszyły Dawidowi;
- podaje cechy osoby pozornie duchowej;
- wymienia cechy osoby prawdziwie duchowej;
- wykonuje plakat pokazujący osobę prawdziwie lub pozornie duchową.

METODY: dyskusja, praca w grupach, praca nad plakatem.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru formatu A4, kredki, farby, gazety do wydzieranki, arkusz szarego papieru, długopisy.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Jakie znacie emocje?*
- ⇒ *Kiedy pojawiają się one w życiu człowieka?*
- ⇒ *Jak możemy podzielić te emocje? (Na pozytywne i negatywne).*

Pomysły zapisujemy na tablicy lub arkuszu szarego papieru, podając je na zasadzie przeciwieństw.

Proponowane przez psychologię pary to: strach i złość, smutek i radość, akceptacja i wstręt, antycypacja (oczekiwanie) i zaskoczenie.

Wiemy też, że emocje dzielą się na dwie kategorie: po pierwsze mamy emocje powierzchowne, które są nagłe (możemy np. w kilka minut przejść od płaczu do śmiechu i odwrotnie). Druga warstwa, są to emocje, które są bardziej stabilne, nie są one ani tak liczne, ani zmienne. Trwają również dłużej. Znamy osoby, które np. zawsze są nerwowe, stale opanowane lub pogrążone w smutku.

Nauczyciel zadaje uczniom pytania:

- ⇒ *Czy emocje są nam potrzebne?*
- ⇒ *Czy istnieją jednak jakieś specyficzne uczucia, po których możemy poznać, że zbliżamy się lub oddalamy od Boga?*
- ⇒ *Czy nasze nastroje mogą mieć coś wspólnego z rozwojem duchowym?*
- ⇒ *Co to w ogóle znaczy, że ktoś jest duchowy?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Czy znacie jakieś postacie biblijne, które mówiły o swoich emocjach lub przeżywały tzw. „pełen wachlarz emocji” w swoim życiu?*

Najwięcej swoich emocji pokazuje Dawid. Widzimy w jego psalmach, całą paletę emocji. Przeczytajmy kilka fragmentów i spróbujmy określić, jakie emocje towarzyszyły Dawidowi i czy miały wpływ na duchowość Dawida (zad. 1 w Zeszycie Ucznia).

Ps 3 - strach - Dawid skarży się Bogu, że jego wrogowie są liczni i wielu ludzi na niego nastaje. Mówi też: *Wielu mówi o mnie: Nie ma dla niego ratunku u Boga!* (w. 3) A jednak Dawid nie poddaje się. Spokojnie zasypia, bo wie, że mimo sytuacji, która go otacza, Bóg czuwa nad nim.

Ps 6 - strach, smutek, przygnębienie – Dawid mówi Bogu, że *strwożyły się jego kości, jego dusza jest zatrwożona*. Później wyznaje, że zmęczył się już swoim wzdychaniem i że codziennie w nocy oblewa swoje łóżko łzami, co oznacza, że po prostu płacze. I znowu, widzimy na koniec, że Bóg odpowiada na jego wezwanie i daje mu odpocznienie.

Ps 10 - frustracja, gniew, złość – tutaj czytamy, jak Dawid zarzuca Bogu, że ukrywa się On w *czasach niedoli*. Jest też rozgniewany i zły na wszystko to, co czynią bezbożni. W swojej złości nawet wzywa Boga: *złam ramię bezbożnego i złoczyńcy!* (w. 15a).

Ps 103 – wdzięczność - Dawid mówi do swojej duszy, aby błogostawiła Pana, czyli była Mu wdzięczna za to, jaki jest i za wszystko to, co robi dla człowieka.

2 Sm 6,1-15 – radość - ten fragment ewidentnie pokazuje, jak Dawid daje upust swojej radości, mimo iż sprawuje urząd króla, tańczy wraz z całym narodem Izraelskim.

Na przykładzie Dawida widzimy, że emocje nie są wyznacznikiem naszej duchowości.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Czy zgadzacie się z tym, że emocje nie są wyznacznikiem naszej duchowości?*

Dawid, mimo wszystkich przeżywanych emocji, nie poddawał się im. Nie płynął jedynie na fali swoich uczuć, ale miał głębokie przekonanie, że Bóg jest z nim. Jego zaufanie nie zmieniało się pod wpływem sytuacji, w której się znajdował.

- ⇒ *A jak to jest z nami? Czy my też mamy pewność, że Bóg zawsze jest blisko nas, bez względu na to, jakie emocje przeżywamy?*

Wydaje się, że kiedy odczuwamy smutek, to tak jakby Bóg oddalał się od nas. W księdze Habakuka czytamy:

Ha 3,18: *Lecz ja będę radował się w Panu, weselił się w Bogu mojego zbawienia.*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów, aby podzielili się na dwie grupy. W zależności od wielkości grupy może być ich więcej lub cała grupa może pracować wspólnie. Na arkuszach papieru uczniowie wypisują:

- ⇒ *Jakie cechy prezentuje osoba duchowa?*
- ⇒ *Co świadczy o duchowości danej osoby?*

Rolą nauczyciela jest tu przedstawienie błędnych założeń, które mają chrześcijanie na temat osób duchowych, np.:

- duchowa osoba to ta, która bardzo dużo mówi o sprawach religijnych;
- za oznakę duchowości niektórzy uważają hałaśliwe i emocjonalne reakcje demonstrowane w różnych formach;
- często opinię najbardziej duchowej osoby w zborze otrzymuje ten, kto najgłośniej i najdłużej się modli.

Wszystkie te założenia są nie do końca właściwe i mogą być tylko powierzchowne. Nie muszą mieć nic wspólnego z życiem duchowym danej osoby.

- ⇒ *Jak więc przejawia się prawdziwa duchowość?*

Przedstawię tu siedem cech, które według mnie, świadczą o tym, że osoba jest prawdziwie duchowa:

- stała chęć trwania w świętości, nie dlatego, że tak wypada albo ze względu na oczekiwanie nagrody, ale z szacunku dla Jezusa Chrystusa i Jego ofiary;
- ciągłe pragnienie, by nasze życie przyczyniało się do pomnożenia chwały Bożej, nawet za cenę odrzucenia czy wyśmiania;
- połączenie z osobą Chrystusa, poddanie pod panowanie Chrystusa i posłuszeństwo Jego przykazaniom;
- umiejętność widzenia i rozumienia wszystkich spraw oraz oceny sytuacji z Bożego punktu widzenia; nadawanie rzeczom takiej wartości, jaką nadaje im Bóg;
- brak przywiązania do doczesnego życia i rzeczy tego świata;
- pragnienie widzenia pozytywnych postępów innych nawet, gdy on jest przeoczony;
- systematycznie trwanie w modlitwie, ale nie na zasadzie „pokazówki” wobec innych ludzi, lecz w skrytości, gdzie nikt nie widzi.

PLAKAT

Na koniec uczniowie wykonują plakat pokazujący wszystkie cechy prawdziwie duchowej osoby. Metoda plakatu może być dowolna – farby, kredki, wydzieranka z gazet, graffiti. W przypadku większych grup można podzielić uczniów na dwie mniejsze grupy i drugiej grupie zlecić zrobienie plakatu pokazującego jaki nie jest człowiek prawdziwie duchowy.

ZAKOŃCZENIE

1. Modlitwa: uczniowie dziękują Bogu za to, że On zawsze jest blisko nas oraz proszą, aby zawsze mogli skupiać się na Bogu, mimo przytłaczających ich negatywnych emocji.
2. Podziękowanie uczniom za aktywny udział w lekcji.

Wprowadzenie do bloku 6

Problemy życia codziennego.

Dział ten składa się z trzech tematów, a mianowicie:

1. Relacja rodzic – dorosłe dziecko.
2. Samodzielność, czy skrzydła domu rodzinnego.
3. Młodość, a życie towarzyskie.

Każdy z tematów dotyka dość mocno pytań dorastającej młodzieży. W związku z tym blok ten wydaje się być wręcz niezbędnym w podręczniku kierowanym do szkół ponadgimnazjalnych. Mając na uwadze bardzo zaniżone wartości moralne obecnego społeczeństwa oraz dylemat, jaka powinna być postawa młodego chrześcijanina w stosunku do rodziców, znajomych czy życia towarzyskiego, postanowiłem na podstawie fragmentów biblijnych przedstawić odpowiedź, czego od nas wymaga Bóg.

Pierwszy temat zatytułowany *Relacja rodzic – dorosłe dziecko* staje się kluczowym w wieku uczniów szkoły średniej. Młode osoby często mają problem w kwestii relacji z rodzicami. Nie wynika to z niechęci dzieci do rodziców, czy też z kwestii braku inteligencji u rodzica, ale raczej z faktu, że dorosłe dziecko często chce samo podejmować decyzje i podświadomie wzbrania się przed kolejnymi ograniczeniami. Rodzice natomiast, z troski o swoje pociechy, często są nadgorliwi i nie dają tyle wolności, ile ich dzieci potrzebują. Pojawia się więc konflikt między rodzicami i dziećmi, który należy rozwiązać. Nie jest proste. Dlatego w tej lekcji staram się pokazać, w jaki sposób zaplanował tę relację Bóg, czym jest wzajemny szacunek i jak młodzi dorośli powinni odnieść się do problemów na linii rodzic-dorosłe dziecko.

Kolejnym tematem tego działu jest *Samodzielność, czy skrzydła domu rodzinnego*. Problemem dorosłych dzieci jest dylemat, czy pozostać w domu rodzinnym, czy wyprowadzić się i „pójść na swoje”. Liczne konflikty, odmienne zdania z rodzicami, brak wolności i inne pokrewne kwestie motywują do podejmowania czasem radykalnych decyzji. Jednak czy kwestia problemów z rodzicami powinna być główną motywacją do tego, żeby „pójść na swoje”? Chcę, aby ta lekcja odpowiedziała na pytania: kiedy jest właściwy czas, by zacząć życie na własny rachunek; co powinno się wiedzieć zaczynając samodzielne życie i jak się do niego przygotować; jakie przeciwności mogą spotkać młodych dorosłych w samodzielnym życiu. Myślę, że wskazane w tej lekcji wartości pomogą nie tylko w kwestii wyprowadzki z domu, ale będą stanowiły przydatną mądrość na całe życie. Pozwolą na świadome podejmowanie samodzielnych decyzji oraz dadzą pewną dozę niezależności już praktycznie dorosłym uczniom.

Ostatni temat myślę, że przysparza najwięcej kontrowersji w życiu młodych chrześcijan. *Młodość, a życie towarzyskie*, bo tak brzmi tytuł tej lekcji, jest zdecydowanie problematyczną kwestią. Podejście konserwatywnych chrześcijan nakłada nakazy, zakazy i ograniczenia młodym ludziom, przypominając bardziej życie pod zakonem, a nie pod łaską w Chrystusie. Natomiast nastolatki, mający dość osądzania, chcąc za wszelką cenę wyzwolić się z krążących stereotypów i życia w ciągłym zakonie, często wchodzi w rzeczy, które stanowczo przekraczają granicę chrześcijańskiej moralności. Dlatego temat ten ma pomóc w kształtowaniu własnej świadomości i poglądu na świat. Jak w poszczególnych sytuacjach i problemach powinien zachować się młody chrześcijanin? Co powinien robić, czego używać, jak stosować normy, które wytycza Bóg oraz najważniejsze, czy powinien żyć w radości? Czy młody człowiek może cieszyć się młodością, czy też powinien chodzić z opuszczoną głową, smucić się z powodu tego, że jest chrześcijaninem? Jezus jasno podkreślał, że przyszedł, by dać ludziom wolność. By przynieść śmiech zamiast łez, radość zamiast smutku. W związku z tym lekcja ta ma pokazać, czym jest prawdziwa wolność, oraz ma nauczyć młodych chrześcijan, jak podejmować wybory zgodne z Bożą wolą każdego dnia.

Zachęcam serdecznie do zapoznania się z materiałem przedstawionych tematów i przeprowadzeniem lekcji. Poniższe wskazówki proszę uznać jako sugestię tego, jak powinny być przeprowadzone zajęcia. Zdaję sobie jednak sprawę, że zawsze warto dostosować materiał lekcji do zwyczajów grupy, do tego, jakie problemy ich najbardziej nurtują.

Mam nadzieję, że ten materiał przyczyni się do wzrostu młodych ludzi w Bogu, pomoże im przybliżyć się do Niego i poznać jeszcze lepiej Jego naturę jako kochającego Ojca, a nie kogoś odległego, którego nasze codzienne życie w ogóle nie interesuje. Głównie tą prawdę chciałem przekazać, że Bóg jest mocno zainteresowany, naszym każdym dniem, każdą chwilą, każdą decyzją jaką podejmujemy. Pokazuje to w swoim Słowie zostawiając nam mnóstwo wskazówek, które mają uczyć nas żyć błogosławionym życiem w codzienności. Za to niech będzie chwała Najwyższemu, który był, który jest i który ma przyjść. Amen.

Lekcja 16

Relacja rodzic – dorosłe dziecko.

PODSTAWA BIBLIJNA: Łk 2,39-52; Kol 3,20; Ef 6,1-3; Pwt 5,16

PRAWDA CENTRALNA: Posłuszeństwo rodzicom przynosi błogosławieństwo.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Dzieci, bądźcie posłuszne rodzicom swoim w Panu, bo to rzecz słuszna.* (Ef 6,1)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- opowiada, jak Jezus zachowywał się względem swoich ziemskich rodziców;
- wypowiada się samodzielnie na temat przeczytanego wspólnie fragmentu Słowa Bożego;
- wyjaśnia, w jaki sposób chrześcijanin powinien zachowywać się w stosunku do swoich rodziców;
- wyjaśnia, co oznacza posłuszeństwo w Panu wobec swoich rodziców;
- podejmuje zobowiązanie, aby okazywać szacunek i posłuszeństwo swoim rodzicom, niezależnie od wieku;
- określa, w jaki sposób budować relację z rodzicami;

METODY: anegdota, pogadanka, praca w grupach, rysowanie, dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru, tablica, markery/kreda i długopisy.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

ANEGDOTA

Nauczyciel opowiada anegdotę na temat Janka i jego relacji z tatą:

„W pewnym małym miasteczku mieszkał Janek, który przyszedł, jak co dzień, ze szkoły do domu. Wystarczyło, że przekroczył próg domu, a głos jakby kłębiące się ciemne chmury, wyraźny jak huk piorunów, zabrzmiał w jego uszach. Poczuł, że naelektryzowane włosy unoszą mu się na głowie od myśli, że znów ten tato coś chce. No tak... kolejny raz trzeba pomóc w domowych obowiązkach, ale dlaczego akurat teraz, kiedy ja umówiłem się, że wyjdę dziś z kolegami na mecz i to tak ważny jak finał Ligi Mistrzów! – pomyślał Janek. Tato jednak oświadczył, że musi mu pomóc w malowaniu przedpokoju właśnie dziś, gdyż kolejnego dnia jest zajęty, bo idzie do pracy. Janek przez zaciśnięte zęby z trudem powstrzymał się od uniesienia głosu i wydusił z siebie na odczep: „Mhm.. pomyślę o tym”. Jednak gdzieś w głębi korciło go, by w końcu krzyknąć: Skoro jestem już dorosły, to będę robił to, na co mam ochotę, a nie to, co nagle wymyślą rodzice!

Minął kwadrans i pierwsze oburzenie opadło. Przyszedł czas na racjonalne myślenie. Janek, którego w pierwszym momencie ogarnęła burza emocji, postanowił podjąć konstruktywną dyskusję. Przedstawił swoje plany, ale zaproponował, że postara się pójść na kompromis i na

tylę, na ile będzie mógł, pomoże tacie w malowaniu. Tato Janka co prawda nie do końca był zadowolony, docenił jednak chęci syna i zgodził się na taki układ.

Obaj nie tracąc czasu przystąpili do pracy. Młody chłopak od razu wiedział, że i tak nie zdążą dokończyć malowania, więc z upływającym czasem coraz bardziej się irytował... Gdy zostało mu już niewiele czasu, nieśmiało powiedział: „Tato, ja już bym musiał iść”. Na co padła odpowiedź, którą Janek już znał prawie na pamięć: „Jeszcze nie skończyliśmy. Jak się chwilę spóźnisz, to nic się nie stanie.” Kolejny raz emocje zaczęły brać górę, a myśli walczyć ze sobą. Co zrobić, czy rzucić wałkiem i wyjść z hukiem przez drzwi, czy też podarować sobie część meczu? Żaden pomysł nie wydawał się nawet w najmniejszym stopniu odpowiedni. Z jednej strony dylemat, a z drugiej strony uciekający czas. Po chwili namysłu zdesperowany Janek zaryzykował jeszcze raz i powiedział cicho: „Tato, serio, ja już muszę iść. Najwyżej jutro sam dokończę to malowanie”. Ku zdziwieniu zdesperowanego chłopaka zabrzmiała odpowiedź: „Dobrze, jak musisz, to idź. Tak dużo nie zostało, ja to dokończę”. Uff... co za ulga - pomyślał Janek.

Wziął więc szybki prysznic, pobiegł się przebrać i już po chwili wychodził z domu, kiedy tata rzucił w jego stronę kluczyki do samochodu i powiedział: „Jedź samochodem, żebyś się nie spóźnił”. Zszokowany Janek uśmiechnął się szeroko i wiele się nie zastanawiając pełen entuzjazmu krzyknął: „Dzięki, tato!” Jadąc na spotkanie z kolegami, przeanalizował cały dzień oraz sytuację, która miała miejsce. Doszedł do prostego wniosku, że pomoc w domowych obowiązkach i budowana relacja nigdy nie jest jednostronna, ale pozwala czerpać korzyści, których czasem nawet się nie spodziewamy.”

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel zadaje pytania nawiązujące do historii Janka oraz takie, które mają nakierować uczniów na temat lekcji:

- ⇒ *Czy historia Janka odzwierciedla wasze relacje z rodzicami?*
- ⇒ *Jak uważacie, czy Janek postąpił dobrze?*
- ⇒ *Czy taka sytuacja jest prawdziwa, czy raczej się nie zdarza?*
- ⇒ *Czy da się budować relację z rodzicami opartą na partnerstwie?*
- ⇒ *Czy młodzi ludzie powinni uznać zdanie rodziców nawet, jeśli się z nim nie zgadzają?*

Nauczyciel przedstawia temat lekcji i przechodzi od razu do studium Słowa Bożego. Razem z uczniami czyta historię Łk 2,39-52. Rozważania dotyczą relacji doskonałego dziecka i jego niedoskonałych rodziców. Nauczyciel akcentuje, że Jezus, pomimo iż był Bogiem, uznawał autorytet swoich rodziców. Zwraca szczególną uwagę na to, że Jezus, pomimo iż był wszechwiedzący, wiedział jaka jest wola Boga, był w dobrym miejscu, to nie upierał się przy swej racji, ale podporządkował się autorytetowi rodziców, którzy nie rozumieli zadania, jakie Chrystus musiał wykonać. Zwraca również uwagę na fakt, że Jezus rozumiał i wiedział więcej niż niejeden dorosły.

Uczniowie wyszukują w Biblii fragmenty, które opowiadają o relacji dzieci z rodzicami, budując w ten sposób Boży obraz relacji dziecka z rodzicem:

Kol 3,20: *Dzieci, bądźcie posłuszne rodzicom we wszystkim, albowiem Pan ma w tym upodobanie.*

Pwt 5,16: *Czcij ojca twego i matkę swoją, jak ci rozkazał pan, twój Bóg, aby długo trwały twoje dni i aby ci się dobrze działo w ziemi, którą Pan twój Bóg, ci daje.*

Prz 23,22: *Słuchaj swego ojca, bo on cię zrodził, i nie gardź swoją matką, dlatego że jest staruszką.*

Ef 6,1-3: *Dzieci, bądźcie posłuszne rodzicom swoim w Panu, bo to rzecz słuszna. Czcij ojca swego i matkę, to jest pierwsze przykazanie z obietnicą: Aby ci się dobrze działo i abyś długo żył na ziemi.*

Wprowadzenie prawdy centralnej: Posłuszeństwo rodzicom przynosi błogosławieństwo. Nauczyciel prowadzi dyskusję w kontekście prawdy centralnej. Następnie inicjuje wprowadzenie wersetu do zapamiętania. Zwraca uwagę na słowa Apostoła Pawła który mówi:

Ef 6,1: Dzieci, bądźcie posłuszne rodzicom swoim w Panu, bo to rzecz słuszna.

Nauczyciel zwraca szczególną uwagę na słowa „*w Panu*”. Dorosłe dzieci powinny być posłuszne rodzicom w każdej kwestii, poza kwestią Boga. Jeśli dzieci są dorosłymi, czyli pełnoletnimi osobami, a rodzice są przeciwni ich wierze w Boga, należy bardziej słuchać w tej kwestii Boga, aniżeli ludzi.

Dz 5,29: Trzeba bardziej słuchać Boża niż ludzi.

Łk 14,26: Jeśli kto przychodzi do mnie, a nie ma w nienawiści ojca swego i matki i żony, i dzieci, i braci, i sióstr, a nawet i życia swego, nie może być uczniem moim.

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że fragment ten ma na celu pokazanie, iż Bóg i Jego słowo jest ponad to, co ludzkie. Nienawiść nie jest tu rozumiana w powszechnie znany sposób, jako chowanie urazy, radość z cudzego nieszczęścia, czy wyrządzanie krzywdy, ale raczej jako odsunięcie, przeciwstawienie się, stawienie czoła lub niezgodzenie się na ustępstwo wobec ukochanej osoby, jeśli wypowiada słowa stające w opozycji wobec woli Boga. Tym samym Jezus wskazuje tu na fakt, że zawsze miłość do Boga musi być większa nad miłość do ludzi. W sytuacji, gdy nawet bliskie nam osoby stają między nami, a posłuszeństwem Bogu, nasza decyzja o wyższości miłości do Boga ma być niezachwiana. Nawet wtedy, gdy bliscy odbiorą to jako przejaw wyżej wymienionej nienawiści.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel prowadzi dyskusję zadając pytania:

- ⇒ *Czy powinniście zawsze słuchać rodziców?*
- ⇒ *Dlaczego tak/dlaczego nie?*
- ⇒ *W jaki sposób budować relację z rodzicami, którzy nie wierzą w Boga, aby być dla nich świadectwem?*

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel zapisuje na tablicy werset do zapamiętania i czyta go. Następnie dzieli uczniów na dwie/trzy grupy i prosi, aby każda z grup przedstawiła werset w sposób obrazowy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczniowie w tych samych grupach zastanawiają się, w jakich sytuacjach mają największe problemy z rodzicami. Swoje spostrzeżenia zapisują na kartkach. Następnie poszczególne grupy przedstawiają swoje problemy przed nauczycielem i pozostałymi uczniami.

Wszyscy razem podczas wspólnej dyskusji starają się znaleźć rozwiązanie dla problematycznej sytuacji.

Nauczyciel zachęca, by wspólnie znalezione rozwiązania uczniowie zastosowali w swojej relacji z rodzicami.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje lekcję kładąc nacisk na posłuszeństwo rodzicom i uznanie ich autorytetu z wyjątkiem sytuacji, w których to posłuszeństwo rodzicom przeciwstawia się woli Boga.

2. Inicjuje modlitwę i zachęca uczniów, aby w pojedynczych modlitwach poprosili Boga o mądrość i cierpliwość w relacji z rodzicami.

Lekcja 17

Samodzielność czy skrzydła domu rodzinnego?

PODSTAWA BIBLIJNA: Łk 15,11-32; Mk 10,7.

PRAWDA CENTRALNA: Nie podejmuj pochopnych decyzji.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Zamysły pilnego prowadzą do zysków, lecz każdy, kto w pośpiechu działa, ma tylko niedostatek.* (Prz 21,5)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- opowiada historię o synu marnotrawnym;
- wypowiada się samodzielnie na temat przeczytanego wspólnie fragmentu Słowa Bożego;
- wyjaśnia, czym jest samodzielność w dorosłym życiu;
- tłumaczy, jak bardzo ważne jest budowanie osobistej relacji z Bogiem;
- podejmuje zobowiązanie przygotowania się do samodzielnego życia;
- wyjaśnia, kiedy decyzje ludzi są nierozsądne i nieracjonalne.

METODY: „Puszka” - kalambury, pogadanka, praca w grupach, dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru, tablica, markery/kreda, długopisy, puszka, hasła do kalamburów (L17 na płycie/także załącznik 1).

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

KALAMBURY

Nauczyciel zaczyna zajęcia od zabawy, mającej na celu włączenie się uczniów do wspólnej dyskusji. Zabawa nazywa się „puszka”. Nauczyciel prosi uczniów, by usiedli w kółku, po czym przygotowuje karteczki z hasłami, które obrazują obowiązki domowe, typu: sprzątanie, gotowanie, zmywanie naczyń (L17na płycie/także załącznik 1). Wkłada zapisane hasła do puszki, którą uczniowie podają sobie w czasie, gdy gra muzyka. Kiedy muzyka się zatrzymuje, osoba, która w danej chwili ma puszkę w rękach, wyciąga jedną karteczkę. Nie używając słów, dana osoba ma zaprezentować czynność zapisaną na karteczce tak, żeby reszta grupy odgadła, jaką czynność pokazuje.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel zadaje pytania dotyczące samodzielności i mieszkania z rodzicami tak, by nakierować uczniów na temat lekcji:

- ⇒ *Kiedy jest właściwy czas, by opuścić dom rodzinny?*
- ⇒ *Czy „pójście na swoje” poprawia relacje z rodzicami?*
- ⇒ *Jakie obowiązki wiążą się z samodzielnym życiem?*

⇒ *Co jest potrzebne człowiekowi, by mógł rozpocząć samodzielne życie?*

Przedstawienie tematu lekcji i przejście do Bożego Słowa. Ciekawym zabiegiem będzie, nie odpowiadać od razu na wszystkie pytania, ale dać się wypowiedzieć uczniom, a później skonfrontować ich myślenie z prawdą Słowa Bożego i pewnymi faktami.

Nauczyciel wprowadza historię biblijną, która pokazuje sytuację, kiedy to syn zdecydował o życiu na własną rękę. Prosi jednego z uczniów o odczytanie fragmentu Słowa Bożego zapisanego w Łk 15,11-32 (*Podobierństwo o synu marnotrawnym*).

Po przeczytaniu historii nauczyciel zwraca uwagę na syna jako człowieka, który chciał za wszelką cenę iść swoją drogą życia. Miał dość ograniczeń ojca i chciał w końcu poczuć smak wolności. Nie wyprowadził się z domu ze względu na potrzebę, ale na fakt, że chciał zakosztować życia. Był zmęczony pracą w domu ojca. Młody człowiek, nie nauczony gospodarowania pieniędzmi, życiem na własną rękę, podejmowaniem wyborów w życiu codziennym, stracił wszystko, co miał, a na dodatek musiał upodlić się, by pracą przy świnjach zarobić na przeżycie.

Nauczyciel przedstawia w tym momencie prawdę centralną: *Nie podejmuj pochopnych decyzji*, tym samym nawiązując do marnotrawnego syna, który chciał za wszelką cenę stać się niezależnym, nie mając do tego najmniejszego nawet przygotowania.

Wprowadzenie wersetu do zapamiętania: *Zamysły pilnego prowadzą do zysków, lecz każdy kto w pośpiechu działa ma tylko niedostatek* (Prz 21,5).

Nauczyciel wyjaśnia, że pośpiech nigdy nie jest dobrym doradcą. Syn marnotrawny pospieszył się i musiał przez to doświadczyć niedostatku. Osoba, która planuje, myśli z perspektywą przyszłości i stara się każdą decyzję podejmować rozważnie, traci o wiele mniej. Biblia mówi nam, że zamysły te prowadzą go nawet do zysków.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Na podstawie historii biblijnej, prawdy centralnej oraz wersetu do zapamiętania, prowadzący podejmuje dyskusję z uczniami zadając pytania:

- ⇒ *Dlaczego synowi marnotrawnemu nie udało się samodzielne życie?*
- ⇒ *Co powinno decydować o tym, kiedy opuścimy dom rodzinny?*
- ⇒ *Czy brak swobody powinien decydować o wyprowadzaniu się od rodziców?*
- ⇒ *Czy kwestia odmiennych zdań dziecko vs. rodzic jest głównym wskaźnikiem tego, że to czas iść na swoje?*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczniowie zostają przez nauczyciela podzieleni na 2-3 osobowe grupy, otrzymują dużą kartkę i markera. Każdej z grup wyznaczone zostaje zagadnienie, które należy przeanalizować i przedstawić pozostałym uczniom w klasie.

Zagadnienie 1: *Co powinienem umieć, wybierając życie na własny rachunek?*

Zagadnienie 2: *Co powinno, a co nie powinno mnie motywować do tego, by się usamodzielnic?*

Zagadnienie 3: *Co mogę zrobić już teraz, żeby dobrze przygotować się do samodzielnego życia?*

Podczas omawiania poszczególnych zagadnień nauczyciel pozwala wypowiedzieć się uczniom, podsumowując każde zagadnienie w taki sposób, by nawiązać do prawdy centralnej i wersetu biblijnego. Propozycje podsumowania:

Zagadnienie 1: Człowiek, który chce rozpocząć życie na własny rachunek, powinien: umieć

gospodarować czasem i pieniędzmi; mieć systematyczną relację z Bogiem, a nie tylko wymuszaną przez rodziców; radzić sobie w podstawowych obowiązkach domowych; być zdyscyplinowany itp. Ma to na celu zwrócenie uwagi na fakt, że marnotrawnemu synowi tych właśnie cech zabrakło.

Zagadnienie 2: Pojedyncze problemy często nie są właściwą motywacją. Mogą to być kwestie, które nie są problematyczne w życiu rodzinnym, a raczej w naszym osobistym. Tego typu problemów nie rozwiążemy wyprowadzając się z domu. Powinniśmy im stawić czoła i rozprawić się z nimi raz na zawsze, w przeciwnym razie będziemy się z nimi męczyć przez całe życie. Przykłady powodów, które młodzi ludzie wymieniają, gdy chcą się usamodzielnąć to np:

- ucieknę od problemów w domu,
- będę mieć więcej swobody,
- zyskam w oczach przyjaciół,
- pomogę przyjacielowi, który potrzebuje współlokatora,
- wyjadę gdzieś jako wolontariusz,
- zdobędę doświadczenie życiowe,
- ulżę rodzicom pod względem finansowym, itp.

Wymienione powody same w sobie nie są złe. Jednak decyzja młodego człowieka musi być dobrze przemyślana. Jeśli np. opuszcza on dom tylko po to, żeby uciec od ograniczeń nakładanych przez rodziców, może się gorzko rozczarować. Warto tutaj odnieść się również do głównego wersetu lekcji.

Zagadnienie 3: Warto już w domu rodzinnym robić sobie testy samodzielnego życia. Poproś rodziców, żeby nauczyli cię układać budżet domowy i opłacać rachunki. Przez tydzień spróbuj żyć tak, jakbyś już był na swoim. Jedz tylko to, co kupiłeś za własne pieniądze i to, co sam ugotowałeś. Noś rzeczy samodzielnie uprane i uprasowane. Sprzątaj mieszkanie. Staraj się docierać wszędzie na własną rękę; niech nikt cię nie podwozi. W kwestii dyscypliny duchowej ułóż praktyczny harmonogram czytania Biblii oraz innych zajęć duchowych i trzymaj się go. Zaplanuj sobie wszystko w kalendarzu i zobacz, czy bez przypomnień ze strony rodziców uda ci się przez miesiąc realizować swoje postanowienia. W konsekwencji, prędzej czy później, należy przecież opuścić rodzinny dom.

Nauczyciel zachęca by wspólnie znalezione rozwiązania uczniowie zastosowali w swoim życiu.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje lekcję. Mówi o mądrym planowaniu i sprawdzaniu siebie, czy jest się już na tyle samodzielnym, by poradzić sobie w życiu poza domem rodzinnym. Przytacza także jeszcze raz werset do zapamiętania *Zamysły pilnego prowadzą do zysków, lecz każdy kto w pośpiechu działa ma tylko niedostatek* (Prz 21,5). Podkreśla, że pośpiech zawsze jest złym doradcą.

2. Zachęca do tego by uczniowie już teraz modlili się do Boga o mądrość, która będzie im potrzebna, by w odpowiednim momencie podjąć tak ważną decyzję, jak rozpoczęcie życia na własny rachunek. Kończąc lekcję, nauczyciel proponuje uczniom, jako pierwszy krok do usamodzielnienia, aby każdy z nich pomodlił się w kilku słowach na głos.

ZAŁĄCZNIK 1

Hasła do zabawy puszka – kalambury

GOTOWANIE	PŁACENIE RACHUNKÓW
SPRZĄTANIE	ROBIENIE NALEŚNIKÓW
MYCIE NACZYŃ	ODMRAŻANIE LODÓWKI
SPRZĄTANIE TOALETY	WIESZANIE PRANIA
ODKURZANIE	ODKURZANIE DYWANU
WYDAWANIE PIENIĘDZY	WYCIERANIE KURZU
PRANIE	SPRZĄTANIE PO IMPREZIE
ROBIENIE ZAKUPÓW	ODWIEDZANIE RODZINY
ZAKRĘCANIE KRANU	MYCIE KUCHENKI GAZOWEJ
PŁACENIE RACHUNKÓW	WYNOSENIE ŚMIECI
ROBIENIE NALEŚNIKÓW	WYWIESZANIE PRANIA
ODMRAŻANIE LODÓWKI	MYCIE PODŁÓG
GOTOWANIE	ZAMIATANIE
SPRZĄTANIE	MYCIE OKIEN
MYCIE NACZYŃ	WIESZANIE FIRANEK
SPRZĄTANIE TOALETY	MALOWANIE
ODKURZANIE	WYMIANA ŻARÓWKI
WYDAWANIE PIENIĘDZY	ROBIENIE HERBATY
PRASOWANIE	ZAMYKANIE DOMU NA KLUCZ
ROBIENIE ZAKUPÓW	WYSYŁANIE PRZELEWÓW

Lekcja 18

Młódzież a życie towarzyskie.

PODSTAWA BIBLIJNA: 2 Tm 2,21; 1 Kor 6:12; Ef 5,1-21; Rz 14,23.

PRAWDA CENTRALNA: Co zrobiłby Jezus?

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Wszystko mi wolno, ale nie wszystko jest pożyteczne.
Wszystko mi wolno, lecz ja nie dam się niczym zniewolić.*
(1 Kor 6,12)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia, co oznacza przyrównanie człowieka do naczynia;
- wypowiada się samodzielnie na temat przeczytanego wspólnie fragmentu Słowa Bożego;
- wyjaśnia, jakie zachowania są niezgodne z wolą Bożą;
- podejmuje wyzwanie, by stosować w życiu zasady, które zostały przedstawione w Słowie Bożym;
- wyjaśnia prawdę kryjącą się w słowach wersetu do zapamiętania;
- podejmuje wyzwanie, by w najbliższym tygodniu stawiać sobie pytanie: Co zrobiłby Jezus?

METODY: film, pogadanka, praca w grupach, dyskusja, scenka.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, kartki papieru, tablica, markery/kreda, długopisy, film, sprzęt multimedialny .

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów, modlitwa o Boże prowadzenie na zajęciach.

Nauczyciel wywołuje dyskusję na kontrowersyjne tematy, co do których trudno zająć jednoznaczne stanowisko. Zadaje pytania typu:

- ⇒ *Co sądzicie o chodzeniu na imprezy/dyskoteki?*
- ⇒ *Czy taniec jest w porządku, jeśli tak, to w jakiej formie?*
- ⇒ *Czy godzi się chrześcijanom pić alkohol?*
- ⇒ *Wszechobecne używki - czy można po nie sięgać?*
- ⇒ *Czy mogę całować się z dziewczyną/chłopakiem?*
- ⇒ *O której godzinie powinienem wracać do domu?*
- ⇒ *Czy mogę chodzić na wagary?*
- ⇒ *Co ze ściąganiem w szkole?*
- ⇒ *Czy mogę pobierać filmy i muzykę z internetu?*
- ⇒ *Czy mogę pracować na czarno?*
- ⇒ *Czy mogę mówić źle o innych, gdy ich przy tym nie ma?*

Podczas rozmowy nauczyciel nie stara się przekonywać uczniów do swoich racji. Chce raczej, żeby poczuli się luźno i sami zaproponowali inne kontrowersyjne tematy, które ich nurtują. Na koniec dyskusji, nauczyciel stwierdza, że jest bardzo dużo tematów, na które nie jest łatwo znaleźć jeden wspólny pogląd, gdyż każdy z nas będzie miał inne zdanie. Zadaje więc pytanie:

⇒ *Jak zatem powinien zachować się chrześcijanin w przedstawionych sytuacjach?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel nawiązując do wstępnej dyskusji oświadcza, że dziś chciałby, aby każdy z uczniów otrzymał odpowiedź na nurtujące go pytania, co w danej sytuacji zrobić. Następnie prosi, aby uczniowie po kolei czytali werset po wersecie z Ef 5,1-21, prowadząc razem z nauczycielem egzegezę tekstu. Ma to na celu rozważenie wymogów, jakie Bóg stawia wobec swoich dzieci. Jest to niejako punkt wyjścia, pewien podkład do rozważania bardziej złożonych kwestii etycznych towarzyszących w życiu młodemu człowiekowi.

Po analizie fragmentu nauczyciel zauważa, że tekst ten daje pewne światło jak postępować, ale nie daje rozwiązania wszystkich sytuacji. Wprowadza więc, kolejny fragment Bożego Słowa:

2 Tm 2,21: Jeśli tedy kto siebie czystym zachowa od tych rzeczy pospolitych, będzie naczyniem do celów szlachetnych, poświęconym i przydatnym dla Pana, nadającym się do wszelkiego dzieła dobrego.

Po przeczytaniu tego wersetu nauczyciel wyjaśnia porównanie człowieka do naczynia oraz to, w jaki sposób należy rozumieć naczynie do celów pospolitych i naczynie do celów szlachetnych. W tym momencie, uczniowie już wiedzą, że powinni się ustrzec przed pewną niemoralnością, która jest im serwowana przez świat. Należy więc teraz wprowadzić kolejny element, który pozwoli uczniom każdego dnia podejmować właściwe decyzje.

Prowadzący, w nawiązaniu do dylematów, które zostały przedstawione podczas dyskusji na początku zajęć, wyświetla film pt. *Co zrobiłby Jezus?* (<https://www.youtube.com/watch?v=u1ZdfG3604M> Czas: od 34 min 15 sek. do 39 min.). Będzie on wprowadzeniem do prawdy centralnej lekcji.

Po filmie nauczyciel zadaje pytanie którym kończy się film: *Co zrobiłby Jezus?* Zauważa, iż to pytanie powinno być pewien barometrem w życiu wierzącego człowieka, bo przecież jak sama nazwa mówi: chrześcijanin – taki jak Chrystus, naśladowca Chrystusa.

Nauczyciel wprowadza w tym momencie werset do zapamiętania:

1 Kor 6,12: Wszystko mi wolno, ale nie wszystko jest pożyteczne. Wszystko mi wolno, lecz ja nie dam się niczym zniewolić.

W nawiązaniu do tego wersetu nauczyciel wyjaśnia, że nikt z nas nie może jednoznacznie ocenić pewnych sytuacji. To, jakie podejmujemy wybory, zależy od tego, co zostało nam wpojone w czasie naszego wychowania w domu, zależy od naszego charakteru oraz osobowości. Jednakże Bóg nie pragnie nikogo z nas ograniczać, ale pokazać, że powołał nas do wolności. Przez pewne ustanowienia, o których czytaliśmy w Ef 5,1-21, Bóg nałożył normy dla życia chrześcijan, by nie musieli popadać w niewolę grzechu, ale mogli żyć w wolności od tego, co niemoralne, nieetyczne. Apostoł Paweł, wyostrzył kwestie tego, jak w danej sytuacji powinniśmy się zachować wersetem:

Rz 14,23: Lecz kto ma wątpliwości, gdy je, jest potępiony, bo nie postępuje zgodnie z przekonaniem; wszystko zaś, co nie wypływa z przekonania, jest grzechem.

Werset ten zwraca uwagę na kwestię naszego sumienia, które często wynika z kultury, w której się wychowaliśmy, czy też z kwestii doświadczeń, jakie przeżyaliśmy w ciągu naszego życia.

Podsumowując rozważania powyższych fragmentów Pisma Świętego, nauczyciel zwraca uwagę na werset do zapamiętania dodając, że cokolwiek robimy, powinniśmy sobie zadawać pytanie: *Co zrobiłby Jezus?*

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Dyskusja. Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Jak odnosisz się do stosowania metody: Co zrobiłby Jezus?*
- ⇒ *Czym kierujesz się w podejmowaniu decyzji pod presją rówieśników?*
- ⇒ *Jak rozumiesz kwestię pozostawienia siebie do celów zaszczytnych?*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów, aby podali przykłady sytuacji, w których mogliby zastosować prawdę centralną lekcji. Przypomina także pytania zadane na samym początku zajęć i stara się wraz z uczniami na nie odpowiedzieć przez pryzmat przeprowadzonego rozważania. Z podanych przykładów nauczyciel wybiera trzy. Dzieli uczniów na trzy grupy i prosi, aby każda grupa odegrała scenkę danej sytuacji i przedstawiła, jak według nich w tej sytuacji zachowałby się Jezus.

ZAKOŃCZENIE

1. Na koniec nauczyciel jeszcze raz zwraca uwagę na werset do zapamiętania. Podkreśla, że wszystko nam wolno, ale nie możemy się dać niczemu zniewolić. Przypomina fragmenty, gdzie mowa jest o tym, byśmy byli naczyniami do celów zaszczytnych, dlatego musimy się wystrzegać rzeczy pospolitych.
2. Nauczyciel zachęca uczniów, aby w najbliższym tygodniu podjęli wyzwanie: żyjąc każdego dnia zadawaj sobie pytanie *Co zrobiłby Jezus?* Prosi, aby na kolejnej lekcji podzielili się efektami stosowania tej metody.
3. Nauczyciel proponuje, by chętni uczniowie pomodlili się, po czym kończy lekcję, inicjując wspólną modlitwę Ojciec Nasz.

Wprowadzenie do bloku 7

Apologetyka.

Czy chrześcijaństwo jest wiarygodne? Czy na przykład można intelektualnie uzasadnić, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym? Na to pytanie i wiele innych odpowiada właśnie apologetyka.

Apologetyka to umiejętność obrony prawd wiary i uzasadniania prawdziwości twierdzeń religii i jej słuszności. Dlatego ważne jest, aby młodzież wiedziała, jak bronić swojej wiary i potrafiła właściwie prezentować swoje stanowisko. Wyjątkowość chrześcijaństwa polega na tym, że posiada ono pełnię Objawienia Bożego. Bóg obecny w chrześcijaństwie nie potrzebuje zbędnych ofiar ze zwierząt, ponieważ zastąpiła je jedna doskonała Ofiara – Jezusa Chrystusa. W żadnej religii Bóg nie jest obecny tak blisko człowieka, jak w chrześcijaństwie. Bóg stał się człowiekiem, zachowując swoją naturę Boską.

Pierwsza lekcja w bloku dotyczy wyjątkowości religii chrześcijańskiej. Wyjątkowość ta to Jezus Chrystus, który jako jedyny Bóg poświęcił swoje życie dla zbawienia człowieka. Zapoznanie się z tą prawdą daje możliwość przyjęcia postawy apologety, broniącego swojej wiary i umiejącego się z niej wytłumaczyć. W obecnych czasach jest to bardzo ważna umiejętność, którą powinien posiadać każdy chrześcijanin.

Kolejna lekcja omawia umiejscowienie chrześcijaństwa pośród innych religii, związków wyznaniowych i sekt. We współczesnym świecie istnieje wiele różnych ruchów religijnych, często fałszywie posługujących się chrześcijańską koncepcją, dlatego możliwość zapoznania się z ich poglądami pozwoli ustrzec się zagrożeń i da możliwość ich właściwej oceny. Jednocześnie na ich tle ukaże wyjątkowość chrześcijaństwa i osoby Jezusa Chrystusa.

Następny temat poświęcony jest zakorzenieniu konfesijnemu na tle zjawisk religijnych i społecznych. W tej lekcji omówione zostało umiejscowienie chrześcijan we wspólnocie. Młodzież ma możliwość poczuć się częścią większej całości, której Głową jest Jezus Chrystus.

Lekcja 19

Wyjątkowość religii chrześcijańskiej.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 P 3,15-18; Iz 65,1; Pwt 6,4-9; Hbr 4,12-16;
Flp 1,7; Kol 1,15-23; Łk 22,66-71.

PRAWDA CENTRALNA: Jezus Chrystus – jedyny Bóg,
który poświęcił swoje życie dla zbawienia człowieka.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Tak i Chrystus, raz ofiarowany, aby zgładzić grzechy wielu,
drugi raz ukaze się nie z powodu grzechu,
lecz ku zbawieniu tym, którzy go oczekują.* (Hbr 9,28)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- przedstawia, w jaki sposób Bóg zbawił człowieka;
- przedstawia wyjątkowość chrześcijaństwa na tle innych religii;
- odpowiada, dlaczego ofiara Jezusa Chrystusa jest jedyna i niepowtarzalna w odniesieniu do tematu;
- wyszukuje fragmenty biblijne, które świadczą o wyjątkowości ofiary Chrystusa;
- próbuje zrozumieć osoby poddające w wątpliwość wyjątkowość chrześcijaństwa i przygotowuje do obrony swojej wiary;
- przyjmuje postawę apologety;
- modli się o mądrość i wytrwałość w obronie swojej wiary.

METODY: film, dyskusja, praca z tekstem, inscenizacja, pokaz, mapa pamięci.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, pisaki, film *Most nadziei*, plansza do mapy pamięci, Zeszyt Ucznia, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie uczniów i modlitwa.

Nauczyciel prezentuje film *Most nadziei* (link: www.youtube.com/watch?v=PPOKF6wTxTo).

Następnie zadaje pytanie (w nawiasie podane oczekiwane odpowiedzi uczniów):

- ⇒ *O czym opowiada ten film?*
(o poświęceniu jednego, żeby inni nie zginęli)
- ⇒ *Czy gotowi jesteście oddać życie za wiarę?*

Uczniowie udzielają różnych odpowiedzi. Nauczyciel przedstawia obecne wydarzenia na Bliskim Wschodzie, gdzie członkowie Państwa Islamskiego mordują chrześcijan z powodu wiary w Jezusa. Nauczyciel stawia ponownie pytania:

- ⇒ *Jak postąpilibyście na miejscu tych osób?*

- ⇒ *Czy wyrzeklibyście się wiary w Chrystusa, czy też bylibyście gotowi umrzeć?*
- ⇒ *Jeżeli tak, to dlaczego?*
- ⇒ *Co jest tak wyjątkowego w Jezusie, że gotowi bylibyście za niego oddać życie?*

Uczniowie odpowiadają. Nauczyciel podsumowuje odpowiedzi uczniów i proponuje, aby poszukać odpowiedzi w Piśmie Świętym.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel prezentuje prawdę centralną lekcji, która ukazuje wyjątkowość chrześcijaństwa ukazaną w Jezusie Chrystusie – jedynym Bogu, który poświęcił swoje życie dla zbawienia człowieka. Następnie dzieli uczniów na dwu lub trzyosobowe grupy. Każda grupa otrzymuje kartkę z odnośnikami biblijnymi (z podstawy biblijnej do lekcji) do fragmentów, które mają odnaleźć w Biblii, przeczytać, zinterpretować i zapisać na mapie pamięci (także zad. 1 w Zeszytcie Ucznia). Uczniowie wyszukują również teksty paralelne, które także umieszczają na mapie pamięci. W centrum mapy znajduje się prawda centralna.

Możliwa interpretacja dokonana przez uczniów:

1 P 3,15-18 – obrona naszej wiary ma się odbywać z łagodnością i szacunkiem; Jezus ma być w naszym sercu; podczas obrony mamy mieć czyste sumienie; śmierć i zmartwychwstanie Jezusa jest jednorazowe i doskonałe.

Iz 65,1 – Bóg dał się znaleźć innym narodom niż naród żydowski, dlatego każdy z nas może Go przyjąć, bo jest Bogiem wszystkich.

Pwt 6,4-9 – Bóg jest jeden, mamy Go miłować z całego serca, duszy i siły; słowa te należy wpajać dzieciom w każdym momencie życia.

Hbr 4,12-16 – Boże Słowo ma wielką moc; nikt nie może się przed nim ukryć; obnaża nasze zamiary i myśli przed Bogiem, któremu podlegamy i który nas osądzi.

Flp 1,7 – mamy sobie wzajemnie pomagać w trwaniu w wierze, w jej obronie i głoszeniu Ewangelii.

Kol 1,15-23 – Jezus jest obrazem Boga; On jest Głową Kościoła; w Nim mieszka cała pełnia Boskości; On jedynie może nas pojednać z Bogiem, bo za nas umarł jako Syn Boży, Człowiek i Bóg w osobie Jezusa Chrystusa, dlatego musimy być wytrwali, ugruntowani i stali w naszej wierze i nie zachwiani w nadziei opartej na Ewangelii.

Łk 22,66-71- Jezus sam o sobie mówi, że jest Bogiem; jest to dla kapłanów bluźnierstwem.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Posługując się podanymi przez uczniów wersetami biblijnymi, nauczyciel prezentuje werset do zapamiętania, który dopisuje do mapy pamięci. Następnie proponuje uczniom przeprowadzenie dramy sytuacyjnej. Wybiera dwóch uczniów, którzy wchodzi w rolę: obrońcy apologetycznego oraz atakującego chrześcijaństwo. Jeden z nich wcieli się w osobę, dla której chrześcijaństwo nie różni się niczym od innych religii. Drugi, posługując się podanymi i omówionymi wcześniej wersetami oraz własnym doświadczeniem, postara się obronić swoją wiarę w Jezusa. Nauczyciel podsumowuje dramę pytając uczniów:

- ⇒ *Co sprawiło wam największą trudność?*
- ⇒ *Czy zauważyliście, co jest istotne i ważne w tłumaczeniu oraz obronie swojej wiary?*
- ⇒ *Jakie wnioski wynikają dla was z tego, co omówiliśmy i zobaczyliśmy na dzisiejszych zajęciach?*

Uczniowie udzielają odpowiedzi na pytania. Dochodzą do wniosku, jak ważna jest znajomość Pisma Świętego, podstaw wiary i umiejętność właściwego tłumaczenia oraz uzasadniania swojej wiary.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel pyta uczniów (jest to również zad. 2 w Zeszycie Ucznia):

- ⇒ *Jakie działania zobowiązecie się podjąć, aby stać się godnymi świadkami Jezusa Chrystusa, umiejętnymi obronić i wytłumaczyć się ze swojej wiary?*

Możliwe propozycje uczniów:

- zorganizować spotkanie, na którym mogliby rozmawiać o Bogu i studiować Biblię;
- będą rozmawiać z koleżankami/kolegami na temat tego, w co wierzą, i kierować ich myśli na Jezusa;
- nosić koszulki z napisami, które zaświadczą o tym, kim jest dla nich Jezus Chrystus;
- stworzyć młodzieżowy blog chrześcijański prezentujący prawdy biblijne;
- zaprosić znajomych i przyjaciół na obóz chrześcijański lub do kościoła;
- zaangażować się w służbę w Domu Dziecka, świetlicy środowiskowej, hospicjum, gdzie mogliby zaświadczać o Chrystusie, itp.

ZAKOŃCZENIE

1. Kończąc zajęcia nauczyciel dziękuje uczniom za zaangażowanie.
2. Nauczyciel inicjuje wspólną modlitwę o mądrość i wytrwałość w obronie swojej wiary.

Lekcja 20

Chrześcijaństwo a inne religie, związki wyznaniowe i sekty.

PODSTAWA BIBLIJNA: J 14,6; Wj 20,3; Pwt 5,7-9; 2 Kor 6,14-18.

PRAWDA CENTRALNA: Chrześcijaństwo jest jedyne i niepowtarzalne.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Ja jestem drogą i prawdą, i życiem.
Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie.*
(J 14,6b BT)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- definiuje pojęcia: „chrześcijaństwo”, „sekta”;
- przedstawia chrześcijaństwo na tle innych religii i sekt;
- odpowiada, dlaczego osoba Jezusa jest w centrum wiary chrześcijańskiej;
- wyszukuje fragmenty biblijne, które świadczą o wyjątkowości chrześcijaństwa;
- wskazuje miejsce chrześcijaństwa wśród innych religii;
- uzasadnia wyjątkowość chrześcijaństwa na tle innych religii;
- modli się o wytrwałość w wierze i umiejętność unikania zagrożeń płynących z innych ruchów religijnych.

METODY: film, dyskusja, praca z tekstem, prezentacja, inscenizacja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, pisaki, długopisy, film *Dlaczego Jezus?*, płótno z rysunkiem krzyża umieszczone na drzwiach w taki sposób, aby krzyż znajdował się pomiędzy ościeżnicami, opisy i symbole różnych religii oraz karta pracy (L20a, L20b i L20c na płycie), sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

Z uwagi na obszerność materiału proponujemy podzielenie tych zajęć na dwa bloki lekcyjne.

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie uczniów i modlitwa.

Nauczyciel prezentuje film „Dlaczego Jezus?” (www.youtube.com/watch?v=8nWCsVudn5U)

⇒ *Jaki światopogląd prezentowały pojawiające się w filmie osoby?*

Uczniowie odpowiadają, jakie formacje religijne reprezentowały pojawiające się osoby.

Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

ZDEFINIOWANIE POJĘCIA

Sekta - (z łaciny *secta* – sposób życia, stronnictwo) - grupa religijna, która oderwała się od

któregoś z wielkich kościołów i przyjęła własne zasady organizacyjne, odłam wyznaniowy jakiejś religii. Jej członków łączy zazwyczaj silne poczucie wspólnoty, świadomość misyjnego powołania, rygoryzm religijny i etyczny. W miarę upływu lat niektóre sekty przekształcają się w uznane organizacje religijne. Wiele nowych sekt pojawiło się w latach 60 XX w. jako wyraz poszukiwania przez młodych ludzi sensu istnienia, jedności. Ich rosnącą popularność wciąż obserwuje się w Ameryce Północnej, chociaż ich forma kultu i organizacja budzi często kontrowersje, zwłaszcza gdy całkowicie izolują się od reszty społeczeństwa, uniemożliwiając swym wyznawcom swobodę poruszania się. W skrajnych sytuacjach dochodzi do masowych samobójstw członków sekt podporządkowanych silnej indywidualności przywódcy wierzącego w zbliżenie w ten sposób do zbawienia. Niektóre sekty są zakazane lub podlegają kontroli przez państwo. (Hasło opracowano na podstawie "Słownika Encyklopedycznego Edukacja Obywatelska" Wydawnictwa Europa. Autorzy: Roman Smolski, Marek Smolski, Elżbieta Helena Stadtmüller. ISBN 83-85336-31-1. Rok wydania 1999.)

Sekta - (od łac. *secta* – kierunek, droga, postępowanie, zasady, stronnictwo, nauka, od *sequi* – iść za kimś, postępować, towarzyszyć lub łac. *seco, secare* – odcinać, odrąbywać, odcinać się od czegoś) – pierwotnie grupa społeczna powstała na skutek rozłamów (schizmy) wśród wyznawców jakiejś ideologii lub grupa kultowa powołana po doświadczeniu religijnym jej założyciela. Jeden z trzech typów organizacji religijnej (obok kościoła i denominacji religijnej). Współcześnie termin sekta ma pejoratywne konotacje w języku potocznym. Dlatego socjologowie religii wypracowali równoznaczne a neutralne określenie nowy ruch religijny. Ustawodawstwo polskie posługuje się natomiast pojęciem związek wyznaniowy, pojęcie sekta w nim nie występuje.

(za: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sekta>)

PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Rozdaje im kartki z symbolami oraz informacjami na temat różnych religii i sekt (L20 na płycie): Buddyzm, Hinduizm, Islam, Judaizm, Świadkowie Jehowy, mormoni, scjentologia, New Age (zad. 1 w Zeszycie Ucznia). Uczniowie zapoznają się z materiałami, po czym wypełniają karty pracy (w Zeszycie Ucznia/ także załącznik 1 oraz L20). Następnie każda grupa prezentuje swoją pracę.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów. Przyczepia symbole i informacje o omawianych religiach na płótnie w miejscach, gdzie styka się ono ze ścianą. Po czym prosi, aby wspólnie uzupełnili kartę pracy odnośnie chrześcijaństwa. Po jej wypełnieniu uczniowie porównują informacje dotyczące różnych religii oraz chrześcijaństwa.

Nauczyciel prosi jednego ucznia o przeczytanie wersetu J 14,6b i zapisanie go we właściwym miejscu na zawieszonym płótnie. Uczeń zapisuje go na rysunku krzyża.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów, aby wyobrazili sobie, że znajdują się w więzieniu i są skazani na karę śmierci za swoje przewinienia. Otrzymują jednak szczególny akt łaski. Jeżeli wybiorą właściwy znak (z tych omawianych dotychczas, a zawieszonych na prześcieradle) zostaną uniewinnieni, odzyskają wolność i nowe życie. Wskazuje uczniom prześcieradło z symbolami różnych religii i sekt. Pyta (w nawiasie podane oczekiwane odpowiedzi uczniów):

⇒ *Co wybieracie?*

⇒ *Który symbol wskazuje drogę do życia i wolności? (Krzyż)*

Uczniowie wskazują na krzyż. Nauczyciel prosi, aby spróbowali wyjść z sali kierując się różnymi

symbolami. Uczniowie podchodzą do zawieszzonego płótna i dotykając różnych symboli próbują wyjść. Tylko za krzyżem są drzwi, a więc wyjście. Za pozostałymi jest ściana, więc wyjście jest niemożliwe. Uczniowie stwierdzają, że te symbole nie pokazują drogi do wolności i życia. Nauczyciel pyta:

⇒ *Czego symbolem jest krzyż?*

(symbolizuje Chrystusa i jego śmierć na krzyżu za nasze grzechy).

Nauczyciel daje uczniom nożyczki i prosi, aby nacięli materiał na końcach krzyża (w miejscach, gdzie znajdowały się nogi, głowa i ręce Pana Jezusa). Nauczyciel przypomina, że w momencie śmierci Jezusa rozdarła się zasłona w świątyni. Jednym mocnym pociągnięciem rozrywa materiał (najpierw z góry na dół, potem poziomo). Ukazuje się wyjście. Droga do wolności i życia. Jezus Chrystus. Nauczyciel pyta uczniów:

⇒ *Kto chce oddać życie Jezusowi?*

ZAKOŃCZENIE

Nauczyciel inicjuje modlitwę za te osoby, które postanowiły pójść za Jezusem i za te, które potrzebują wsparcia w podążaniu za Nim.

ZAŁĄCZNIK 1

KARTA PRACY UCZNIA

ZAŁOŻYCIEL/TWÓRCA RELIGII/SEKTY	
MONOTEIZM/POLITEIZM	
ISTNIENIE BOGA OSOBOWEGO	
GŁÓWNE PRZESŁANIE DOKTRYNA	
ŻYCIE PO ŚMIERCI	
KWESTIA ZBAWIENIA	
SPOSOBY I FORMY ODDAWANIA CZCI	
ŚWIĘTE KSIĘGI	
OBOWIĄZKI WYZNAWCÓW	
CO ZROBIŁ BÓG/BÓSTWO DLA SWOICH WYZNAWCÓW	

Lekcja 21

Zakorzenie konfesyjne.

PODSTAWA BIBLIJNA: Ef 1,22-23; Ef 3,6; Ef 5,25; 1 Kor 12,27-28; Dz 9,26; Dz 17,1-4; 1 Kor 1,10-11; Hbr 10,25.

PRAWDA CENTRALNA: Kościół jest wspólnotą, do której każdy chrześcijanin ma przywilej przynależeć.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *I trwali w nauce apostołskiej i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach.* (Dz 2,42)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- przedstawia, co oznacza zakorzenie konfesyjne;
- wyjaśnia, na czym polega wspólnotowość w Kościele;
- odpowiada, jakie zjawiska religijne i społeczne mogą być zagrożeniem dla chrześcijan;
- składa świadectwo swojej wiary będąc członkiem swojej wspólnoty/zboru;
- utożsamia się z członkami swojej wspólnoty/zboru i włącza się w jej służbę;
- przyjmuje współodpowiedzialność za działanie swojej wspólnoty/zboru;
- modli się o swój kościół lokalny i o swoją w nim rolę.

METODY: dyskusja, praca z tekstem, rysunek.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, pisaki, Multimedialny Słownik Języka Polskiego, arkusz papieru, kartki białe A4, Zeszyt Ucznia.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Powitanie uczniów i modlitwa.

Nauczyciel, nawiązując do poprzedniego tematu lekcji, inicjuje dyskusję:

- ⇒ *Czy łatwo jest funkcjonować w świecie, w którym istnieje tak wiele różnych ruchów religijnych i społecznych?*
- ⇒ *Czy potrzebujemy przynależeć do jakiejś grupy? Dlaczego?*

Uczniowie dyskutują wymieniając się własnymi poglądami w tej kwestii. Dochodzą do wniosku, że większość ludzi potrzebuje przynależeć do jakiejś grupy.

Nauczyciel prosi uczniów, żeby przedstawili graficznie do jakich grup i wspólnot należą. Forma jest dowolna. Uczniowie rysują, a następnie przedstawiają pozostałym swoje prace omawiając je. Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów mówiąc, że każdy z nas potrzebuje innych ludzi, aby właściwie funkcjonować i rozwijać się. Nauczyciel proponuje, aby uszeregowali te grupy według hierarchii ważności. Uczniowie wykonują zadanie.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel prosi uczniów, aby przeczytali podane fragmenty biblijne (zad. 1 w Zeszycie Ucznia) oraz inne teksty paralelne i na dużym arkuszu papieru stworzyli graficzny obraz Kościoła opisany w Biblii. Uczniowie czytają wymienione fragmenty i na ich podstawie w dowolnej formie rysują obraz biblijnego Kościoła.

Ef 1,22-23: I wszystko poddał pod nogi jego, a jego samego ustanowił ponad wszystkim Głową Kościoła, który jest ciałem jego, pełnią tego, który sam wszystko we wszystkim wypełnia.

Ef 3,6: Mianowicie, że poganie są współdziedzicami i członkami jednego ciała i współuczestnikami obietnicy w Chrystusie Jezusie przez ewangelię.

Ef 5,25: Mężowie, miłujcie żony swoje, jak i Chrystus umiłował Kościół i wydał zań samego siebie.

1 Kor 12,27-28: Wy zaś jesteście ciałem Chrystusowym, a z osobna członkami. A Bóg ustanowił w kościele najpierw apostołów, po wtóre proroków, po trzecie nauczycieli, następnie moc czynienia cudów, potem dary uzdrawiania, niesienia pomocy, kierowania, różne języki.

Dz 9,26: A gdy przybył do Jerozolimy, starał się przyłączyć do uczniów, ale wszyscy się go bali, nie wierząc, że jest uczniem.

Dz 17,1-4: A gdy przeszli Amfipolis i Apolonię, przybyli do Tesaloniki, gdzie była synagoga żydowska. Paweł zaś, według zwyczaju swego, poszedł do nich i przez trzy sabaty rozprawił z nimi na podstawie Pism, wywodząc i wykazując, że Chrystus musiał cierpieć i zmartwychwstać. Tym Chrystusem, mówił, jest Jezus, którego ja wam głoszę. I dali się niektórzy z nich przekonać i przyłączyli się do Pawła i Sylasa, również wielka liczba spośród pobożnych Greków i niemało znamienitych niewiast.

1 Kor 1,10-11: Proszę was, bracia, w imieniu Pana naszego, Jezusa Chrystusa, abyście wszyscy byli jednomyślni i aby nie było między wami rozłamów, lecz abyście byli zespoleni jednością myśli i jednością zdania. Albowiem wiadomo mi o was, bracia moi, od domowników Chloi, że wynikiły spory wśród was.

Hbr 10,25: nie opuszczając wspólnych zebrań naszych, jak to jest u niektórych w zwyczaju, lecz dodając sobie otuchy, a to tym bardziej, im lepiej widzicie, że się ten dzień przybliża.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel prosi uczniów o zaprezentowanie i omówienie swojej pracy. Uczniowie opisują to, co narysowali i uzasadniają poprzez fragmenty biblijne. Nauczyciel podsumowuje ich pracę. Wskazuje, jak ważne jest, aby być świadomym i współodpowiedzialnym członkiem wspólnoty, którą powołał sam Pan Jezus.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi, aby uczniowie wrócili do swoich pierwszych rysunków z zajęć wprowadzających dotyczących grup i hierarchii i zastanowili się, czy nadal uważają, że ta hierarchia jest właściwa. Czy jednak coś by zmienili? Nauczyciel prosi, aby zastanowili się, co mogliby zrobić dla swojej wspólnoty.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel dziękuje uczniom za pracę.
2. Nauczyciel inicjuje modlitwę o Kościół lokalny. Uczniowie modlą się o odnalezienie swojego miejsca we wspólnocie, do której należą, i pełnienie w niej Bożej woli.

Wprowadzenie do bloku 8

Wewnętrzne problemy zespołów uwielbienia w zborach.

Poniższy blok będzie poświęcony tematowi wewnętrznych problemów zespołów uwielbieniowych w zborach. Na wstępie chciałabym poruszyć temat roli osób służących w uwielbieniu, zastanowić się, do jakich cech charakteru takie osoby powinny dążyć oraz pokazać Bożą postawę sługi.

Praca twórcza artysty często jest pracą w samotności. Tworzymy utwory, ćwiczymy na instrumentach, chodzimy na lekcje, by rozwijać nasze talenty. Ale nadchodzi czas, gdy zaczynamy pracować z innymi ludźmi w grupie uwielbieniowej. Jedna pieśń mówi: *„Stójmy razem, bo w jedności siła”*. Razem jesteśmy w stanie dokonać więcej rzeczy dla Boga niż w pojedynkę. Współpraca między artystami, muzykami w zborach nie zawsze jest łatwa. Relacje wymagają dużo pracy, trzeba je pielęgnować. One nie przychodzą same z siebie.

Zgadzam się z przesłaniem wygłoszonym przez pewnego kaznodzieję, który porównał kościół do Arki Noego. Ja pomyślałam, że jest to prawdziwe w przypadku pracy w zespołach uwielbieniowych w zborach. Grupa uwielbieniowa przypomina trochę Arkę. Gdyby nie potop na zewnątrz, trudno byłoby wytrzymać smród i zaduch wewnątrz arki. Arka była pełna zwierząt, dla których trzeba było przygotować odpowiednie boksy, by zwierzęta nie pozagryzały się. Biblia przedstawia nam zwierzęta w kontekście cech ludzkich, np. pracowity jak mrówka, pokorny jak owca, chytry jak lis. Cechy naszego charakteru, nasze wady i nawyki świadczą o naszej osobowości. W grupie uwielbieniowej powinniśmy dążyć do nieskazitelności i czystości. Kiedy tacy nie jesteśmy, stajemy się zgorszeniem dla innych. Ludzie, patrząc na nas, zamiast być zachęcani do przystąpienia do grupy, nie będą chcieli do niej należeć. Nasza cielesność „produkuje” cechy, z którymi musimy walczyć. Albo im ulegniemy, albo odniesiemy zwycięstwo. Charakter człowieka uwidacznia się w konfrontacji naszego życia z innymi ludźmi. Kiedy ktoś nam stanie na odcisk, wtedy mamy możliwość sprawdzenia naszej miłości braterskiej. Czasami próbujemy się powstrzymać nie okazując antypatii. Ale „to, co jest w sercu, ukaże się i na języku”. W Przypowieściach Salomona czytamy, że: *Żelazo ostrzy się żelazem, a zachowanie swojego bliźniego wygładza człowieka* (Prz 27,17). Będąc członkiem grupy uwielbieniowej nie tylko uczymy się jak służyć innym, ale również jak pokonywać własną słabość oraz szlifować swój charakter.

Jakie cechy charakteru powinien każdy członek grupy kształtować? Myślę, że potrzebnym elementem jest przekładanie sprawy grupy nad własne interesy. Bycie wrażliwym na głos Boży jest nieuniknione. Nawet jeśli nie zaśpiewasz wszystkich pieśni z programu, istotne jest, by słuchać, co Bóg chce zrobić tego dnia. Kolejną cechą, o którą trzeba prosić Boga, to mądrość w rozwiązywaniu konfliktów. Jedność to potężne świadectwo obecności Boga. Powinniśmy również zachęcać innych i być motywacją dla reszty członków w grupie.

W jaki sposób pracować nad postawą sługi? Będąc członkiem grupy nie powinno nam zależeć na tym, kto odbiera pochwały. Czasami jest nam niewygodnie, gdy inni zbierają pochwały za nas. Nasuwa mi się tu historia króla Dawida, który miał swój pomysł na budowę świątyni. Ale Bożą wolą było, by zbudował ją jego syn. Dawid mógłby być rozgoryczony tą sytuacją, ale on wsparł Salomona i pomógł mu przy gromadzeniu potrzebnych materiałów do budowy. Uniesienie się i przyjęcie postawy sługi jest kluczowym elementem w pracy zespołowej. Wierzę, że jeśli będziemy prosić Boga, On pomoże nam wykształcić serce artysty-sługi.

Blok będzie poruszał trzy tematy. Pierwszym będzie gniew i zazdrość, drugim: służba czy gwiazdorstwo, ostatnim zaś: pozytywna krytyka i krytykanctwo.

Lekcja 22

Gniew i zazdrość.

PODSTAWA BIBLIJNA: Rdz 31,1-11; Rz 13,13-14.

PRAWDA CENTRALNA: Gniew i zazdrość łamie jedność w grupie.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Kto wzbudza gniew, wywołuje kłótnie.* (Prz 30,33)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcie gniewu i zazdrości;
- wypowiada się, jak walczyć z gniewem i zazdrością;
- wypowiada się, jak nie upaść pomimo trudnych doświadczeń związanych z pracą w grupie;
- modli się prosząc Boga o siły, by sprostać w walce z gniewem i zazdrością.

METODY: opowiadanie, dyskusja, praca z tekstem, kalambury, pisanie pamiętnika.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Konkordancja biblijna, Zeszyt Ucznia, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel wita uczniów, rozpoczyna krótką modlitwą.

HISTORIA PEWNEJ TANCERKI

Iga jest profesjonalną tancerką. Całe życie kształciła się w szkole baletowej. Bardzo lubiła to, czym się zajmowała. Dziś pasjonuje ją jej zawód. Pewnego dnia podeszła w kościele do pastora i zapytała, czy pozwoliłby jej stworzyć grupę tancerzy, którzy chwaliliby Boga tańcem podczas uwielbienia. Pastor nie był przeciwny, ale też Iga nie wyczuła od niego jakiegoś szczególnego entuzjazmu. W każdą niedzielę czekała na jego inicjatywę i konkretne rozmowy na ten temat. Iga miała wyszukane wersety biblijne mówiące o tym, jak możemy Boga chwalić tańcem. Minęło pół roku od rozmowy Igi z pastorem. Pewnej niedzieli podczas ogłoszeń zborowych pastor przedstawił pewną dziewczynę, Marlenę. Miała ona zostać osobą odpowiedzialną za taniec w kościele. Pastor powiedział też, że rozmawiał z nią bardzo długo i wierzy, że Marlena ma powołanie od Boga, by udzielać się w służbie tanecznej. Mówił, że razem czytali i studiowali Pismo Święte mówiące o oddawaniu Bogu chwały poprzez taniec. Marlena zatańczyła przed całym zбором i wszystkim bardzo się spodobała. Iga nie umiała znaleźć swojego miejsca. Ktoś nawet próbował ją zachęcić, by dołączyła do Marleny, wiedząc, że jest uzdolniona w tej dziedzinie. Iga szukała wykrętów odpowiadając, że nie ma czasu na taniec i tę służbę. Marzyła o tym by uciec.

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Co byś zrobił na miejscu Igi?*
- ⇒ *Czy rozumiesz jej gniew?*

- ⇒ *Czy pastor dobrze zachował się w tej sytuacji?*
- ⇒ *Czy Iga postąpiła dobrze odrzucając propozycję, by dołączyć do grupy tanecznej Marleny?*
- ⇒ *Czego Bóg chce nauczyć Igę przez to doświadczenie?*
- ⇒ *Czy często gniew występuje wśród artystów w kościele?*
- ⇒ *Jak z nim walczyć?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Każdy, kto choć przez chwilę zajmował się służbą opartą o sztukę, wie, że na tych terenach panoszą się zazdrość i gniew. Porównujemy nasz talent z talentami innych, nasz brak sukcesów z osiągnięciami innych. Historia pokazuje, że społeczność artystów boryka się z tym tematem. Jako przykład można tu podać rywalizację między Leonardem da Vinci i Michałem Aniołem, gdzie wrogość tliła się za kulisami.

Większość chrześcijan nie wie, jak sobie radzić z gniewem i zazdrością. Nieraz te cechy trudno wykręcić, ponieważ uczucia schowane są w naszych sercach. Wiemy o tym, że nienawidzić kogoś to nie po chrześcijańsku. Zamiatamy więc swoją zazdrość pod dywan. Problem w tym, że i tak wychodzi ona na światło dzienne. Wypływa po cichu lub podczas głośniejszych narzekania: „Dlaczego on zawsze dostaje wszystkie solówki, a nie ja?” Zapominamy, że Bóg powołuje swoje sługi i przydziela im rolę zgodnie ze swoimi zamierzeniami (Ps 75;8).

Nauczyciel prosi uczniów o przeczytanie tekstu z Pisma Świętego: Rdz 31,1-11. Jest tam ukazana historia Józefa i jego zazdrosnych braci.

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Prosi, by zastanowili się i poszukali w *Konkordancji biblijnej* (lub używając komputerów) przykłady innych bohaterów biblijnych, którzy walczyli z gniewem i zazdrością. Odpowiedzi uczniowie zapisują w Zeszycie Ucznia (zad. 1), po czym wspólnie omawiają wyszukane przez siebie postacie.

Nauczyciel podkreśla, że zazdrość i gniew w oczach Boga to poważne grzechy, łamiące jedność w grupie. Stanowią one uczynki z ciała (Ga 5,19-21). Mają potencjał niszczycielskiej mocy, wystarczającej, by zburzyć jedność w Kościele.

Nauczyciel prosi, by każdy uczeń otworzył Biblię i po kolei odczytują podane przykłady.

- Kiedy Miriam zazdrościła Mojżeszowi, Bóg usunął ją na siedem dni ze społeczności i dotknął ją trądem (Lb 12,9-15);
- Paweł ganił Koryntian za zazdrość i stawiał ją na równi z hulankami, pijaństwem i wyuzdaniem (Rz 13,13);
- Jakub stwierdza, że tam gdzie mamy do czynienia z zazdrością, tam jest także niepokój i wszelki zły czyn (Jk 3,16);
- Nawet pierwsze zabójstwo zostało popełnione z powodu zazdrości pomiędzy dwoma braćmi, którzy starali się służyć Bogu (Rdz 4);
- Inny przykład rodzeństwa to Jakub i Ezaw (Rdz 25);
- Saul zazdrościł Dawidowi (1 Sm 18,8);
- Rachela śmiertelnie zazdrościła Lei, ponieważ ta miała dzieci, a ona nie (Rdz 30,1);
- Bracia Józefa dali się zwieść i sprzedali go do niewoli (Rdz 37);
- Brata syna marnotrawnego zżerała zazdrość na widok uwagi, jaką ojciec poświęcił swojemu wyrodnemu synowi (Łk 15,25-32).

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Uczniowie w grupach zastanawiają się:

⇒ *Jak wygląda życie w ciągłym gniewie i zazdrości?*

⇒ *Do czego takie życie może doprowadzić?*

Przywołują przykłady, w których złe zachowanie, spowodowane gniewem i zazdrością, złamało jedność w rodzinach i wśród przyjaciół. Uczniowie zastanawiają się:

⇒ *Co zrobić, by pozbyć się zazdrości i gniewu ze swojego życia?*

Swoje spostrzeżenia zapisują w Zeszycie Ucznia (zad. 2) i prezentują reszcie grupy.

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel rysuje na tablicy w miejsce liter tworzących werset poziome kreski. Uczniowie wyrywkowo podają litery alfabetu, aż do odgadnięcia całości wersetu.

Prz 30,33: *Kto wzbudza gniew, wywołuje kłótnie.*

KALAMBURY

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie drużyny. Gra polega na rozpoznawaniu imion bohaterów biblijnych (wyszukanych w zad. 1), którym temat zazdrości i gniewu nie był obcy. Postacie można pokazywać lub rysować na tablicy.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Uczniowie opisują jeden najtrudniejszy dzień minionego tygodnia. Jeśli temat zazdrości i gniewu był częścią ich dnia, przepraszają wtedy Boga i podejmują postanowienie walki z nadchodzącymi złymi zachowaniami.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje temat i prawdę centralną.

Ga 5,26 zabrania nam zazdrości. 1 P 2,1 mówi, żebyśmy odłożyli na bok wszelką zawiść. Jak tego dokonać? Nie jest to tylko kwestia przekonania samego siebie. Zazdrość i gniew wywołują silne uczucie wrogości.

Prz 27,4 mówi: *Okrutna jest zapalczywość i niepohamowany jest gniew, lecz kto się ostoja przed zazdrością?* Niełatwo jest oczyścić się z zazdrości i gniewu, ale Bóg chce pracować w naszych sercach, sprawiając, że będziemy się kochali, a nie ze sobą współzawodniczyli. Pierwszym krokiem jest wyznanie ich jako grzechów. Nie ukrywaj ich. Bóg wie o tobie wszystko.

2. Uczniowie proszą Boga, by pomógł im zrobić porządek z uczuciami zazdrości i gniewu w stosunku do swojego brata czy siostry.

Lekcja 23

Służba czy gwiazdorstwo?

PODSTAWA BIBLIJNA: Ef 6,6-8, Kol 3,23-24.

PRAWDA CENTRALNA: Uniź się i bądź, jak Jezus, sługą dla ludzi.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Niech więc każdy uważa nas za sługi Chrystusa.* (1 Kor 4,2 a)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- definiuje, czym jest gwiazdorstwo, a czym prawdziwa służba;
- podaje przykłady, jak sobie radzić z poczuciem wyższości i dumą;
- tłumaczy, jak Chrystus pokazał uczniom prawdziwą służbę;
- modli się, prosząc Boga o siłę, by sprostać poczuciu wyższości i egoistycznym motywacjom;
- zaśpiewa z grupą piosenkę *Sługa król*.

METODY: opowiadanie, wykład, gra dydaktyczna, burza mózgów, rozmowa z zaproszonym muzykiem, wspólny śpiew.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, notes, sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel wita uczniów, rozpoczyna krótką modlitwą.

OPOWIADANIE

Renia jest młodą utalentowaną wokalistką jazzową. Pan Bóg obdarował ją wielkim talentem wokalnym. Jej głos zachwyca prawie każdego, kto ma okazję jej posłuchać.

Pewnego razu dyrygentka chóru gospel zapytała Renię, czy wybierze się z ich chórem do Niemiec na trasę koncertową. Renia zgodziła się i chętnie pojechała z grupą.

Wszyscy członkowie chóru mieli jednakowe ubrania - bordowe togi, które ubierali podczas występu. Przed pierwszym koncertem, gdy chórzyści skończyli się modlić, poszli ubrać swoje togi. Renia zaprotestowała. Stwierdziła, że ona nie ubierze togi, bo jest bardzo gorąco, że śpiewa większość solówek i chce wyglądać inaczej. Osoba prowadząca zapytała ją, w co chce się ubrać? Renia nie przywiozła innych ubrań, jak tylko spódniczkę mini i obcisłe getry. Poproszono ją, by dla dobra grupy i osób, które będą ją obserwować narzuciła togę. Ona poczuła się urażona i nie chciała w ogóle wystąpić. Nie chciała się uniznić i schować swoje ego dla dobra grupy. Było już za późno, by szukać innej wokalistki. Koncert miał odbyć się za parę minut. Cały program był już ułożony i dopięty. Dyrygentka prosiła Renię, by wykazała postawę służby i by usłużyła dziś dla innych swoim głosem oraz uszanowała wszystkich odpowiednim ubiorem. Renia nie usłuchała. Wystąpiła w czarnej mini i złotej bluzce.

Po koncercie ludzie podchodzili do organizatora koncertu, którym był pewien Niemiec, i pytali o tę dziewczynę, która była ubrana inaczej niż pozostali chórzyści. Rozmawiali o jej talencie, ale

większości osób jednak nie podobał się jej sposób ubioru. Nie umieli skupić się na Bogu, będąc rozproszonym nieodpowiednim strojem.

Nauczyciel pyta uczniów i prowadzi dyskusję:

- ⇒ *Czy Renia właściwie zareagowała na prośbę dyrygentki?*
- ⇒ *Jak powinna się była zachować?*
- ⇒ *Czy ludziom takim, jak Renia, powinno się zwracać uwagę, czy tolerować ich inność?*
- ⇒ *Co utrudnia rozmowy z takimi ludźmi?*
- ⇒ *Dlaczego scena utrudnia wykształcenie się serca sługi u artysty?*
- ⇒ *W jaki sposób artyści w kościele mogą nauczyć się prawdziwej służby?*
- ⇒ *Co, twoim zdaniem, charakteryzuje prawdziwego sługę Chrystusa?*
- ⇒ *Czy ludzie w naszym kościele widzą w nas sługi czy gwiazdy?*

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Po dyskusji nauczyciel wyjaśnia, jakie są bariery stojące przed prawdziwą służbą. Podkreśla, że nie służymy „dla oka”, aby przypodobać się ludziom, lecz dla Boga. Często zdarza się jednak, że bardziej pragniemy pochwały od ludzi niż od Boga.

Nauczyciel prosi, by jeden uczeń przeczytał:

J 12,43: *umitowali bowiem bardziej chwałę ludzką niż chwałę Bożą.*

Szukamy przychylności tych, którzy nas otaczają, zamiast przychylności Boga.

Ga 1,10: *A teraz, czy chcę ludzi sobie zjednać, czy Boga? Albo czy staram się przypodobać ludziom? Bo gdybym nadal ludziom chciał się przypodobać, nie byłbym sługą Chrystusowym.*

Jezus przestrzegał nas przed takimi motywacjami.

Mt 6,1: *Bacząc się też, byście pobożności swojej nie wynosili przed ludźmi, aby was widziano; inaczej nie będziecie mieli zapłaty u Ojca waszego, który jest w niebie.*

Bycie prawdziwym sługą to nie odbijanie się w światłach reflektorów na scenie, ale posprzątanie krzeseł i sprzętu, gdy nikt nie widzi. Uniz się i bądź sługą dla ludzi tak, jak Jezus. Czy można czerpać radość z takiej służby? Niektórych męczy służba w cieniu innych. Czujemy się niezauważani, zapomniani i ignorowani. Biblia mówi, że Bóg widzi nas w ukryciu. Kiedy pracujemy dla Niego, On nas wynagrodzi.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

GRA DYDAKTYCZNA

Każdy uczeń po kolei podaje numer od 1 do 4. Nauczyciel odczytuje pytania według numerów. Osoba siedząca obok, po lewej stronie odpowiada na postawione pytanie:

- Nr 1. *Jak myślisz, jak Jezus zachowywałby się na scenie?*
- Nr 2. *Czy przypominasz sobie kogoś, kto był dla ciebie pozytywnym przykładem służby?*
- Nr 3. *Po której stronie umieściłbyś siebie, pokory z pustą zarozumiałością, czy fałszywą skromnością?*
- Nr 4. *Czy artysta może być osobą pewną siebie, a jednocześnie posiadać serce sługi?*

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel wspólnie z uczniami wyjaśnia znaczenie wersetu biblijnego w odniesieniu do prawdy centralnej i swojego życia.

1 Kor 4,2a: *Niech więc każdy uważa nas za sługi Chrystusa.*

Uczniowie wypisują w *Zeszytcie ucznia* (zad. 1) własną definicję sługi, porównując ją do definicji

sługi z Flp 2,5-11.

- ⇒ *Kim mamy być? (SŁUGAMI!)*
- ⇒ *Kto to jest sługa? (Ktoś poddany, pomocnik, niewolnik)*
- ⇒ *Czy chcesz być sługą Chrystusa?*

Cała grupa czyta na głos:

Flp 2,5-11: Takiego bądźcie względem siebie usposobienia, jakie było w Chrystusie Jezusie, który chociaż był w postaci Bożej, nie upierał się zachłannie przy tym, aby być równym Bogu, lecz wyparł się samego siebie, przyjął postać sługi i stał się podobny ludziom; a okazawszy się z postawy człowiekiem, uniżył samego siebie i był posłuszny aż do śmierci, i to do śmierci krzyżowej. Dlatego też Bóg wielce go wywyższył i obdarzył go imieniem, które jest ponad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zgięto się wszelkie kolano na niebie i na ziemi, i pod ziemią i aby wszelki język wyznawał, że Jezus Chrystus jest Panem, ku chwale Boga Ojca.

Jeden z uczniów wypisuje na tablicy same czasowniki związane z Jezusem jako sługą:

- nie upierał się;
- wyparł się;
- przyjął postać sługi;
- uniżył samego siebie;
- był posłuszny;
- DLATEGO TEŻ-----Bóg go wywyższył, obdarzył Go imieniem.

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

ŚWIADECTWO

Nauczyciel przyprowadza na lekcję lidera grupy uwielbieniowej, który opowie o tym jak pracuje ze swoją grupą w kościele. Podkreśli, co to znaczy służyć ludziom swoim talentem. Powie, jak sobie radzić, by zachęcać szczególnie zdolnych i obdarowanych nadzwyczajnym talentem muzyków do pokory i pokładania zaufania nie w talentach, ale w Bogu.

Nauczyciel proponuje, by uczniowie podzielili się swoimi przeżyciami w kontekście służenia ludziom.

ZAKOŃCZENIE

WSPÓLNA PIEŚŃ

Nauczyciel zapoznaje uczniów z piosenką „Sługa król” (tekst - Załącznik 1; wersja po polsku na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=vufHjdNT66o> ; wersja w języku angielskim dostępna na: <https://www.youtube.com/watch?v=GrQjLEO4D5s>).

Uczniowie wspólnie z nauczycielem śpiewają piosenkę.

Nauczyciel zachęca do modlitwy o to, by wyzbyć się wszelkiego zła, złych motywacji. By przyjąć postać sługi i pozwolić, by Bóg nas wywyższył.

Nauczyciel prosi, by w nadchodzącym tygodniu każdy z uczniów praktycznie doświadczył, co to znaczy służyć innym poprzez różnego rodzaju pomoc i wsparcie w potrzebie.

Na kolejnych zajęciach uczniowie będą dzielić się swoimi przeżyciami.

ZAŁĄCZNIK 1

Sługa Król (*The servant King*, muz. i sł. G. Kendrick)

1. Opuścił tron, dzieckiem był.
Na ziemię zszedł, swą chwałę skrył,
Ażeby tu sługą być. Swe życie dał, bym ja mógł żyć.

Ref. To Pan nasz Bóg, to sługa Król.
Zaprasza dziś, by za Nim iść.
I życie swe wciąż w ofierze składać Mu,
Bo godzien czci jest Sługa- Król.

2. W ogrodzie tam stoczył bój,
Na siebie wziął mój ciężar win.
Wycierpiał strach, gorycz, ból.
Lecz Ojcu rzekł: "Bądź wola Twa."

3. Spójrz, oto ran krwawy ślad,
Gdzie gwoździe wbił okrutny grzech.
Tak cierpiał Pan, Stwórca gwiazd,
Ofiarą był za grzechy twe.

4. Więc uczmy się służyć tak,
by w życiu swym tron Jemu dać.
Znać bliźnich ból, pomoc nieść
i sługą być, jak Chrystus Pan.

Lekcja 24

Konstruktywna krytyka a krytykanctwo.

PODSTAWA BIBLIJNA: Dz 18,24-28; 2 Krl 5,1-15.

PRAWDA CENTRALNA: W służbie bądź otwarty na konstruktywną krytykę.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Niech sprawiedliwy mnie bije, to czyn z miłości.
Niech mnie karci, to wyborna oliwa na mą głowę.
Moja głowa nie będzie się wzdrygać.* (Ps 141,5)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcie konstruktywna krytyka i krytykanctwo;
- podaje przykłady konstruktywnej krytyki z własnego życia;
- tłumaczy, jak reagować i przyjmować konstruktywną krytykę;
- modli się o siły, by umiał być wrażliwy na przekazywanie konstruktywnej krytyki oraz jej odbieranie.

METODY: scenka, pogadanka, zespołowy projekt, praca z tekstem, słuchanie muzyki *Rigoletto* Verdiego.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, notes, sprzęt multimedialny, kartki z wersetami.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Nauczyciel wita uczniów, rozpoczyna krótką modlitwą.

SCENKA

Dwóch uczniów przygotowuje scenkę – rozmowę nagłośnieniowca (Jarka) z liderem (Danielem):

- (J) *Ale jestem już dzisiaj wypruty. Od paru godzin próbuję ustawić ten sprzęt aby nie sprzątał.*
- (D) *A ja chciałem cię poinformować, że musimy wydłużyć nasze czwartkowe próby grupy uwielbieniowej.*
- (J) *Nie wiem czy zauważyłeś, że przebywam w kościele prawie 40 godzin tygodniowo, nikt mi za to nie płaci, więc fizycznie nie jestem w stanie dodać ani godziny dłużej.*
- (D) *Tak w ogóle, to musimy kupić nowe odsluchy, nagłośnienie perkusji też się nie sprawdza oraz uważam, że wszystkie klawisze trzeba nagłośnić stereo.*

(Jarek myśli: Co ten gościu chce ode mnie, pojawia się tu tylko raz w tygodniu i ciągle marudzi...)

- (D) *Ustaliliśmy też z pastorem, że będą dodatkowe spotkania w każdy poniedziałek, gdzie będziemy omawiać minioną niedzielę. Musimy mieć więcej czasu by rozmawiać o oświeceniu i nagłośnieniu, które ciągle szwankuje.*

(Jarek zatopiony we własnych myślach: Oni nie mają pojęcia jak ja ciężko pracuję).

- (D) *A... jeszcze mam kilka uwag dotyczących zespołu i wokali. Chciałbym, abyś ściągnął pogłos i dał wokalistom cieplejsze brzmienie. Zawsze o tym zapominasz.*
- (J) *Myszę, że lepiej będzie pomyśleć o nowym mikserzyście w kościele. Ja rezygnuję.*

Nauczyciel zadaje pytania do scenki:

- ⇒ *Dlaczego Jarek reagował negatywnie na sugestie Daniela?*
- ⇒ *Dlaczego brał wszystko do siebie?*
- ⇒ *Co zaproponowałbyś Danielowi w celu polepszenia jego relacji z Jarkiem?*
- ⇒ *Co powinien zrobić Jarek?*
- ⇒ *W jaki sposób taka relacja wpływa na próby?*
- ⇒ *Jak należy reagować na krytykę?*

Nauczyciel włącza fragment opery Verdiego *Rigoletto*.

(link: <https://www.youtube.com/watch?v=Bkh8Txyh3NY>).

Verdi napisał 15 oper, które okazały się jego nie najlepszym dziełem. Dopiero gdy miał 38 lat powstało *Rigoletto*. Od tego momentu zyskał sławę jednego z najlepszych kompozytorów włoskich (nie uznawał siebie za nieudacznika, dlatego że coś mu nie wyszło).

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Nauczyciel pyta uczniów

- ⇒ *Czy mieliście podobne sytuacje w swoim życiu?*

Nauczyciel zachęca uczniów do przeczytania dwóch urywków ze Słowa Bożego:

Koh 7,21: *Nie zważaj także na wszystko, co się mówi, abyś nie słyszał swojego sługi, który ci złorzeczy.*

Księga Koheleta mówi, żebyśmy nie przyjmowali wszystkiego, co mówią ludzie zbyt osobiście i nie obrażali się.

1 Sm 8,7: *A Pan rzekł do Samuela: Wystuchaj głosu ludu we wszystkim, co mówią do ciebie, gdyż nie tobą wzgardzili, lecz mną wzgardzili, bym nie był królem nad nimi.*

Kiedy starsi Izraela przyszli do Samuela z prośbą, aby ustanowił im króla, poczuł się urażony. Uznał to za wyraz niezadowolenia. Szczególnie, że był już stary, a jego synowie nie nadawali się na przywódców. Ale Pan powiedział Samuelowi, że ma nie odbierać tego osobiście.

HISTORIA APOLLOSA

Nauczyciel prosi jednego ucznia, by przeczytał:

Dz 18,24-28: *A do Efezu przybył pewien Żyd, imieniem Apollos, rodem z Aleksandrii, mąż wymowny, biegły w Pismach. Był on obeznany z drogą Pańską, a pałając duchem przemawiał i nauczał wiernie tego, co się odnosi do Jezusa, choć znał tylko chrzest Jana. Ten to począł mówić śmiało w synagodze. A gdy go Pryscylla i Akwila usłyszeli, zajęli się nim i wyłożyli mu dokładnie drogę Bożą. Gdy zaś zapragnął przenieść się do Achai, bracia zachęcili go i napisali do uczniów, aby go przyjęli; gdy tam przybył, pomagał wielce tym, którzy dzięki łasce uwierzyli, albowiem skutecznie zwalczał Żydów publicznie, wykazując z Pism, że Jezus jest Chrystusem.*

Czytamy, że Apollos był zdolnym nauczycielem i przywódcą, ale nie wiedział za wiele o Jezusie, za wyjątkiem chrztu Janowego. Dwoje ludzi: Pryscylla i Akwila wzięło go na stronę, by porozmawiać z nim o jego teologii. Nie wiemy dokładnie, co mu powiedzieli, ale wiemy, że miał wybór. Albo posłucha całej historii o Jezusie, albo ją zignoruje. Apollos był otwarty na prawdę i uznawał wskazówki innych za korzystne. Obalał twierdzenia Żydów, wykazując publicznie

z Pism, że Jezus jest Mesjaszem. Apollos dokonał wielkich rzeczy dla Boga. Był otwarty na konstruktywną krytykę ludzi.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel zachęca uczniów do zastanowienia się i wypowiedzenia na temat:

⇒ *Dlaczego tak ciężko jest nam przyjmować konstruktywną krytykę?*

Ucniowie wypisują w Zeszycie Ucznia (zad. 1) po pięć przykładów krytykanctwa i po pięć przykładów pozytywnej krytyki.

PRACA W PARACH

Nauczyciel łączy uczniów w pary. Wręcza każdej parze bloczki z wersetami tzw. wyroczki. Uczniowie odczytują je i dyskutują na ten temat. Zastanawiają się, jak te wersety odnoszą się do ich życia.

Ps 141,5: *Niech sprawiedliwy mnie bije, to czyn z miłości. Niech mnie karci, to wyborna oliwa na mą głowę. Moja głowa nie będzie się wzdrygać.* (Traktuj uwagi jak przyjaciół.)

Prz 27,5-6: *Lepsza jest jawna nagana, niż miłość utajona. Razy przyjaciela są wierne, a pocałunki wroga fałszywe.*

Prz 11,14: *Gdzie jest wielu doradców, tam jest bezpieczeństwo.*

PRACA Z WERSETEM

Nauczyciel pisze na tablicy pełny tekst wersetu przewodniego, po czym wymazuje poszczególne wyrazy. Uczniowie odczytują wspólnie tekst uzupełniając brakujące słowa.

Niech sprawiedliwy mnie bije, to czyn z miłości. Niech mnie karci, to wyborna oliwa na mą głowę. Moja głowa nie będzie się wzdrygać. (Ps 141,5)

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel wyznacza grupie zadanie (zad. 2 w Zeszycie Ucznia):

⇒ *Jako grupa wypracujcie własny zestaw podstawowych zasad dotyczących pozytywnej krytyki i krytykanctwa. Umieśćcie je w miesięczniku zborowym.*

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów na lekcji i zachęca do modlitwy.
2. Uczniowie w modlitwie proszą Boga o zdolność i otwartość w przyjmowaniu pozytywnej krytyki.

Wprowadzenie do bloku 9

Proroczy wymiar świąt starotestamentowych.

W tym bloku postaramy się spojrzeć na żydowskie korzenie chrześcijaństwa w wymiarze świąt starotestamentowych. Wyznając Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba, stajemy w jednej „drużynie” wielbiącej Pana Zastępów wraz z Izraelem. Same święta stanowią zaś niewątpliwie czas uwielbienia i oddawania Bogu chwały. On się nie zmienia, jest ten sam wczoraj, dziś i na wieki. Powinniśmy więc zastanowić się jako chrześcijanie, w jaki sposób Bóg przemawia do nas poprzez ustanowione w Starym Przymierzu święta narodu izraelskiego.

Biblia, jako księga stanowiąca jedność, przemawia do nas całościowo. Stare Przymierze poprzedza Nowe. Nowe nawiązuje i odwołuje się do Starego. Jedno bez drugiego nie jest pełne. Nowe bez Starego nie miałyby właściwie sensu. Jako chrześcijanie wierzymy, że jesteśmy duchowymi spadkobiercami przymierza Boga z Izraelem. Jesteśmy dziczką oliwną wszczepioną w tę szlachetną, wybraną gałąź, a zatem karmimy się dzięki niej i poprzez nią.

Święta starotestamentowe są zatem dla nas przesłaniem, które powinniśmy zrozumieć w kontekście Nowego Przymierza, które Bóg zawarł z nami przez osobę Jezusa Chrystusa, Jego śmierć i zmartwychwstanie. List do Kolosan 2,16-17 stwierdza, że święta te są cieniami spraw przyszłych, obrazem rzeczywistości niebieskich (za Hbr 8,5). Zatem, na co wskazują, albo - na kogo?

Odpowiedź na te pytania poniekąd odnaleźli już autorzy Nowego Testamentu. To oni odkrywali to niezwykle wypełnienie się obietnic mesjańskich Starego Testamentu w Chrystusie. Wraz z tą myślą spróbujemy przyjrzeć się trzem wybranym świętom izraelskim oraz ich proroczemu przesłaniu wskazującemu na Nowe Przymierze i na Mesjasza.

Pierwszym z nich jest szabat. Święto oznajmione Izraelowi podczas wędrówki przez pustynię, a zapieczętowane przez Boga na kamiennych tablicach Dekalogu. Szabat w całej swojej idei odnosi się do odpoczynku, zaprzestania pracy codziennej i poświęcenia czasu Bogu. Ma swoje źródło już w historii stworzenia świata przez Boga.

W tradycyjnych żydowskich domach na rozpoczęcie szabat całą rodzina zasiada wspólnie do stołu, do kolacji szabatowej, gdyż zgodnie z liczeniem dni w kalendarzu żydowskim doba rozpoczyna się od zachodu słońca dnia poprzedniego, a zatem w piątek wieczorem. Kolację rozpoczyna modlitwa połączona z błogosławieństwem ojca rodziny dla wyrażenia miłości i ochrony. Zostawiając za sobą pośpiech dni, rodzina żydowska wycisza się na modlitwie i spędza ze sobą cały szabat oddając Bogu chwałę.

Podczas lekcji poświęconej szabatowi spojrzemy na jego znaczenie w życiu chrześcijanina. W jaki sposób możemy odnaleźć możliwość odpoczynku w Bogu? Wskażemy na miejsce i rolę Jezusa Chrystusa jako Pana szabat.

Kolejnym świętem, na które chcemy zwrócić uwagę w tym rozdziale, jest Pascha. W czasach Nowego Testamentu była ona jednym z głównych świąt żydowskich. Teksty Starego Testamentu są dla nas źródłem informacji na temat genezy tego święta, która wiąże się ściśle z wyjściem narodu izraelskiego z Egiptu. Święto Paschy otwiera roczny kalendarz żydowski i historię narodu izraelskiego wyzwolonego z niewoli: *Ten miesiąc będzie wam początkiem miesiący, będzie wam pierwszym miesiącem roku* (Wj 12,2). Interesujące, że jest to miesiąc przypadający na wiosnę, czas ożywiania się przyrody do życia po zimie, która, podobnie jak Egipt, może symbolizować śmierć.

Pascha to dzień niezwykły, kiedy Bóg postanowił wstawić się za swoim ludem i wyznaczył warunki, dzięki którym można otrzymać ratunek od śmierci – krew niewinnego baranka bez skazy. Nim Egipt dosięgnęła dziesiąta plaga, którą była śmierć pierworodnych, każdy, kto chciał

jej uniknąć, musiał posmarować odrzwia i próg swego domu krwią baranka, by były znakiem dla anioła śmierci i by ten ominął oznaczony dom. Sam baranek miał zostać spożyty przez całą rodzinę, która przygotowana była do ucieczki. W obrazie tym odnajdujemy wiele analogii do ofiary Jezusa Chrystusa i tym podobieństwom będzie poświęcona lekcja.

Za warcie analizy uznane zostało również starotestamentowe święto Szawuot - Pięćdziesiątnica. Święto ważne z punktu widzenia chrześcijanina, bo mające swój nowy wymiar w Kościele Jezusa Chrystusa - w święcie Zesłania Ducha Świętego. Wraz z uczniami postaramy się odkryć, dlaczego Bóg upodobał sobie właśnie ten dzień, by obdarować Kościół swoim Duchem. Nieprzypadkowo bowiem Jezus Chrystus poniósł śmierć w czasie Paschy. Również nieprzypadkowo Duch Święty został wylany w dniu Pięćdziesiątnicy.

Mamy nadzieję, że ta niezwykła świąteczna podróż pozwoli nam dostrzec bogactwo Bożego zamysłu w planowaniu historii człowieka. Ufamy, że uczeń dostrzeże na podstawie Słowa Bożego i proponowanych rozważań tę zadziwiającą nić łączącą Nowy Testament ze Starym oraz chrześcijan z Izraelem i jego dziedzictwem.

Lekcja 25

Szabat – moje odpocznienie.

(lekcja wg koncepcji hermeneutyczno-egzystencjalnej)

PODSTAWA BIBLIJNA: Wj 20,8-11.

TEKSTY PARALELNE: Rdz 2,2-3; Wj 16,23; Wj 23,12; Wj 31,13-17; Kpł 23,1-4; Iz 58,13-14; Ps 92; Pwt 5,12-15; Wj 23,10-11; Kpł 25,2-5; Pwt 15,1-2; Pwt 15,12-15; Kpł 25,8-10; Mt 12,4-8; Mk 2,23-28; Łk 13,10-17; Mk 3,1-5; Łk 4,16-21.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce, żebyś odpoczął.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy jesteście spracowani i obciążeni, a Ja wam dam ukojenie.* (Mt 11,28)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcia: „szabat”, „rok szabatni”, „rok jubileuszowy”;
- opisuje wymagania Boga w czasie szabatu;
- wskazuje wskazania moralne wynikające z szabatu;
- opowiada, jak Jezus zachowywał się w szabat i czy go przestrzegał;
- uzasadnia współczesną potrzebę człowieka, by odpocząć;
- wyjaśnia, w jaki sposób Chrystus niesie odpocznienie zmęczonym;
- modli się o umiejętność odpoczywania w Bogu każdego dnia;
- zachęca innych, by w pośpiechu codzienności znaleźli czas na odpoczynek w Bogu.

METODY: pogadanka wprowadzająca - łańcuch skojarzeń, praca w grupach, mapa myśli, praca z tekstem, dyskusja, kalambury, list.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Leksykon Biblijny, Encyklopedia Biblijna (wg dostępności), Zeszyt Ucznia, sprzęt multimedialny, flamastry, kartki z werselem w kilku egzemplarzach w zależności od wielkości grupy, małe kartki na listy.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów i wspólna modlitwa na rozpoczęcie.

Nauczyciel zadaje uczniom antypytywanie:

⇒ *Jak żyć, żeby być ciągle zmęczonym?*

Prosi uczniów o wolne skojarzenia z zadaniem pytaniem. Odpowiedzi można zapisać na tablicy.

⇒ *Czy tak dziś żyjemy? Czy takie życie daje satysfakcję?*

⇒ *Jak więc żyć, by móc odpocząć?*

Zobaczmy z jaką ofertą zwraca się do nas Bóg.
Nauczyciel wyjaśnia, iż tematem lekcji jest szabat.

Uczniowie szukają w słowniku (wg dostępności pozycji encyklopedycznych) znaczenia słowa „szabat” (zad. 1 w Zeszycie Ucznia).

Podstawowe znaczenie hebrajskiego słowa „szabat” (hebr. שַׁבָּת,) oznacza „przestać, zaprzestać, zaniechać czegoś”, a także „odpoczynek, dzień wolny”.

PREZENTACJA TEKSTU BIBLIJNEGO ZWIĄZANEGO Z TEMATEM LEKCJI

Nauczyciel prosi uczniów o przeczytanie tekstu z Wj 20,8-11.

Uczniowie ustalają, że mają do czynienia z przepisem prawa. Odpowiadają na pytania (zad. 2 w Zeszycie Ucznia):

- ⇒ *Na czym polega obchodzenie szabatu wg dekalogu?*
- ⇒ *Kogo dotyczy?*
- ⇒ *O czym ma przypominać?*

USTALENIE KONTEKSTU OMAWIANEGO FRAGMENTU BIBLIJNEGO

Uczniowie z pomocą nauczyciela określają kontekst Wj 20,8-12 → Rozdział 20 Księgi Wyjścia to część opisu najważniejszego wydarzenia w religii Starego Testamentu - zawarcia przez Boga przymierza z ludem Izraela. Sam Dekalog stanowi doskonałą syntezę przepisów moralnych i religijnych narodu wybranego. Jest punktem wyjścia i podstawą wiernego życia z Bogiem. (zad. 3 w Zeszycie Ucznia)

BADANIE TEKSTÓW PARALELNYCH

MAPA MYŚLI

Uczniowie tworzą mapę myśli. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i przydziela wersety paralelne do tekstu głównego lekcji. Nauczyciel pokrótce wyjaśnia przebieg pracy w grupach i sposób tworzenia mapy myśli. Uczniowie na tablicy tworzą mapę myśli wokół słowa SZABAT. Wpisują hasła związane z szabatem, a wynikające z tekstów paralelnych (zad. 4 w Zeszycie Ucznia).

Nauczyciel pomaga uczniom w zrozumieniu fragmentów Pisma.

Uczniowie czytają i interpretują poniższe wersety:

- Rdz 2,2-3 → siódmy dzień uznany przez Boga za święty już przy stworzeniu świata;
- Wj 16,23 → Bóg mówi o szabacie przed ustanowieniem Dekalogu;
- Wj 23,12 → w szabat odpoczywa człowiek (Żydzi, niewolnicy oraz cudzoziemcy), a także zwierzęta;
- Wj 31,13-17 → szabat to znak przymierza pomiędzy Bogiem a Izraelem;
- Kpł 23,1-4 → szabat to uroczystość; „moje święta” mówi Bóg;
- Iz 58,13-14 → szabat to dzień radości, by rozkoszować się Panem;
- Ps 92 → psalm na dzień szabatu, w szabat uwielbiam Boga;
- Pwt 5,12-15 → szabat wskazuje na wyjście z niewoli, wytchnienie na wolności;
- Wj 23,10-11 → Bóg ustanawia rok szabatni, aby odpoczęła ziemia, ogrody i sady;
- Kpł 25,2-5 → szabat dla ziemi to „szabat dla Pana”;

- Pwt 15,1-2 → rok szabatni to darowanie długów ku czci Jahwe;
- Pwt 15,12-15 → rok szabatni to wypuszczenie z niewoli niewolników;
- Kpł 25,8-10 → Bóg ustanawia rok jubileuszowy (po okresie siedem razy po siedem lat) i wyzwolenie dla wszystkich w kraju;
- Mt 12,4-8 → Syn Człowieczy jest Panem szabatu;
- Mk 2,23-28 → szabat jest dla człowieka, nie człowiek dla szabatu; → Syn Człowieczy jest Panem szabatu;
- Łk 13,10-17 → Jezus uwalnia w szabat;
- Mk 3,1-5 → Jezus uzdrawia w szabat;
- Łk 4,16-21 → Jezus w szabat ogłasza rok łaski, wyzwolenia i uwolnienia.

Nauczyciel podsumowuje:

Biblia w wielu miejscach zachęca do przestrzegania szabatu. Szabat to wyciszenie, spokój, zwolnienie tempa życia. Dla Żydów szabat oznaczał święto, którego istota nawiązuje tak do historii stworzenia świata, gdzie po sześciu dniach pracy następuje dzień odpoczynku, jak i do wyzwolenia z niewoli i odzyskaniu spokoju życia w wolności. Szabat jest i ma być odpoczynkiem, radością i czasem uwielbienia Boga.

Z kart Nowego Testamentu możemy zaś wyczytać, że Jezus (jak również i pierwsi chrześcijanie) przestrzegał szabatu. Wskazywał na istotę szabatu, która koncentrowała się wokół Jego osoby – Pana szabatu. Jezus pokazywał, że szabat to niesienie dobra, służenie drugiemu człowiekowi. Jezus zdając sobie sprawę z niewoli grzechu, w której tkwi człowiek, ogłaszał uzdrowienie i uwolnienie płynące z Jego osoby.

Nauczyciel pyta:

- ⇒ *Spróbujmy zauważyć, czy na naszej mapie można odnaleźć podobieństwa pomiędzy przestaniem Starego i Nowego Testamentu?*

Uczniowie wysuwają swoje wnioski w swobodnej dyskusji.

Nauczyciel zadaje pytania:

- ⇒ *Czy można powiedzieć, że szabat i związane z nim ustanowienia starotestamentowe wskazują na osobę Jezusa Chrystusa? Dlaczego? (zad. 5 w Zeszytcie Ucznia)*
- ⇒ *Czy można nazwać Jezusa Chrystusa dawcą odpocznienia? Dlaczego? (zad. 6 w Zeszytcie Ucznia)*

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Współcześnie również widać ogromną potrzebę wytchnienia wśród ludzi. Wciąż pędzimy, czas nas goni, biegniemy od jednego zajęcia do drugiego. Nauka czy praca zabiera nam większość czasu naszego życia. Nawet rozrywki zdają się okradać nas z wolności. Wpadamy w wir codzienności, nie zauważając, że... potrzebujemy odpocząć. Zatrzymać się. Złapać oddech. Nabrać sił na kolejne dni.

Bóg to wspaniale dla nas zaplanował. Każdy z nas potrzebuje odpoczynku. Ale bez zaufania Bogu tego odpoczynku nie znajdziemy. Pełny pokój i odpoczynek szabatu jest tam, gdzie Pan szabatu – Jezus Chrystus.

PRACA Z WERSETEM

Przeczytajmy Mt 11,28 i zobaczmy do czego zachęca nas Jezus.

Jeden z uczniów czyta na głos werset. Nauczyciel dzieli uczniów w pary i rozdaje werset zapisany na kartkach. Prosi uczniów, aby w parach, wykorzystując formę kalamburów, przedstawili werset reszcie grupy. Każda para prezentuje swój pomysł.

Nauczyciel podsumowuje:

Bóg zachęca nas, byśmy zaufali Chrystusowi w naszych zmaganiach codzienności. Zaprasza nas do odpoczynku w Nim.

CZĘŚĆ EGZYSTENCJALNA

Zastanówmy się:

- ⇒ *Jak wygląda nasza codzienność?*
- ⇒ *Czy mamy czas na odpoczynek?*
- ⇒ *Skoro Bóg poprzez swoje Słowo zachęca nas do odpoczynku to, czy znajdujemy taką sposobność w naszym życiu?*

Spróbujmy przeanalizować swoje życie. Zróbmy introspekcję. Zobaczmy:

- ⇒ *Jak funkcjonujemy, kiedy jesteśmy zmęczeni, przepracowani?*
- ⇒ *Jakie uczucia, emocje nam towarzyszą?*
- ⇒ *Jak reagujemy?*
- ⇒ *Czy potrafimy wieść życie pełne pokoju, kiedy czujemy, że brakuje nam wytchnienia?*
- ⇒ *Jak się to zmienia, kiedy poświęcimy czas na odpoczynek? Nie tylko ten fizyczny, ale i duchowy.*

Uczniowie wypełniają tabelę w Zeszycie Ucznia (zad. 7).

LIST

Nauczyciel rozdaje uczniom małe czyste kartki papieru. Uczniowie układają list do bliskiej osoby, w którym zachęcają ją do odnalezienia odpoczynku w Bogu, do zaufania Mu. Wykonanie i forma wg własnego pomysłu.

W czasie pisania listów można włączyć w tle muzykę: *Songs for shabbat*.

(link: <https://www.youtube.com/watch?v=QAfccfv6RUQ&index=2&list=RDU5dO1m4HMCU>)

ZAKOŃCZENIE ZAJĘĆ

1. Modlitwa: podziękowanie Bogu za wspólnie spędzony czas, prośba do Ducha Świętego, aby uczył nas odnajdować codziennie odpoczynek w Chrystusie.
2. Podsumowanie lekcji, ocena pracy i aktywności uczniów.

Lekcja 26

Jezus naszą Paschą.

PODSTAWA BIBLIJNA: Wj 12; 1 Kor 5,7; J 8,46; 1 P 2,22; J 19,36.

PRAWDA CENTRALNA: Przez krew Chrystusa Bóg chroni Cię przed śmiercią.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata.* (J 1,29)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcie „pascha”;
- opisuje wyjście Izraela z Egiptu;
- wskazuje najistotniejsze obrzędy nocy paschalnej;
- wyjaśnia symbolikę obrzędów nocy paschalnej w odniesieniu do Chrystusa;
- dziękuje Bogu za uratowanie od śmierci przez krew Jezusa;
- prosi Boga o ochronę w życiu przez krew Jezusa.

METODY: krzyżówka, praca w grupach, praca z tekstem, dyskusja, praca plastyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Leksykon Biblijny, Encyklopedia Biblijna (wg dostępności), Zeszyt Ucznia, sprzęt multimedialny, duży arkusz papieru (np. 100x120 cm) z narysowanymi drzwiami, flamastry, ewentualnie farby.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów i wspólna modlitwa na rozpoczęcie.

KRZYŻÓWKA

Uczniowie rozwiązują krzyżówkę w Zeszycie Ucznia (zad. 1/także załącznik 1).

Odpowiedzi: 1. Plaga; 2. Kielich; 3. Seder; 4. Jarmułka; 5. Maca; 6. Hagada.

Rozwiązanie stanowi hasło: PESACH.

Następnie uczniowie w encyklopedii lub Leksykonie Biblijnym odnajdują znaczenie słowa „Pesach” (hebr. פֶּסַח) - „omijać, przechodzić obok”; to również święto upamiętniające wyjście narodu izraelskiego z Egiptu, przypadające na 15-22 Nisan, czyli pierwszy miesiąc kalendarza żydowskiego. (zad. 2 w Zeszycie Ucznia)

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

Uczniowie czytają 12 rozdział Księgi Wyjścia. Nauczyciel wyznacza zadanie, aby uczniowie odnaleźli w tekście jak najwięcej odniesień w wydarzeniu wyjścia narodu izraelskiego z Egiptu do dzieła Jezusa Chrystusa (zad. 3 w Zeszycie Ucznia). Najważniejsze z nich:

- baranek bez skazy,
- Jego kości nie będą łamane,
- krew baranka,

- niewola grzechu,
- niekwaszony chleb,
- uwolnienie,
- Bóg mówi o sposobie uwolnienia,
- śmierć omija tych, którzy naznaczeni są krwią baranka.

PRACA PLASTYCZNA

Nauczyciel przedstawia uczniom na dużej planszy rysunek drzwi. Jeden z uczniów oznacza symbolicznie kolorem czerwonym znak krwi na odrzwiach i progu narysowanych drzwi. Łączy ze sobą te miejsca w taki sposób, aby powstał krzyż, a jednocześnie uzyskując cztery odrębne miejsca do umieszczenia wyników pracy uczniów.

Nauczyciel dzieli uczniów na cztery grupy. Każda z nich otrzymuje zadanie zaprezentowania pojęcia Paschy w czterech różnych formach:

1. definicja, opis;
2. schemat zawierający kluczowe słowa, linie, strzałki, itp.;
3. metafory, porównania, symbole;
4. dialog komiksowy.

Uczniowie ustalają w grupach swoje pomysły i umieszczają je na planszy z drzwiami w wydzielonych miejscach. Nauczyciel określa orientacyjny czas pracy ok. 10 minut.

W czasie pracy nad zadaniem można włączyć w tle muzykę: *SHALOM ALEICHEM with Lyrics by Susana Allen*, dostępne na stronie:

<https://www.youtube.com/watch?v=BDGOcbIJDYs&index=1&list=PLgZyeOIYoH3vdNk7K5I755sSeT2KLnV30>

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel podsumowuje:

Pascha mówi nam o wierze, wykupieniu i ratunku w mocy przelanej krwi. Bóg nazywa niewolników izraelskich swoim ludem. Potwierdza ich tożsamość, uwalnia z niewoli egipskiej i ratuje ich od śmierci. Anioł śmierci *pesach* (ominał) każdy dom oznaczony krwią baranka.

W wydarzeniach tamtej nocy paschalnej proroczo zapowiadane jest ostateczne uwolnienie człowieka z ciemności, grzechu i śmierci, które dokonuje się w Chrystusie Jezusie podczas kolejnych obchodów świąt Paschy, kiedy nasz Pan zostaje przybity do krzyża. Jest naszym Barankiem bez skazy, który niesie każdemu uwolnienie i odkupienie, jeśli tylko zechcemy poddać się mu, wejść pod ochronę Jego świętej krwi i przyjąć zapłatę za nasz grzech. Tak, jak Izraelitów ominęła śmierć, o ile byli pokropieni krwią baranka, tak i nas dziś może ominąć Boży gniew.

WPROWADZENIE WERSETU BIBLIJNEGO

Już Jan Chrzciciel potwierdził proroczo ten fakt, zanim Jezus rozpoczął służbę.

Uczniowie czytają J 1,29: *Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata.*

ZASTOSOWANIE – WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel pyta uczniów:

- ⇒ *Co moglibyście robić, aby pokazywać innym, że życie uwolnieni z niewoli grzechu i nie boicie się śmierci, gdyż wierzycie, że wasze życie jest w Chrystusie?*

Uczniowie podają swoje propozycje. Można je zapisać na tablicy. Nauczyciel prosi, aby uczniowie wybrali jedną, najważniejszą w ich mniemaniu rzecz, która będzie świadczyć o ich wolności w Chrystusie, a którą będą mogli praktykować w swoim życiu.

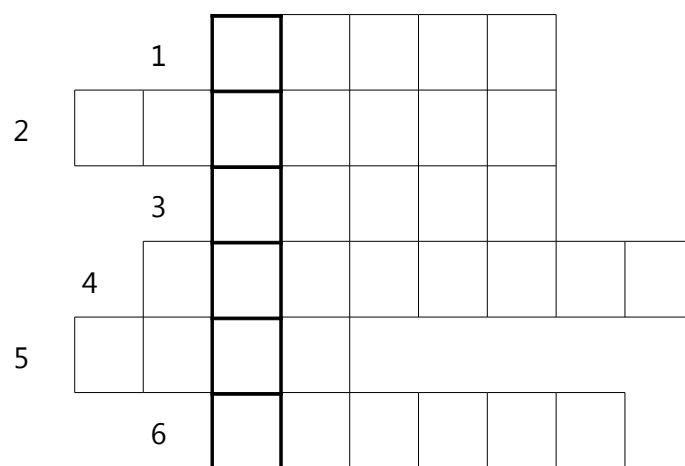
Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż uczniowie wymienią głoszenie Ewangelii. Można ich naprowadzić na oczekiwaną odpowiedź. Wówczas wspólnie z nauczycielem uczniowie:

- modlą się, aby z pomocą Ducha Świętego głosili innym wolność i uratowanie od śmierci we krwi Jezusa Chrystusa;
- modlą się o wybrane, bliskie osoby, którym chcieliby zwiastować Ewangelię.

ZAKOŃCZENIE ZAJĘĆ

1. Modlitwa: podziękowanie Bogu za wspólnie spędzony czas, uwielbienie Boga za ofiarę Jezusa Chrystusa, uratowanie do śmierci wiecznej i zbawienie.
2. Podsumowanie lekcji, ocena pracy i aktywności uczniów.

Załącznik nr 1

1. Jedna z dziesięciu egipskich.
2. Naczynie na wino.
3. Wieczera paschalna.
4. Nakrycie głowy noszone przez Żydów.
5. Przaśny chleb.
6. Opowieść zawierająca dzieje narodu izraelskiego.

Lekcja 27

Szawuot – święto Bożych żniw w Kościele

(lekcja wg koncepcji hermeneutyczno-egzystencjalnej)

PODSTAWA BIBLIJNA: Kpł 23,15-17

TEKSTY PARALELNE: Wj 24,12; Pwt 16,10-11; Tt 3,4-6; Ez 36,26-27; Jr 31,31-34;
Hbr 8,8-12; Hbr 10,15-16; Jl 3,1-2; Dz 2,4; Ef 2,13-19.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg chce Twojego serca.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Oto Mówi Pan: złożę mój zakon w ich wnętrzu
i wypiszę go na ich sercu.
Ja będę ich Bogiem, a oni będą moim ludem. (Jr 31,33)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wyjaśnia pojęcie „Szawuot”;
- podaje inne nazwy święta Szawuot;
- krótko charakteryzuje specyfikę święta Szawuot;
- przedstawia symbole, zwyczaje święta Szawuot i odnosi je do chrześcijaństwa;
- ocenia swoją osobistą relację z Duchem Świętym;
- modli się o napełnienie Duchem Świętym;
- modli się do Ducha Świętego o przemianę serca;
- modli się o swoich bliskich, przyjaciół o prowadzenie Ducha Świętego.

METODY: film, praca z tekstem, studium Pisma Świętego, dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Leksykon Biblijny, sprzęt multimedialny, Zeszyt Ucznia.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie uczniów i wspólna modlitwa na rozpoczęcie.

FILM

Nauczyciel prezentuje grupie film na temat święta Szawuot pod tytułem „*Rabin Szalom Ber Stambler opowiada o Szawuot*” (Ważne, aby wyświetlić tylko do 7 min 55 sek.). Film jest dostępny na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=39gfZXQYiFE> .

Nauczyciel wyznacza uczniom zadanie wynotować z filmu:

- ⇒ *Jakie są inne nazwy święta Szawuot?* (Święto Tygodni, Święto Żniw, Święto Plonów, Pięćdziesiątnica)
- ⇒ *Z jakimi okolicznościami wiąże się święto Szawuot?* (powiązanie z Paschą, odliczenie siedmiu tygodni, oddanie Bogu darów z owoców, ostatnie zbiory żniw, nadanie Tory, zasad moralnych)

- ⇒ *Jakie zwyczaje związane są z tym świętem?* (modlitwy, czuwanie nocne, zabroniona praca, jedzenie mlecznych potraw, miodu)

Następnie uczniowie w encyklopedii lub Leksykonie Biblijnym (wg dostępności; można też użyć słownika polsko-hebrajskiego on line) odnajdują znaczenie słowa „szawuot” (hebr. שַׁבּוּת) - „tygodnie” (zad. 1 w Zeszycie Ucznia).

PREZENTACJA TEKSTU BIBLIJNEGO ZWIĄZANEGO Z TEMATEM LEKCJI

Przyjrzyjmy się teraz tekstom biblijnym, które odkrywają źródło święta Szawuot.

Uczniowie czytają Kpł 23,15-17.

Dla usystematyzowania informacji uczniowie w toku lekcji uzupełniają tabelę w Zeszycie Ucznia (zad. 2). Nauczyciel może także narysować taką tabelę na tablicy (załącznik 1), aby uczniowie w ciągu lekcji dopisywali potrzebne informacje.

Święto Szawuot jest letnim świętem żniwnym. Istotnym obrzędem jest przyniesienie w ofierze dla Boga dwóch bochenków kwaszonego chleba. Uczniowie poszukują odpowiedzi na pytanie:

- ⇒ *Co mogą symbolizować dwa bochenki kwaszonego chleba?* (dwa bochenki to poganie i Izrael, kwas oznacza grzech)

Nazwa święta Szawuot, Święta Tygodni, pochodzi od Bożego nakazu odliczenia siedmiu tygodni od wcześniejszego obrzędu potrząsania w czasie święta Pierwocin.

Odkryjmy zatem kontekst i określimy, czego dotyczyło to święto.

USTALENIE KONTEKSTU OMAWIANEGO FRAGMENTU BIBLIJNEGO

Uczniowie z pomocą nauczyciela określają kontekst Kpł 23,15-17 → Rozdział 23 Księgi Kapłańskiej stanowi opis najważniejszych świąt izraelskich: Szabatu, Paschy, święta Pierwocin i Tygodni, Dnia Trąb – Rosz HaSzana, Dnia Pojednania – Jom Kippur oraz Święta Namiotów – Sukkot.

Samo święto Szawuot umiejscowione jest siedem tygodni po święcie Pierwocin, co nie pozostaje bez znaczenia dla naszych rozważań. Święto Pierwocin zbiega się swoim terminem ze świętem Paschy. Pierwociny to wiosenne święto żniwne. Ich istotą jest przyniesienie Bogu pierwszego snopa z pierwszych zbiorów w roku. Snopem tym w znaczeniu symbolicznym jest zmartwychwstały Chrystus. On, jako ten pierwszy snop w dziele nowego stworzenia, otwiera drogę dla Kościoła - nowego żniwa w Bożym planie dla człowieka, które rozpoczyna się właśnie w święto Szawuot.

Należy tu dodać również, że Żydzi świętują podczas święta Szawuot przekazanie Mojżeszowi Tory na górze Synaj. Jedną z tradycji święta jest czytanie Tory przez całą noc z czterdziestego dziewiątego dnia na pięćdziesiąty po dniu Paschy (czuwanie nocne).

BADANIE TEKSTÓW PARALELNYCH

Nauczyciel daje uczniom polecenie odnalezienia w Biblii poniższych wersetów. Uczniowie analizują i interpretują z pomocą nauczyciela ich znaczenie odnosząc je do Pięćdziesiątnicy Nowego Testamentu.

- Wj 24,12 → Mojżesz na Synaju doświadcza realnej obecności Boga → zebrani w Wieczerniku doświadczają rzeczywistej obecności Boga;
- Pwt 16,10-11 → czas hojności i obfitości → Bóg obficie udziela swojego Ducha (Tt 3,4-6);

- Ez 36,26-27 → obietnica Boga → nowe serce i nowy duch, Duch Boży → Bóg wypełnia tę obietnicę w dzień Pięćdziesiątnicy;
- Jr 31,31-34 → Hbr 8,8-12 → Hbr 10,15-16 → wypełnienie proroctwa w dzień Pięćdziesiątnicy;
- Jl 3,1-2 → obietnica wylania Ducha na wszelkie ciało → Boże dzieło nie zatrzymuje się na dniu Pięćdziesiątnicy;
- Dz 2,4 → zesłanie Ducha Świętego → uczniowie czuwali w nocy zapewne wg zwyczaju żydowskiego → Bóg zbiera nowe żniwo.

W święto Szawuot wg tradycji czytana jest także księga Rut, historia nie-Żydówki, która godzi się przyjąć wiarę w Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba. Historia Rut również jest proroczą obietnicą Kościoła i dla Kościoła. Noemi obrazuje Izraela, a Rut, nie-Żydówka, symbolizuje pogan. Boaz jest typem Chrystusa, który poślubia swój Kościół. Bóg w tej historii zapowiada też prorocznie zjednoczenie ludzkości, które nastąpi w Chrystusie. Potwierdzają to słowa Ef 2,13-19.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel podsumowuje:

Bóg nie zaprzestał swojego działania w dniu Pięćdziesiątnicy. Zesłanie Ducha Świętego stanowiło dopiero początek Bożych żniw dla Kościoła. Boża obietnica wylania Ducha i przemiany serca jest wciąż aktualna dla nas. Nasz Pan jest wczoraj, dziś, na zawsze ten sam (Hbr 13,8). Gotowy udzielać nam swojego Ducha i uświęcać nas w naszej drodze do Niego.

PRACA Z WERSETEM BIBLIJNYM

Uczniowie czytają Jr 31,33 i odpowiadają na pytania (zad. 3 i 4 w Zeszycie Ucznia):

- ⇒ *Uzasadnij, że powyższy werset możemy odnieść współcześnie do Kościoła.*
- ⇒ *Jak rozumiesz słowa Pisma mówiące o tym, że Bóg wypisze swój zakon na naszych sercach?*

CZĘŚĆ EGZYSTENCJALNA

Duch Święty ożywia i jednoczy, wnosi pokój i porządek, miłość i miłosierdzie do naszego życia.

Nauczyciel zadaje uczniom pytania do ich własnej, wewnętrznej refleksji:

- ⇒ *Kim jest dla ciebie Duch Boży?*
- ⇒ *Czy jest mocą, której chcesz więcej i więcej, i którą próbujesz sam rozporządzać?*
- ⇒ *Czy jest osobą? Bogiem, który jest Panem twojego życia?*
- ⇒ *Czy dajesz Bogu prawo rozporządzania Twoim życiem?*
- ⇒ *Czy twoje serce jest Mu całkowicie oddane?*

Bóg chce posiadać ciebie w pełni. Chce kształtować twoje serce na podobieństwo charakteru Chrystusa.

Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się nad poniższymi zagadnieniami:

- ⇒ *Czy doświadczasz realnej obecności Boga w swoim życiu? W jaki sposób możesz to uzasadnić?*
- ⇒ *Czy możesz powiedzieć, że w twoim osobistym życiu widoczne jest działanie Ducha Bożego?*
- ⇒ *Jak uważasz, w jakich dziedzinach zmienił cię Duch Święty?*
- ⇒ *Jak uważasz, w jakich dziedzinach potrzebujesz przemiany?*

Uczniowie wraz z nauczycielem modlą się o siebie nawzajem wg osobistych potrzeb. Jeśli

w grupie znajdują się osoby, które nie doświadczyły jeszcze działania Ducha Świętego, nauczyciel inicjuje modlitwę z prośbą o wylanie Ducha Świętego.

ZAKOŃCZENIE ZAJĘĆ

1. Podsumowanie lekcji, ocena pracy i aktywności uczniów.
2. Modlitwa końcowa.

ZAŁĄCZNIK 1

Szawuot	
Obrzędy, zwyczaje, symbole	Odniesienie do Nowego Testamentu
letnie święto żniwne	Bóg zbiera nowe żniwo w kościele
ofiarą są dwa bochenki chleba kwaszonego	poganie i Żydzi – dwa kwaszone bochenki, gdzie kwas oznacza grzech
to czas obfitości i hojności	Bóg udziela swojego ducha obficie
świętowanie nadania Tory	Prawo Boże zostaje wypisane na sercach
nocne czuwanie jako zwyczaj żydowski	Zebrani w Wieczerniku czuwali oczekując obietnicy Jezusa
Mojżesz doświadcza Bożej obecności na Synaju	Apostołowie doświadcniają obecności Boga w Wieczerniku
czytanie księgi Rut	Boaz jako typ Chrystusa, Rut jako typ Kościoła, który jest z pogan; Izrael i poganie tworzą jeden Kościół

Wprowadzenie do bloku 10 Prorocy Starego Testamentu.

Żeby lepiej zrozumieć temat, który w głównej mierze będzie opisywał rolę proroków w Starym Testamencie, musimy odpowiedzieć sobie na kilka podstawowych pytań, bez których omówienie tego zagadnienia byłoby bezcelowe. Można nawet powiedzieć, że byłoby przysłowiowym chybieniem celu, potykaniem się z wyzwaniem, co do którego mamy jedynie ogólny zarys, a nie potrafimy wyciągnąć całego sensu i głębi tego, czym tak naprawdę była funkcja proroka w Izraelu.

Zanim będziemy mówić o prorokach Starego Testamentu takich jak Izajasz, Jeremiasz, czy Eliasz, musimy zadać sobie pytanie: kim właściwie jest prorok i z czym nam się kojarzy to słowo? Czy każdy starotestamentowy człowiek który wierzył w Boga JHWH był prorokiem, czy może ta funkcja była zarezerwowana jedynie dla wybranych? A jeżeli jedynie dla wybranych, to jakie kryteria musiała spełniać dana osoba, aby została powołana na proroka? I kto w ogóle mógł ją mianować na takie stanowisko?

Hebrajskim określeniem słowa prorok jest „*navi*” – widzący. Jak łatwo to zaobserwować, słowo widzący niosło w sobie pewien głębszy sens. Prorocy byli to ludzie, którzy widzieli więcej niż inni. Lecz w jaki sposób mogło się to dziać i do jakiej dziedziny życia się to odnosiło? To, co widzieli, przeważnie miało związek z przyszłością, ze światem duchowym, z różnego rodzaju wizjami bądź też snami, które miały za zadanie zwrócić ludzi ku pokucie i przestrzeganiu przykazań.

Skoro proroków nazywano widzącymi, to czy także możemy powiedzieć o nich, że byli też „słyszącymi”? Czy potrafili słyszeć głos Boga, o którym mówili? Czy może jedynie odbierali zarys Bożego przesłania w pewien metafizyczny sposób, poprzez swojego ducha, a nie poprzez fizyczne uszy? Jak można to sprawdzić, czy Bóg mówi przez jakiegoś człowieka?

Kiedy Bóg powołał Mojżesza, aby wyprowadził Izraelitów z Egiptu, powiedział do niego: *Oto ustanawiam cię bogiem dla faraona, a brat twój Aaron będzie twoim prorokiem* (Wj 7,1). Sytuacja ta bardzo dobrze obrazuje relacje, jakie zachodzą pomiędzy Bogiem a prorokiem oraz to, jakie prorok miał funkcje. Jak widzimy, Bóg chciał przekazać pewną informację faraonowi, jednak nie oznajmił mu jej bezpośrednio, lecz przez pośrednika. Można powiedzieć, że Aron był posłańcem, przekazałnikiem w drodze do objawienia faraonowi tego, co w nieodległej przyszłości zamierzał zrobić Mojżesz.

Czy każdy mógł zostać prorokiem w Starym Testamencie? Jeżeli tak, to dlaczego było ich tak niewielu? Bóg na zasadzie niezależnego wyboru powoływał na funkcje prorockie ludzi z różnych klas społecznych. Poczawszy od pasterzy (Amos), poprzez rolników (Elizeusz), a na kapłanach skończywszy (Jeremiasz).

Doskonałym przykładem powołania osoby na stanowisko proroka jest Ezechiel, który tę sytuację przedstawia następująco:

W trzydziestym roku, w czwartym miesiącu, piątego dnia tego miesiąca, gdy byłem wśród wygnańców nad rzeką Kebar, otworzyły się niebiosa i miałem widzenie Boże (Ez 1,1). Dalej jest napisane, że nad Ezechielem była ręka Pańska. Bóg w realny sposób zaingerował w jego życie tak, aby pewne rzeczy ze świata duchowego zostały odsłonięte jego oczom. Rozdział drugi uwydatnia pewne prawdy co do powołania Ezechiela na proroka jeszcze wyraźniej: *I rzekł do mnie: Synu człowieczy! Stań na nogi, a będę z tobą rozmawiał! A gdy przemówił do mnie, wstąpił we mnie Duch i postawił mnie na nogi, i słyszałem tego, który mówił do mnie. I rzekł do mnie: Synu człowieczy! Posyłam cię do synów izraelskich, do narodu buntowników, którzy zbuntowali się przeciwko mnie, zarówno oni jak i ich ojcowie odstąpili ode mnie i odstępują aż do dnia dzisiejszego, Do synów o zuchwałej twarzy i nieczułym sercu - do nich cię posyłam, a ty mów do*

nich: *Tak mówi Wszechmocny Pan, A oni - czy będą słuchać, czy nie - bo to dom przekory - poznają, że prorok był wśród nich (Ez 2,1-5).* Widać tu wyraźnie, że Bóg w sposób realny przemówił do Ezechiela, a następnie Duch Boży go napełnił, aby mógł mówić o tym, co Bóg chciał przekazać swojemu ludowi. Zatem było to wydarzenie zarówno mistyczne jak i dotykające w rzeczywisty sposób Ezechiela, który po napełnieniu Bożym Duchem nie był już taki sam, jak wcześniej, ale zaczął przekazywać ludziom to, co Bóg wlał w jego serce.

Nasuują się kolejne pytania: Czy dany prorok nie wymyślił sobie tego, że Bóg go powołuje? Czy na pewno był prorokiem tylko dlatego, że na końcu lub na początku zdania wypowiadał słowa „*Tak mówi Pan*”??? Podstawowym kryterium oceny wiarygodności proroka był fragment z Pwt 13,2-6, który wyjaśniał: *Jeśliby powstał pośród ciebie prorok albo ten, kto ma sny, i zapowiedziałby ci znak albo cud. I potem nastąpiłby ten znak albo cud, o którym ci powiedział, i namawiałby cię: Pójdźmy za innymi bogami, których nie znasz, i służmy im. To nie usłuchasz słów tego proroka ani tego, kto ma sny, gdyż to Pan, wasz Bóg, wystawia was na próbę, aby poznać, czy miłujecie Pana, Boga swego, z całego serca swego i z całej duszy swojej. Za Panem, waszym Bogiem, pójdziecie i jego będziecie się bać, i jego przykazań przestrzegać. Jego głosu będziecie słuchać, jemu będziecie służyć i jego się trzymać.* Fragment ten wyjaśnia, że prorocy mieli za zadanie przybliżać ludzi do Boga i przestrzegania jego przykazań, a nie oddalać ich od tego. Ale czy nie było fałszywych proroków, którzy myśleli, że Bóg do nich mówi i chcieli przekazywać Jego słowo ludziom? W 1 Księdze Królewskiej w rozdziale 22 mamy opis tego, jak Jozafat sprzymierzył się z Achabem, by razem mogli odbić miasto Ramot w Gileadzie. Zapytał więc Achaba, czy jest tam jakiś prorok, aby móc się poradzić Boga w sprawie losu planowanej bitwy. Wtedy król Izraelski zebrał 400 proroków i pytał się ich, czy ma jechać na wojnę do Ramot w Galaad? Owi prorocy w liczbie 400 osób zgodnie mu odpowiedzieli, aby jechał, ponieważ wygra. Lecz Jozafat miał pewien niedosyt, miał wątpliwości, czy są to rzeczywiście prorocy ustanowieni przez Boga. Zapytał, czy nie ma pośród nich proroka Pańskiego, żeby jego pytać. Achab odpowiedział, że jest jeszcze jeden mąż, przez którego mogliby się zapytać Boga, ale nienawidził go, ponieważ nic dobrego mu nie prorokował.

Zastanówmy się przez chwilę, dlaczego ten prorok nie przepowiadał Achabowi dobrych rzeczy? Ponieważ Achab nie przyjmował jego napomnień i nie chciał się zmieniać, nie chciał przybliżyć się do Boga, ani przestrzegać jego przykazań. Prorok ten miał na imię Micheasz. Jego przepowiednia była taka, że król poniesie w bitwie klęskę. Przy czym zaznaczył, że Bóg mu to objawił w widzeniu. Objawił mu też to, że prorocy Achaba prorokują fałszywie. Wszystko to w krótkim czasie sprawdziło się.

Z powyższych opisów wynika, że funkcja proroka nie była łatwa, ponieważ trzeba było iść tam, gdzie Bóg pośle. Nie była również przyjemna, ponieważ prorok obnażał ludziom ich grzechy. Pomimo trudności tacy ludzie jak Izajasz, Jeremiasz, Eliasz pozostawali wierni, a codzienne oczekiwanie, aby usłyszeć głos Boży, było najbardziej upragnionym momentem ich życia.

Lekcja 28

Jeremiasz- prorok niewoli babilońskiej.

PODSTAWA BIBLIJNA: Jr 1,5-8; 12,14-17; 15,1-21; 36.

PRAWDA CENTRALNA: Bóg nie opuszcza człowieka w trudnych chwilach.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Wybrałem cię sobie, zanim cię utworzyłem w łonie matki, zanim się urodziłeś, poświęciłem cię, na proroka narodów przeznaczyłem cię. Wtedy rzekłem: Ach, Wszchemocny Panie! Oto ja nie umiem mówić, bo jestem jeszcze młody. Na to rzekł do mnie Pan: Nie mów: Jestem jeszcze młody! Bo do kogokolwiek cię pošlę, pójdziesz i będziesz mówił wszystko, co ci rozkażę. Nie bój się ich, bo Ja jestem z tobą, aby cię ratować! - mówi Pan. (Jr 1,5-8)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- wymienia proroków niewoli babilońskiej (Jeremiasz, Ezechiel, Deutero-Izajasz);
- opisuje atmosferę duchową panującą w przeddzień uprowadzenia Izraelitów do niewoli;
- przytacza datę zdobycia państwa południowego przez Babilończyków i datę zburzenia świątyni;
- przytacza i wyjaśnia takie pojęcia jak niewola i deportacje;
- tłumaczy, do czego nawoływał prorok Jeremiasz w czasie niewoli;
- opisuje skutki niewoli dla Żydów;
- modli się o osoby potrzebujące pomocy i okazuje im praktyczne wsparcie.

METODY: pogadanka, opowiadanie, wykład, dyskusja.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, mapa, Zeszyt Ucznia, Słownik Hermeneutyki Biblijnej, *Prorocy Izraela*⁸.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie młodzieży przez katechetę, wspólna modlitwa, zapisanie tematu w zeszycie.

Uczniowie szukają w słowniku (wg dostępności pozycji encyklopedycznych) znaczenia słowa „prorok” (zad. 1 w Zeszycie Ucznia):

- osoba przepowiadająca przyszłość, zwłaszcza nadejście kataklizmów, kary Bożej,
- charyzmatyczny przywódca lub reformator religijny, któremu przypisuje się szczególne posłannictwo Boże i zdolności wizjonerskie (*Słownik Języka Polskiego*).

---

⁸ Por. J. S. Synowiec, *Prorocy Izraela, ich pisma i nauka*, Kraków 1994, str. 191-252 oraz 261-275; T. Brzegowy, *Prorocy Izraela, cz. I*, Tarnów 1994, str. 95 – 194.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

IZRAEL W PRZEDDZIEŃ NIEWOLI

Pogadanka na temat Izraela w przeddzień niewoli oraz sytuacji duchowej kraju. Nauczyciel opowiada uczniom, czym był okres niewoli babilońskiej i jak wpłynął na morale państwa Izrael (na podstawie książki „Prorocy Izraela”).

Po okresie rozkwitu, za czasów króla Dawida i Salomona (X w. przed Chr.), państwo izraelskie zaczęło chylić się ku upadkowi. Po śmierci króla Salomona nastąpił podział państwa na północne, czyli izraelskie i południowe, czyli judzkie. W konsekwencji nastąpiła schizma, gdyż 10 pokoleń znalazło się poza Świątynią. W 722 r. przed Chr. padła Samaria i przestało istnieć państwo północne. Rozpoczęła się niewola asyryjska.

Natomiast okres niewoli babilońskiej dotyczy rozpadu państwa południowego. W 586 r. przed Chrystusem Nabuchodonozor zburzył Jerozolimę wraz ze Świątynią. Nastąpiły także deportacje do Babilonii. Był to dla Judejczyków ogromny szok. Właściwie stracili wszystko: ziemię obiecaną, Świątynię i niezależność. Jednak okres niewoli babilońskiej okazał się jednym z najbardziej twórczych w historii narodu wybranego. Świadczy o tym działalność następujących proroków: Jeremiasza, Ezechiela i Deutero – Izajasza (zad. 2 w zeszytacie Ucznia).

JEREMIASZ

Nauczyciel przywołuje osobę Jeremiasza i jego główne zadanie w okresie niewoli.

Jeremiasz pochodził z prowincjonalnej rodziny kapłańskiej. Nic nie wskazuje na to, by syn Chilkiusza sprawował kiedykolwiek funkcję kapłana. Być może nie zdążył, gdyż był zaledwie młodzieńcem (mógł mieć dwadzieścia parę lat), kiedy Bóg powołał go na proroka (Jr 1,5-10).

Powołanie Jeremiasza na proroka miało miejsce w trzynastym roku panowania Jozjasza, czyli ok. 626 roku p. n. e. W czasach jego młodości jahwizm był skażony bałwochwalstwem. Oddawano cześć Baalom, szerzył się kult astralny, składano nawet ofiary z dzieci ku czci pogańskiego bożka Molocha.

Posłannictwo Jeremiasza nie było łatwe. Znał on dobrze stan religijny i moralny swojego kraju. Jego ojczyzna stopniowo ulegała rozkładowi i zniszczeniu, a rodacy byli krnąbrni, grzeszni i mało przewidujący, za co zresztą ponieśli srogą karę zapowiadaną przez Jeremiasza.

Sam Jeremiasz nie za bardzo chciał być prorokiem, jakby przeczuwał, że będzie miał z tego tytułu sporo kłopotów. Były to m.in. spiski (Jr 11,18-12,6 i 18,18-23) i szyderstwo (Jr 17,14-18). Fragmenty, w których jest mowa o tym, jak Jeremiasz odczuwa ciężar misji (Jr 15,10-21 i 20,7-18), zawierają kontrowersje wokół powołania (Jr 1,4-10). Prorokował czterdzieści lat. Wciąż przepowiadał klęski, za co był nielubiany i wyśmiewany. Buntował się przeciw swojej misji, jednak uległ woli Bożej i znalazł w niej upodobanie. Jeremiasz był samotny i wyszydzany, umarł w zapomnieniu. Był pewien, że jego dzieła uległy zniszczeniu.

Prorok Jeremiasz walczył z bałwochwalstwem, upadkiem moralnym oraz niesprawiedliwością. Wiedział, że będzie musiał zmierzyć się z przywódcami narodu, którzy nie byli przyjaźnie nastawieni względem niego. Mówił rzeczy niechciane i niepopularne.

Jeremiasz, wzywając do nawrócenia, zapowiadał zburzenie świątyni. W czasach względnej stabilności (przed 597 r.) jego słowa były nie tylko niezrozumiałe, ale narażały go na kpiny i szyderstwo (Jr 17,15). Za propozycję poddania Jerozolimy Nabuchodonozorowi (uważał, że to jedyna szansa na jej ocalenie) został uznany za zdrajcę i skazany na utopienie w błocie w cysternie miejskiej. Z opresji uratował go cudzoziemiec.

Jerozolima, jak przewidział Jeremiasz, została zdobyta, splądrowana a świątynia Salomona zniszczona. Większość jego rodaków poszła do niewoli babilońskiej. Pomimo swojego młodego wieku Jeremiasz łączył się w cierpieniu ze swoim narodem i bardzo przeżywał zburzenie

Świątyni. Jeremiasz do końca wierny Bogu został w Jerozolimie i przekazywał ludowi niezbyt optymistyczne proroctwa. Czynił to aż do samej śmierci opisanej przez jego sekretarza Barucha.

Bóg niezmiennie ponawiał gwarancje opieki i skuteczności działania prorockiego Jeremiasza (np. Jr 1,8,19; 15,19-21; 20,11).

Jeremiasz jako prorok pozostaje wzorem człowieka wiary, który w swojej prostocie szuka Bożych dróg. Czas oraz różne wydarzenia zweryfikowały jego wcześniejsze przekonania oraz doprowadziły do wewnętrznych konfliktów i pytań. Choć nie znajdował na nie odpowiedzi, poszukując dalej, trwał przy Bogu. Przeżywane kryzysy w kontekście wieloletniej służby wśród prawdziwych utrapień są znakiem pełni jego człowieczeństwa i przekonują, że prorok wyszedł z nich umocniony.

Jeremiasz może budzić sympatię tego, który doświadcza podobnych rozterek, wątpliwości i niepokoju. Chociaż „wyznania” proroka nie udzielają wyraźnych wskazówek, pozostają świadectwem jego wewnętrznych zmagania. Jako ich uczestnik stał się prawdziwym przewodnikiem po kryzysach wiary.

JEREMIASZ I JOJAKIM

Na podstawie 36 rozdziału księgi Jeremiasza nauczyciel wykazuje, jaki był stosunek króla Jojakima do posługi proroka.

Jeremiasz z całą stanowczością wystąpił przeciw fałszywemu kultowi promowanemu przez króla Jojakima. Za swoje nauczanie został wychłostany i zakuty w dyby (Jr 20,2). Przez konflikt z monarchą pozbawiono go prawa wstępu do świątyni (Jr 36,5), a gdy mimo to nie ustawał w krytyce poczynań króla, ten odpłacił się prorokowi spaleniem zwoju z jego proroctwami (Jr 6,23) oraz zmusił go do ucieczki i ukrywania się (Jr 36,26).

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel zachęca do dyskusji i pyta:

- ⇒ *Z czym kojarzy się niewola?*
- ⇒ *Jakie ma prawa człowiek, który znajduje się w niewoli?*
- ⇒ *Jak osoba będąca pod czyimś zwierzchnictwem może zachowywać swoją tożsamość religijną wraz z jej obrzędami i formami?*

Nauczyciel prosi uczniów, aby wskazali przykłady Bożej opieki nad Izraelem podczas niewoli babilońskiej. Uczniowie na podstawie tekstu Jr 12,14-17 mają za zadanie wyszukać dowody Bożej pomocy dla Jego ludu.

Nauczyciel pyta:

- ⇒ *Czy zgadzasz się z opinią, że Bóg posłużył się królem babilońskim, aby ukarać Izraelitów?*
- ⇒ *W jaki sposób Bóg troszczył się o swój lud w czasie niewoli?*
- ⇒ *Jaką rolę odegrał Jeremiasz w historii Izraela?*
- ⇒ *Czy można powiedzieć, że sam Jeremiasz potrzebował Bożej opieki, by wypełnić swoją misję?*
- ⇒ *Z jakimi cechami charakteru Jeremiasza utożsamiłbyś się?*
- ⇒ *W jaki sposób historia Jeremiasza oraz narodu izraelskiego w okresie niewoli babilońskiej może mieć odniesienie do czasów obecnych, do naszego życia? (zad. 3 w Zeszytcie Ucznia)*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

1. Nauczyciel prosi, aby uczniowie podali sytuacje z własnego życia, w których wydawało się, że jest im bardzo ciężko, że już nie ma dla nich nadziei, a jednak Bóg ich z tego podźwignął.

2. Uczniowie mówią, jak postępować, by uniknąć nieprzyjemnych sytuacji, które mogą być następstwem gniewu Bożego.

3. Uczniowie dziękują Bogu za pomoc w trudnych sytuacjach.

OPOWIADANIE

Pewien niewidomy szedł drogą o północy. Dookoła niego była ciemność. On szedł trzymając w ręku zapaloną pochodnię. Pytali go ludzie: Po co ci ta pochodnia, skoro jesteś ślepy? Odrzekł im: Gdy trzymam w ręku pochodnię, ludzie mnie widzą. Światło wzywa ludzi na pomoc. Gdy zbaczam z drogi, gdy idę ku przepaści ostrzegają mnie. Kiedy wpadnę w ciernie i kolczaste krzaki, ludzie pomagają mi wyjść.

Celem historii jest zobrazowanie uczniom, jak często ludzie muszą desperacko zwracać na siebie uwagę, aby ktoś im pomógł. Pochodnia to nie tylko światło, to wezwanie do moralności, do etyki do pomocy bliźniemu. Nauczyciel wskazuje, jak ważna jest wzajemna pomoc w trudnościach.

Uczniowie zastanawiają się:

⇒ *Jakim osobom w swoim otoczeniu mogę pomóc w potrzebie?*

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel ocenia pracę uczniów.
2. Nauczyciel proponuje modlitwę o mądrość i roztropność w życiu, które będzie miłe dla Boga.

Lekcja 29

Izajasz i jego przesłanie mesjańskie.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 P 1,10,12; Iz 7,14; 9,5-7; Dz 8,30-35; Jr 53; Ps 22; Mi 5,1-2; Za 12,10; Dn 9,24-27.

PRAWDA CENTRALNA: Jezus jest Mesjaszem przepowiedzianym przez Izajasza.

WERSET DO ZAPAMIĘTANIA: *Lecz on nasze choroby nosił, nasze cierpienia wziął na siebie. A my mniemaliśmy, że jest zraniony, przez Boga zbity i umęczony. Lecz on zraniony jest za występki nasze, starty za winy nasze. Ukarany został dla naszego zbawienia, a jego ranami jesteśmy uleczeni. Wszyscy jak owce zbłądziliśmy, każdy z nas na własną drogę zбочzył, a Pan jego dotknął karą za winę nas wszystkich. (Iz 53,4-6)*

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- podaje definicję słowa „Mesjasz”;
- wyjaśnia, dlaczego Mesjasz przyszedł na Ziemię;
- podaje wersety z Biblii potwierdzające fakt, iż Jezus jest Mesjaszem, odnoszące się do Jego ziemskiej służby;
- na podstawie prorocत्व starotestamentowych charakteryzuje, jakie znaki towarzyszyły służbie Mesjasza;
- wymienia co najmniej trzech starotestamentowych proroków mówiących o Mesjaszu;
- tłumaczy, jakie dobro przyniósł dla ludzkości Mesjasz wraz ze swoim przyjściem;
- modli się, by umieć głosić ludziom Mesjasza.

METODY: wykład, pogadanka, praca z tekstem.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, Słownik Wiedzy Biblijnej (lub inny dostępny), sprzęt multimedialny.

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie młodzieży przez katechetę, wspólna modlitwa.

Uczniowie szukają w słowniku (wg dostępności pozycji encyklopedycznych) znaczenia słowa „Mesjasz” (zad. 1 w Zeszycie Ucznia).

- Słowo Mesjasz wywodzi się z hebrajskiego *mesziah*, co oznacza „pomazaniec”.
- Pojęcie to jest używane jako odpowiednik tytułu *Chrystus*, który wywodzi się z greckiego słowa *christos*, czyli „pomazaniec”.
- Użycie hebrajskiego terminu zamiast greckiego podkreśla fakt, że Mesjasz został pierwotnie dany Żydom, następnie zaś innym narodom.

Uczniowie czytają tekst Biblii:

1P 1,10-12: *Zbawienia tego poszukiwali i wywiadywali się o nie prorocy, którzy prorokowali o przeznaczonej dla was łasce, starając się wy badać, na który albo na jaki to czas wskazywał działający w nich Duch Chrystusowy, który przepowiadał cierpienia, mające przyjść na Chrystusa, ale też mające potem nastąpić uwielbienie. Im to zostało objawione, że nie sobie samym, lecz wam usługiwali w tym, co teraz wam zostało zwiastowane przez tych, którzy w Duchu Świętym zesłanym z nieba opowiadali wam radosną nowinę; a są to rzeczy, w które sami aniołowie wejrzeć pragną.*

Nauczyciel pyta (w nawiasie oczekiwane odpowiedzi uczniów):

- ⇒ *O kim mówi Piotr w tym fragmencie listu?*
(o prorokach zapowiadających Mesjasza)
- ⇒ *Jakich znacie proroków Starego Testamentu mówiących o Mesjaszu?*
(np. Izajasz, Micheasz, Daniel, Jeremiasz, Zachariasz – zad. 2 w zeszytce Ucznia.)
- ⇒ *Który z wymienionych proroków przekazał najwięcej proroctw dotyczących Mesjasza?*
(Izajasz)

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

IZAJASZ

Uczniowie w dostępnych słownikach poszukują podstawowych informacji na temat proroka Izajasza:

- hebr. Jeszajahu, Yesha'yahu oznacza: „Zbawieniem jest Jahwe” lub „Jahwe zbaw!”;
- ur. ok. 765, zm. do 701 p.n.e.;
- działał na terenie królestwa północnego – Izraela - ze stolicą Samarią;
- „książę proroków” - jeden z największych proroków Starego Testamentu;
- "ewangelista Starego Testamentu" – tytuł nadany ze względu na liczne proroctwa mesjańskie zawarte w Ks. Izajasza.

PROROCTWA MESJAŃSKIE IZAJASZA

Uczniowie czytają fragmenty:

Iz 7,14: Dlatego sam Pan da wam znak: Oto panna pocznie i porodzi syna, i nazwie go imieniem Immanuel.

Iz 9,5-7: Albowiem dziecię narodziło się nam, syn jest nam dany i spocznie władza na jego ramieniu, i nazwą go: Cudowny Doradca, Bóg Mocny, Ojciec Odwieczny, Książę Pokoju. Potężna będzie władza i pokój bez końca na tronie Dawida i w jego królestwie, gdyż utrwali ją i oprze na prawie i sprawiedliwości, odtąd aż na wieki. Dokona tego żarliwość Pana Zastępów.

Prorok Izajasz przepowiada, że Mesjasz:

- będzie potomkiem króla Dawida, poczętym i narodzonym z *alma[h]* (z hebr: עלמה - młoda panna lub młoda kobieta zamężna, nie będąca jeszcze matką; wyraz ten podkreśla młodość osoby i normalnie suponuje dziewictwo);
- będzie nazwany Emmanuelem (z hebr: עִמָּנוּאֵל - „immanu 'el” - Bóg jest z nami);
- spocznie na nim Duch Jahwe;
- Będzie rządził królestwem Dawida sprawiedliwie, a jego panowanie obejmie wszystkie narody.

Uczniowie odczytują rozdział 53 Ks. Izajasza (zad. 3 w zeszytce Ucznia). Byłoby cenne, gdyby rozdział ten odczytany został w różnych tłumaczeniach.

Komentarz nauczyciela: Jest to rozdział, od którego Filip rozpoczął głoszenie Ewangelii eunuchowi etiopskiemu. Mamy to opisane w Dz 8,30-35: *A gdy Filip podbiegł, usłyszał, jak*

tamten czytał proroka Izajasza, i rzekł: Czy rozumiesz to, co czytasz? Ten zaś powiedział: Jakżebym mógł, jeśli mnie nikt nie pouczył? I poprosił Filipa, aby wsiadł i zajął przy nim miejsce (...). A Filip otworzył swoje usta i zwiastował mu dobrą nowinę o Jezusie, poczynawszy od tego ustępu Pisma.

Jaka była zatem dobra nowina, którą opisał Izajasz? Nauczyciel pyta (w nawiasie podane oczekiwane odpowiedzi uczniów):

- ⇒ *O kim jest mowa w tym rozdziale?*
(Rozdział ten traktuje o Słudze Jahwe; Tym sługą jest Mesjasz – Jezus Chrystus.)
- ⇒ *Jak opisany został Mesjasz w wersecie drugim?*
(Jego zewnętrzny wygląd nie wyróżniał się niczym szczególnym.)

Komentarz nauczyciela: W tym właśnie tkwiło sedno przyszłych nieporozumień pomiędzy Mesjaszem-Chrystusem a narodem izraelskim, który wypaczył ideę mesjańską, oczekując, że wybawiciel zjawi się w zewnętrznym blasku i potędze. Dlatego, gdy bez zewnętrznej świetności przyszedł On do swoich, swoi Go nie przyjęli (J 1,11) i nie poznali "czasu nawiedzenia swojego" (Łk 19,44).

- ⇒ *Do jakich wydarzeń bezpośrednio nawiązuje Izajasz w tym rozdziale?*
(Mowa tu o cierpieniach i śmierci Zbawiciela Jezusa Chrystusa.)
- ⇒ *Na co wskazują słowa: Ale to Panu upodobało się utraścić go cierpieniem (w.10)?*
(Dla Boga w wydarzeniu tym nie było nic zaskakującego, a Jezus nie był przypadkową ofiarą nienawiści grzesznych ludzi. Wydarzenia, jakie rozegrały się w Jerozolimie, były częścią Bożego planu i ani na chwilę nie wymknęły się spod Bożej kontroli. Wypełnił się plan wszechmocnego Boga.)
- ⇒ *Co stwierdza Izajasz w słowach: Wszyscy jak owce zbłądziliśmy, każdy z nas na własną drogę zboczył (w. 6a)?*
(Człowiek jest winny grzechu, zupełnie zdeprawowany. Wszyscy zgrzeszyli – Rz 3,23. Bóg nie może zatem bez naruszenia swej własnej świętości i doskonałości uznać grzesznika za sprawiedliwego, a jedynie za godnego kary śmierci.)
- ⇒ *Jaki był cel śmierci Sługi Jahwe?*
(Wziął na siebie nasze winy, ukarany został dla naszego zbawienia, za nasze winy; poniósł grzechy wielu; złożył ofiarę pojednania; zapłacił okup; pojednał nas z Bogiem, stał się ofiarą za nasze grzechy, byśmy mogli zostać usprawiedliwieni, oczyszczeni i uzdrowieni.)
- ⇒ *Do czego nawiązuje Izajasz w wersecie 12: Dlatego dam mu dział wśród wielkich i z mocarzami będzie dzielił tupy?*
(Te słowa są prorocstwem wielkiego wywyższenia Zbawiciela Jezusa Chrystusa po prawicy tronu Boga. Nawiązują do mesjańskiego Królestwa Bożego.)

PORÓWNANIE PROROCTW

Uczniowie z pomocą nauczyciela wykazują podobieństwa zachodzące pomiędzy prorocstwami Izajasza a wybranymi tekstami mesjańskimi Starego Testamentu:

Ps 22 → opisuje, podobnie jak Iz 53, śmierć Mesjasza, dodając inne szczegóły (np. słowa Chrystusa wypowiedane podczas męki na krzyżu).

Mi 5,1-2: *Dlatego wyda ich aż do czasu, gdy ta, która ma porodzić, porodzi. Potem reszta jego braci wróci do synów Izraela.* → nawiązuje do narodzin Mesjasza, podobnie jak Iz 7,14.

Dn 9,24-27: *Siedemdziesiąt tygodni wyznaczono twojemu ludowi i twojemu miastu świętemu, aż dopełni się zbrodnia, przypieczętowany będzie grzech i zmazana wina, i przywrócona będzie wieczna sprawiedliwość, i potwierdzi się, widzenie i prorok i Najświętsze będzie namaszczone. Przeto wiedz i zrozum: Odkąd objawiło się słowo o ponownej odbudowie Jeruzalemu aż do*

Pomazańca-Księcia jest siedem tygodni, w ciągu sześćdziesięciu dwu tygodni znowu będzie odbudowane z rynkiem i rowami miejskimi; a będą to ciężkie czasy. A po sześćdziesięciu dwóch tygodniach Pomazaniec będzie zabity i nie będzie go; lud księcia, który wkroczy, zniszczy miasto i świątynię, potem nadejdzie jego koniec w powodzi i aż do końca będzie wojna i postanowione spustoszenie. I zawrze ściste przymierze z wieloma na jeden tydzień, w połowie tygodnia zniesie ofiary krwawe i z pokarmów. A w świątyni stanie obraz obrzydliwości, który sprawi spustoszenie, dopóki nie nadejdzie wyznaczony kres spustoszenia. → Daniel wskazuje na odkupienie przez śmierć Mesjasza.

Za 12,10: Leczą na dom Dawida i na mieszkańców Jeruzalemu wyleją ducha łaski i błagania. Wtedy spojrzą na mnie, na tego, którego przebodli, i będą go ołtakuwać, jak ołtakuje się jedynaka, i będą gorzko biadać nad nim, jak gorzko biadają nad pierworodnym. → Zachariasz prorokuje o ukrzyżowaniu Mesjasza.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie:

⇒ *Dlaczego rola Izajasza była tak ważna, gdy kierował wzrok Izraela na Mesjasza?*

Pomimo tego, że Izajasz wiele miejsca poświęca otwartej krytyce niskiej moralności oraz życia religijnego Izraelitów, jak również mającym wkrótce nadejść klęskom i nieszczęściom, zawiera w swoim orędziu liczne akcenty dające nadzieję na lepszą, świetlaną przyszłość. Wśród Izraelitów zostanie zachowana Reszta, czyli grono osób bogobojnych, ufających Panu i kierujących się Jego Prawem. Rządy nad odnowionym i wzmocnionym królestwem obejmie władca z dynastii Dawida, pełen darów i Ducha Bożego, idealny król – Mesjasz.

Proroctwa Izajasza miały ogromny wpływ na pokolenia wspólnot żydowskich (a potem także chrześcijańskich). Stale powracano do jego tekstów, interpretowano na nowo, szukano współczesnych odniesień. Choć kierowane były do jemu współczesnych, od początku odbierane były ponadczasowo. Kiedy Izajasz pisał o narodzinach potomka Dawidowego o imieniu Emmanuel, który „przyniesie światłość narodom”, to słowa te odbierane były nie tylko jako pociecha w doraźnych problemach Królestwa Judy, ale też jako zapowiedź oczekiwanego od dawna Mesjasza.

⇒ *Jaki wpływ mają proroctwa starotestamentowe odnoszące się do Mesjasza na ludzi dzisiaj? Czy mogą być pociechą i nadzieją?*

⇒ *Jaki mamy udział w tym, aby te proroctwa docierały do ludzi?*

Izajasz rozpoczynając rozdział 53 pyta: *Kto uwierzył wieści naszej?* Wiara to pewność, że Bóg jest. Wiara to pewność, że to o moim i o twoim Panu czytamy w Ks. Izajasza. Jak przepowiedział Boży prorok – przyszedł taki sługa, który wykonał wolę Pana i zamysł Boży spełnił się.

⇒ *Kto z was wierzy, komu objawiło się ramię Pana?*

⇒ *Kto z was tę wieść przekazuje dalej?*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Żyjemy w świecie ciemności. Szatan otacza ziemię kłamstwem, jak tylko potrafi, a Słowo Pana jest światłością, która oświeca ziemię i mówi: to jest mój Sługa. Nauczyciel pyta uczniów:

⇒ *Czy przekazujesz to Słowo innym, by poznali Sługę - prawdziwego Mesjasza, o którym prorokował Izajasz, tego, który cierpiał za nasze grzechy?*

⇒ *Czy dla ciebie samego Chrystus jest Mesjaszem, Bożym namaszczonym Sługą?*

On cierpiał i umarł. Dla ciebie i zamiast ciebie.

PRACA Z WERSETEM

Uczniowie czytają jeszcze raz werset:

Iz 53,4-6: Lecz on nasze choroby nosił, nasze cierpienia wziął na siebie. A my mniemaliśmy, że jest zraniony, przez Boga zbity i umęczony. Lecz on zraniony jest za występki nasze, starty za winy nasze. Ukarany został dla naszego zbawienia, a jego ranami jesteśmy uleczeni. Wszyscy jak owce zbłądziliśmy, każdy z nas na własną drogę zboczył, a Pan jego dotknął karą za winę nas wszystkich.

Uczniowie sami wybierają sposób na zapamiętanie wersetu biblijnego.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, komu ze swojego otoczenia mogliby zwiastować Dobrą Nowinę o Mesjaszu. Uczniowie deklarują swoje zaangażowanie ewangelizacyjne na najbliższy tydzień.

Nauczyciel inicjuje wspólną modlitwę o wybrane przez uczniów osoby, a także o samych uczniach, by byli odważni i otwarci na prowadzenie Ducha Świętego w zwiastowaniu Ewangelii.

Można zachęcić uczniów do przeprowadzenia małej ulicznej ewangelizacji i pomóc im ją zorganizować.

ZAKOŃCZENIE

1. Uczniowie dziękują za proroka Izajasza.
2. Nauczyciel ocenia pracę uczniów i kończy zajęcia wspólną modlitwą.

Lekcja 30

Eliasz – człowiek, który walczył o wiarę swojego ludu.

PODSTAWA BIBLIJNA: 1 Krl 17,1- 1 Krl 21,29; 2 Krl 2,8-13; Jk 5,17-20.

PRAWDA CENTRALNA: Prawdziwa wiara poświęca się w służbie.

WERSSET DO ZAPAMIĘTANIA: *W gorliwości nie ustawając, płomienni duchem, Panu służcie.*
(Rz 12,11)

CELE OPERACYJNE - UCZEŃ:

- opisuje tło historyczno-religijne działalności Eliasza;
- wypowiada się na temat Eliasza i jego służby;
- wymienia i opisuje cuda, których dokonywał Eliasz;
- opisuje charakter proroka Eliasza;
- tłumaczy, na czym polegał sąd Boży nad fałszywymi prorokami Baala;
- uzasadnia potrzebę troski o braci i siostry w wierze;
- w modlitwie wstawia się za wątpięcymi i służy im pomocą.

METODY: quiz, wykład, praca z tekstem, dyskusja, praca w grupach, metoda trybunału.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Biblia, Zeszyt Ucznia, Słownik Wiedzy Biblijnej (lub inny dostępny), quiz wydrukowany dla każdego ucznia (załącznik 1) lub prezentacja z quizem (L30 na płycie).

PRZEBIEG LEKCJI

ZAJĘCIA WPROWADZAJĄCE

Przywitanie młodzieży przez katechetę, wspólna modlitwa.

QUIZ

Nauczyciel przeprowadza z uczniami quiz na temat proroka Eliasza. Można go przeprowadzić wręczając quiz każdemu uczniowi z osobna lub wspólnie korzystając z prezentacji (L30 na płycie).

Uczniowie szukają w słowniku (wg dostępności pozycji encyklopedycznych) znaczenia imienia Eliasz:

- *Eliyahu* - „Moim Bogiem jest Jahwe”.

ZAPOZNANIE UCZNIÓW Z NOWYM MATERIAŁEM

TŁO HISTORYCZNO-RELIGIJNE DZIAŁALNOŚCI ELIASZA

Nauczyciel zaznaja ucniów z sytuacją, w jakiej przyszło działać prorokowi Eliaszowi.

Eliasz pełnił swoją prorocką służbę w Królestwie Północnym w IX w. przed Chrystusem. Jak wiadomo, po śmierci Salomona (X w. przed Chrystusem) dokonał się podział na dwa królestwa. Rechabeam, syn Salomona, stanął na czele Królestwa Południowego, Jeroboam zaś, syn Nebata,

został królem Izraela — Królestwa Północnego (por. 1 Krl 12).

Szybko przyjmowane były pogańskie zwyczaje wśród Izraelitów, a szczyt tego zjawiska nastąpił właśnie w czasach Eliasza, gdy królem Izraela był Achab. Wziął on sobie za żonę Izebel, córkę króla Sydonu. Za jej przyczyną kult bożka Baala rozprzestrzeniony wśród ludów otaczających Izrael wszedł oficjalnie do Królestwa Izraela. Izebel przyczyniła się również do wymordowania proroków Boga, a w ich miejsce wprowadziła proroków Baala.

Był to okres pewnego dobrobytu i względnego spokoju. Utrzymywano dobre relacje z pobliskimi narodami, a wewnątrz Królestwa współżyły ze sobą, nie naruszając zasad pokoju, różne grupy etniczne. Panowała atmosfera wielkiej tolerancji, także wyznaniowej, co doprowadziło do synkretyzmu religijnego.

Rozwijająca się na tamtych terenach cywilizacja rolnicza sprzyjała kultowi Baala, boga burzy i deszczu, odpowiadającego za urodzajność ziemi i płodność zwierząt. Przedstawiano go pod postacią byczka (symbolu mocy i płodności) ze strzałami, które były piorunami z nieba. Kult Baala był dla ludu niezwykle atrakcyjny. Izrael uległ pokusie boga widzialnego i zrozumiałego, pozostającego w zasięgu ręki, w przeciwieństwie do Boga Izraela, niewidzialnego, transcendentnego, tajemniczego, nieprzewidywalnego, którego drogi i myśli są tak bardzo różne od naszych (por. Iz 55,8-9).

Szczególnie znaczący w świetle wypowiedzianych proroctw przez Eliasza był stosunek do wody, która jest najważniejsza dla życia (a Izrael właśnie zamieszkiwał ziemię na wpół pustynne). Zgodnie z wierzeniami kananejskimi to Baal dawał deszcz, podczas gdy według Izraela zsyłał go Bóg. Od Baala można go było kupić, dając w zamian ofiary, natomiast od Boga można go jedynie oczekiwać. Izrael popadł w ułudę fałszywego poczucia bezpieczeństwa czcząc Baala, zapominając o Jahwe, jedynym Bogu, który troszczył się o ich byt.

W takim czasie pojawia się Eliasza. Gorliwy wiarą wkracza w ten względnie spokojny stan życia Izraela i staje w obronie wiary swojego ludu.

PRACA W GRUPACH

Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy. Uczniowie mają za zadanie zapoznać się z 17, 18 i 19 rozdziałem Pierwszej Księgi Królewskiej.

Grupa 1 - wymienia i opisuje cuda Boże dokonane przez Eliasza.

Grupa 2 - opisuje sytuację na górze Karmel podczas składania całopalenia.

Grupa 3 – opisuje charakter Eliasza.

Uczniowie zapisują główne myśli swojej pracy na tablicy oraz w Zeszycie Ucznia – zad. 1, 2 i 3.

Nauczyciel zadaje pytania. W nawiasie oczekiwane odpowiedzi uczniów.

⇒ *Jak myślicie, dlaczego Eliasza wypowiada takie, a nie inne proroctwo nad Izraelem: „Nie będzie w tych latach rosy ani deszczu, tylko na moje słowo”? (Pamiętajcie o kontekście kultu Baala.)*

(Zapowiedź całkowitej suszy uderza w zaufanie Izraela do Baala; susza niesie ze sobą nieurodzaj oraz śmierć zwierząt i ludzi; susza pokazuje, że Baal jest bez mocy; tylko Jahwe, prawdziwy Bóg włada nad przyrodą.)

Komentarz nauczyciela: Tekst ten oznacza „zamknięcie nieba”. Pokazuje, że grzech ludu doszedł już do szczytu, a Bóg odwraca się od niego. Poprzez suszę widoczna staje się rzeczywistość śmierci sprowokowana przez grzech (Rz 6,23). Kara służy do nawrócenia i zbawienia. Bóg, który pragnie zbawić swój lud i mu przebaczyć, poprzez proroka Eliasza pomaga mu uświadomić sobie swój grzech - by Izrael, rozumiejąc i doświadczając, że „czynienie zła boli”, pozwolił sobie przebaczyć i uwolnić się od grzechu.

Poprzez profetyczne słowo Eliasza ziemia staje się pustynią, aby lud zrozumiał własny błąd

i przekonał się, że to nie Baal daje deszcz, lecz Bóg - ten Bóg, który wyzwolił Izraela z Egiptu, wyprowadził go na pustynię i dał mu ziemię, gdzie deszcz za darmo spada z nieba. Izrael ma doświadczyć i zrozumieć, do czego prowadzi jego idolatria. Musi pojąć, że szukając wody u Baala, wybrał śmierć z pragnienia.

Po trzech latach suszy Bóg posyła Eliasza z powrotem do swego ludu. Przez te trzy lata suszy prorok żył w całkowitej zależności od Boga. Żył wiarą i zaufaniem, tym, czego lud Izraela nie chciał przyjąć. Trwał w posłuszeństwie Słowu Bożemu i świadomości, że życie jego potrzymuje i zaopatruje sam Bóg, nawet pośród pogan (u wdowy w Sarepcie sydonskiej).

Po tych wszystkich doświadczeniach wierności Bożej Eliaz dokonuje konfrontacji proroków Baala z mocą Boga Najwyższego. Całopalenia na górze Karmel mają na celu wyszydzenie fałszywego idola Izraela oraz pokazanie Bożej potęgi i panowania nad wszystkim.

⇒ *Jak zachowuje się Eliaz po tym, gdy ogień z nieba spalił jego ofiarę, a lud padł na twarz oddając chwałę Bogu?*

(Wymordował wszystkich proroków Baala.)

⇒ *Czy było to słuszne zachowanie?*

⇒ *Czy Bóg tego chciał od Eliasza?*

⇒ *Czy Eliaz dokonał samosądu?*

⇒ *Czy jest winny przelania krwi?*

TRYBUNAŁ

Aby odpowiedzieć na te pytania nauczyciel przeprowadza quasi trybunał sądowy: „Oskarżamy Eliasza”. W tym celu wyznacza spośród uczniów:

- sędziego,
- prokuratora,
- grupę ławników (ilość zależna od wielkości grupy uczniów).

Pozostałym uczniom na zasadzie dobrowolności powierzamy rolę obrońców i oskarżycieli.

1. Sędzia otwiera "przewód sądowy", określa przedmiot rozprawy, czuwa nad całością przebiegu "przewodu sądowego".
2. Prokurator wygłasza mowę "oskarżycielską" wskazując na zakres winy Eliasza.
3. Głos zabierają "rzecznicy stron" uzasadniając swoje racje. Ta część lekcji może przybrać charakter bardzo ożywionej dyskusji. Nad jej przebiegiem i odpowiednią formą rozprawy czuwa sędzia.
4. Na zakończenie ławnicy opuszczają klasę i uzgadniają swój werdykt (winien lub nie winien).
5. Po naradzie przewodniczący ławników informuje o wyniku narady, a sędzia ogłasza ostateczny wyrok.
6. Po wydaniu wyroku uczniowie akceptują lub negują wyrok podając swoje argumenty. W ten sposób rozpoczyna się dalsza część procesu, w której do głosu dochodzą osoby uczestniczące w lekcji.
7. Na zakończenie głos zabiera nauczyciel, który cały czas obserwuje przebieg dyskusji. Podaje swoją opinię i konfrontuje ją z wypowiedziami uczniów.

KIEROWANIE PROCESAMI UOGÓLNIANIA

Widzimy zatem Eliasza, jako tego, który w posłuszeństwie Bogu występuje, by walczyć o swoich braci w wierze. Jego zadaniem jest wskazać na Boga Jahwe, którego Izrael porzucił na rzecz fałszywych bóstw.

Także my jesteśmy wezwani, by być nosicielami słowa prawdy i przebaczenia, by żyć Słowem Bożym i jego darami, często dziwnymi, nieoczekiwanymi, jak woda z potoku na pustyni czy chleb przynoszony przez kruki.

Także nam, jak Eliaszowi, została powierzona misja do wypełnienia w imię wiary, bez szukania zabezpieczeń, by dotrzymać, również w imię braci, wierności Bogu i ogłaszać zbawienie.

Przeczytajmy, co mówi nam o tym list Jakuba:

Jk 5,17-20: Eliasz był człowiekiem podobnym do nas i modlił się usilnie, żeby nie było deszczu i nie było deszczu na ziemi przez trzy lata i sześć miesięcy. Potem znowu modlił się i niebo spuściło deszcz, i ziemia wydała swój plon. Bracia moi, jeśli kto spośród was zboczy od prawdy, a ktoś go nawróci, niech wie, że ten, kto nawróci grzesznika z błędnej drogi jego, wybawi duszę jego od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

Słowa Nowego Testamentu mówią nam, że Eliasz był podobnym człowiekiem do nas (zad. 4 w Zeszycie Ucznia). Cechą jego życia była usilna modlitwa w zgodzie z wolą Bożą.

Zastanówmy się:

- ⇒ *Czy stajemy w modlitwie jak Eliasz?*
- ⇒ *Czy wiemy, o co lub o kogo mamy się modlić?*
- ⇒ *Czy słyszymy głos Boży tak, jak dawniej słyszał go Eliasz, by znać wolę Bożą?*

Eliasz widział, że Izrael zboczył od prawdy. Dążył do tego, by przywołać lud Boży do upamiętania. Pragnął przebaczenia, łaski i dobra dla swoich braci. Był pełen zapału i gorliwości.

- ⇒ *Czy my troszczymy się o siebie nawzajem?*
- ⇒ *Czy stajemy do walki o braci i siostry w wierze?*

List do Rzymian 12 rozdział 11 werset mówi nam: *W gorliwości nie ustawiając, płomienni duchem, Panu służcie.*

WIĄZANIE TEORII Z PRAKTYKĄ

Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się:

- ⇒ *Czy w twoim otoczeniu znajdują się osoby, które przechodzą kryzys wiary?*
- ⇒ *W jaki sposób mógłbyś im służyć?*

Nauczyciel tłumaczy, jak ważne jest wspieranie osób w chwilach zwątpienia. Zachęca uczniów, aby tak, jak Eliasz, walczyli o swoich bliskich, znajomych, by ci wytrwali w wierze. Inicjuje modlitwę. Uczniowie proszą Boga o prowadzenie, o to, żeby mogli słyszeć Jego głos i byli mu posłuszni, o odwagę i poddanie Duchowi Świętemu, o wrażliwość na potrzeby drugiego człowieka.

Jeśli w grupie są osoby, które potrzebują wsparcia ze względu na jakieś wątpliwości w wierze, nauczyciel prowadzi modlitwę o potrzeby tych uczniów.

ZAKOŃCZENIE

1. Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów i dziękuje za wspólnie spędzony czas.
2. Modlitwa końcowa.

ZAŁĄCZNIK 1

1. Najczęściej wymieniany prorok w Nowym Testamencie to:
  - a) Izajasz;
  - b) Eliasz;
  - c) Daniel;
  - d) Jeremiasz.
2. Mówiono, że działał w jego duchu :
  - a) Jezus;
  - b) Paweł;
  - c) Jan Chrzciciel;
  - d) Piotr.
3. Eliasz pochodził z:
  - a) Tiszbe w Gileadzie;
  - b) Cheszbon w Moabie;
  - c) Bee-Szeba w Negebie;
  - d) Betel w Samarii.
4. Na jakiej górze Bóg dokonał cudu wobec kapłanów Baala na prośbę Eliasza:
  - a) Tabor;
  - b) Hebron;
  - c) Garizim;
  - d) Karmel.
5. Ile czasu trwała susza zapowiedziana przez Eliasza:
  - a) dwa lata i trzy miesiące;
  - b) trzy lata i trzy miesiące;
  - c) dwa lata i sześć miesięcy;
  - d) trzy lata i sześć miesięcy.
6. Na górze Choreb Bóg przemówił do Eliasza:
  - a) w łagodnym powiewie;
  - b) w ogniu;
  - c) w wichrze;
  - d) w trzęsieniu ziemi.